

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

De Controversijs Polemicis, & Scholasticis, etiam modernis

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Pars Secunda. Resolutiones Theologicæ In Scholis Controversæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40853

PARS SECUNDA
RESOLUTIONES
THEOLOGICÆ
IN SCHOLIS CONTROVERSÆ

Quia necessarium est Missionario, & ceteris qui alios docent, accuratè discernere Controversias purè polemicas, à Questionibus Scholasticis qua inter ipsos Catholicos in utramque partem liberè disceptantur: maximè quoque decet virum litteratum quaestiones subtiliores in promptu habere qua passim in disputationem venire solent, & quarum ignorantia facile doctrinam sanam cum damnata confundit. Hinc, ex plurium desiderio, harum notitiam, statum, argumenta, resolutiones, partim hic, partim alibi, brevi, commodâque methodo exponemus.

CONTROVERSIA PRIMA

De varia in Deo Scientia, ac præscientia futurorum.

§. I.

Notio, ac divisio Scientia divina.

Primò: Deo nulla inest realis distinctio, præterquam trium Personarum: hinc quaeritur

vis

vis intellectio, aut volitio divina, aliud non est, quàm Deus per se intelligens, aut volens, sine ulla actuum distinctione, aut nova accessione, per quam aliqua mutationis internæ umbra inducatur.

2. Nulla Dei intellectio est merè apprehensiva, aut etiam opinativa: Sed omnis ejus cognitio perfecta scientia est. Quidquid enim cognoscit, id clarè, certòque judicat. Neque judicium illud scientificum formatur more nostro, per compositionem ac divisionem, sed per simplicem representationem, absque eo quod prædicatum ad subjectum mediante copulâ referatur dum affirmat, aut à subjecto removeatur dum aliquid negat.

3. Scientia Dei non est discursiva, sive illativa unius ex alio. Quia aliqua mentis imperfectio est, ex antecedente clarius cognito elicere consequentis cognitionem obscuriorem, quod in omni discursu contingit. Hinc dum cognoscit Deus suam omnipotentiam esse productivam leonis, non movetur intellectus divinus à potentia productiva leonis cognita, ad cognoscendum leonem; sed utrumque simul & per se perfectissimè comprehendit.

4. Divisio scientiæ diviniæ communior est, in scientiam naturalem sive necessariam, quâ Deus ab æterno, ante omne liberum decretum suæ voluntatis, cognovit res possibles, quæ non potuerunt aliter se habere, ut mundum esse producibilem: & in scientiam liberam, quâ cognoscuntur res contingentes, sive quæ potuerunt aliter se habere, v. g. Judam peccare.

Ea divisio aliter exprimitur, in scientiam simplicis intelligentiæ, quâ Deus cognovit res possibles quasi abstrahendo ab earum existentia:

324 Pars 2. Cont. 1. De varia in Deo Scientia,
in scientiam Visionis, quâ videt totam seriem
rerum existentium in quacunque temporis diffe-
rentia: & in scientiam Mediam, quâ cognoscit
rem futuram sub conditione contingenti, sive
quid homines & angeli facturi essent pro sua li-
bertate, si cum his vel illis circumstantiis, in hoc
vel illo rerum ordine collocarentur.

5. Ut hæc triplicis scientiæ distinctio clarius
inhæreat: Primò concipiatur, Deum ab æterno,
antequam aliquid extra se producere statuisset,
in Mente sua, tanquam in lucidissimo speculo,
complexum fuisse infinitos rerum ordines, quos
si vellet, conderè potuisset: Secundò, distinctè
percepisse, quid in singulis ordinibus futurum
esset ex libero hominum & angelorum arbi-
trio, si decerneret illos in his vel illis circum-
stantiis actû producere: Tertiò, ex illis omni-
bus elegisse hunc ordinem rerum, qui à prima
mundi creatione perseverat, & continuâ serie
deinceps decurret: Quartò, hac electione con-
stitutâ, absolutè & determinatè ex parte sui ac-
tus vidisse omnia quæ in hoc ordine ex libero
hominum & angelorum arbitrio fiunt; & præ-
ter hæc præscivisse universa, quæ in quavis hy-
pothesi futura essent: atque hæc sub conditione
tantum futura, alij per scientiam quam nuncu-
pamus Mediam, alij aliter prænosci contendunt,
ut jam dicemus.

S. 2.

DE SCIENTIA MEDIA

Controversia Status, & origo breviter exponitur.

EXorta est controversia hæc in Scholis celeberrima de scientia media, præcipuè circa annum 1588. dum in lucem prodiit liber P. Ludovici Molinae Societatis Jesu Theologi, Vlissipone in Lusitania, de Concordia Gratia. Sed & Opere nondum typis vulgato, ut in ipsis cunis præfocaretur, summo studio contendit ex Schola S. Thomæ Dominicus Bannez, aliique, à quibus doctrina de scientia media, & auxiliis, ad Tribunal S. Inquisitionis Lusitanicæ protracta est, & in multis vehementer accusata. Sed in hoc judicio, omni erroris suspitione liberata, robur potius quam detrimentum accepit. Instauratur tamen in Inquisitione Hispanica nova accusatio: ac primum Complutensis Universitas, jubente Illustrissimo Nuncio Cardinale Cajetano, & Senatu S. Inquisitionis, Molinae Concordiam per annum integrum rigido examini sebiecit. Sed & hinc purior, robustiorque evasit, dum tandem primo Octobris anno 1596. Universitatis calculo declaratur, in Molinae Concordia contineri sanam & Catholicam doctrinam, Scripturæ, Conciliis, Patribus, & Scholasticis consentaneam: uti testatur ipse Academiae Rector in litteris Romam datis ad Cardinalem Pompeium Aragonium, quæ extant apud Paulum Leonardum p. i. n. 36.

Itaque dum scientiæ mediæ per universam
Hispa-

326 Pars 2. Cont. 1. De varia in Deo Scientia,
Hispaniam exagitata nihil detrimenti, multum
verò incrementi, & gloria accederet, visum est
illius impugnatoribus rem totam ad Romanæ
Inquisitionis tribunal revocare, ac si ea nondum
alibi satis ventilata fuisset. Sic enim ex fide mo-
numentis rem prodit Ripalda tom. 2. de ente
supernat. *disp.* 113. n. 55. Aseclæ Dominici
Bannez, non acquiescentes iudicio Hispanorum,
ad supremum Romanæ Inquisitionis tribunal
appellarunt, missoque in sollicitationem causæ
legato sui Ordinis, qui prolixum in doctrinam
Molinæ Scriptum, Cardinali Alexandrino dica-
tum, obtulit. Cardinalis pro excutienda Molinæ
doctrina Congregationem octo Theologorum
à Clemente VIII. obtinuit, quibus postea duo
alij accessere. Sed cum hi ex Molinæ Concordia
propositiones aliquas modò censurarent, modò
easdem censurâ eximerent, placuit tandem Pon-
tifici censuras aut sententias in privatis conven-
tibus hactenus latas suppressere aut suspendere,
& causam totam ad se revocare, solemnè ritu
coram se, & Cardinalibus, ac Iudicibus dispu-
tandam à selectis Doctoribus tum Patrum Do-
minicanorum, tum Societatis Jesu, utriusque
etiam Ordinis Generali assistente.

Inchoatæ itaque sunt die 28. Martij anno
1602. Romæ in litterario teatro, summâ orbis
Christiani expectatione, celeberrimæ illæ inter
utrumque Ordinem disputationes, quæ ingenti
utrumque conatu protractæ fuerunt usque ad
annum 1606. Hujus temporis decursu habitæ
sunt Concertationes quadraginta septem, qua-
rum triginta septem præsentè Clemente VIII.
celebratæ sunt, quo è vivis sublato, Paulus V.
reliquis decem Disputationibus interfuit.

Tandem de rebus disputatis accuratè collecta
est

est Judicium censura, & summo Pontifici tradita; qui, inquit Ripalda, conveniens cum solis Cardinalibus eam expendit, & de sententia juxta merita causæ ferenda contulit. Ac demum ipsâ die D. Augustino sacrâ 28. Augusti 1606. majori meliorique Censorum parti adhærens, cum iisdem Cardinalibus pronunciavit, " Ut omnis doctrina Molinæ indemnis persisteret, & utriusque Familiæ sententia in Scholis Catholicis tutò & impunè doceretur, donec aliud à Sancta Sede decernatur. Eâ tamen lege ut neutra pars alteram censuris carpat, injuriisue lacerat. Quæ Pontificis Sanctio utrique parti intimata est, & ulterior hujus causæ processio interdicta. Hoc Pauli Pontificis Decretum inter alios refert Spondanus ad annum 1606. Et de eo plura notatu digna fusè tradit Petrus à S. Josepho, Paulus Leonardus, Ripalda, Henao, & Anatus de scientia media disp. 4. cap. 1. & in responsione ad fabulas Quæstionarii Tolofani. Scio quas tenebras his Actis offundere moliat Xantes Mariales in sua Bibliotheca relect. 17: p. 459. & alibi, quas Apostolica autoritate dissipavit Innocentius X. in calce Decreti à se editi 23. Aprilis anno 1654.

Verùm mihi hoc loco consilium non est pluribus monumentis, quæ ad manum sunt, huic causæ præsidium adferre, sed tantum aliquam ejus notitiam delibare, in ordine ad alias Controversias, quæ hic, & alibi in hoc Opere tractantur.

Explicatur, & probatur necessitas scientiæ Mediæ.

Scientiam in Deo Mediã negant, ut dixi, Sex professo Thomistæ, neque eam admittunt plerique Scotistæ; plures tamen Academiæ, ac Scholæ celebriores eam non excludunt, imo passim à viris doctrinã eximiis, multis, magnificè encomiis celebratur, uti videre est apud P. Henao, & plures alios. Ut verò controversiæ decisio, ejusque probatio distinctius intelligatur.

Dico primò, Admittenda est in Deo scientia illa conditionalium, quam nos mediã vocamus, hoc est, novit Deus infallibili scientiã non solum quid agere possint, sed etiam quid facturæ essent singulæ causæ liberæ, si locarentur in his vel illis circumstantiis ad actionem ponendam vel non ponendam conducentibus, & haberent omnia ad libere agendum requisita, quamvis etiam causæ illæ nunquam sint futuræ, vel certè nunquam in talibus circumstantiis constituendæ; cujus exempla dabimus assert. 2. de Tyriis & Ceilitis.

Scientiam hanc infallibilem de conditionate futuris habere Deum saltem in suis decretis, de quibus infra, admittunt quoque recentiores Thomistæ: negarunt tamen illam absolutè nonnulli antiquiores, ut Ledesma, Cabrera, aliique, qui circa objecta sic conditionate futura agnoscebant tantum in Deo, scientiam conjecturalem: ac Ledesma quidem de scientia futur. conting. disp. 2. differ. 2. disertè asserit, posse quidem Deum iudicare quid foret verosimilius vel probabi-

babilius in tali eventu, non tamen posse definitum iudicium ferre, quod hoc esset aut erit, si illud fiat vel fieret.

Oportet igitur accuratè observare, controversiam celeberrimam inter Thomistas & auctores Societatis non esse sitam in eo, An Deus certò cognoscat futura contingentia quæ nunquam erunt, sed tantum futura essent positâ hac vel illa conditione: in hac enim scientia Deo attribuenda plerique nobiscum conveniunt. Sed quæstio principalis est, An Deus cognoscat illa futura directè in seipsis, aut antecedenter ad sua decreta, ut docent auctores Societatis, an verò in suis Decretis, quæ Thomistæ statuunt in Deo absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte objecti circa omnes actiones liberas conditionatè futuras, quale est hoc decretum, Decerno ut si Petrus intret domum Caiphæ Christum neget; si respiciatur à Christo moveatur ad pœnitentiam. Cum autem alij in hujusmodi decretis, cum prædeterminatione physica quibus nituntur, gravem ostendant difficultatem, ut consistant cum libertate actuum humanorum, quam beneficio scientiæ mediæ facilius expediunt; hinc illa scientia contra se, suosque Auctores aliquem invidiæ fomitem ministravit.

Dico tamen secundò, Scientia mediæ jam explicata fundamentum habet solidissimum tam in Scriptura, quàm in Ratione.

Probatum itaque primò, ex pluribus Scripturæ locis, ac præcipuè 1. Regum. c. 23. ubi Davidi Deum consulenti, An descenderet Saul in Urbem Ceilam, & an eo adveniente viri Ceilitæ Davidem Sauli tradituri essent. Respondit Deus, *Si manseris in Ceilam descendet Saul, & à Ceilitis in manus ejus tradèris.* Itaque prævidit Deus sub
condi-

330 Pars 2. Cont 1. De varia in Deo Scientia,
conditione futurum adventum Saulis, & tradi-
tionem Davidis, quæ nunquam absolutè conse-
cuta est. Atqui Deus non habuit decretum quo
voluit ut si David permaneret in urbe, Ceilitæ
eum traderent. Ergo Deus illud prævidere de-
buit independenter à tali decreto per scientiam
quam vocamus mediam. Minor probatur, Quia
Deus non potest velle, aut decernere ut fiat ma-
lum, quale facturus erat Saul postulando sibi
tradi, & Ceilitæ tradendo Davidem innocen-
tem, aliàs enim Deus id decernendo se præberet
authorem actus mali: nam eadem ratio quæ ve-
tat Deum absolutè prædefinire actus peccami-
nosos, prohibet etiam eosdem decernere sub ali-
qua conditione.

Probatur idem ex verbis Christi Matthæi 11.
*Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes quæ factæ
sunt in te, olim in cilicio & cinere pænitentiam egissent.*
Ubi exprobrat Judæis quod pænitentiam non
egerint, qualem facturi erant Tyrij & Sidonij, si
Deus illis eadem miracula, eandemque gratiam
præbisset. Nullam autem vim habuisset ista
exprobratio, sed potius frivola & iniqua foret, si
necessarium esset, istiusmodi decretum ex parte
actus absolutum, quo statuerit, Deus converte-
re Tyrios si Christus apud illos virtutes & mira-
cula patraisset. Respondere enim Judæi Christo
exprobranti meritò potuissent: *Quid mirum est
convertendos Tyrios si vidissent illa miracula, & nos
illis visis minimè converti? Quandoquidem Decretum
habueris convertendi Tyrios si signa illa spectassent, pro
nobis autem sub eadem conditione convertendis desit tale
Decretum, quod tamen ad nostram conversionem est om-
nino necessarium.* Tantumdem enim illud est, ac si
Judex captivum, quem clausum detinet, horte-
tur ut carcere egrediatur, & egredi cunctantem
hoc

hoc modo increpet, Si hoc dicerem socio captivo ille confestim exiret, habeo enim decretum, ubi hoc dicerem simul fores carceris illi referendi, quod tibi facere non decrevi. Quis non videt viro prudenti, multò magis Christo, indignam esse istam increpationem, admissâ necessitate talis decreti.

Retorquet in nos istam Judæorum querelam in nuperis Thesisibus Eximius P. Iansens, nec non Exim. P. Harney thesi 16. *Idem*, inquit, *in tua opinione dicerent (Judæi) ob negatam ipsis vocationem certò congruam*, qualis Tyriis concessa fuisset. At non ferit nos ista retorsio. Replicare enim isti querelæ in nostra sententia meritò potuit Christus, hoc modo: Vestra culpa factum est quod illa gratia sufficiens quâ nunc vocati estis, non fuerit prævisa certò congrua & efficax, qualis omnino esset, si velletis cum ea liberè converti & pænitere, quod in vestra situm est potestate. At non ita ab ipsorum libertate pendebat, quod Deus ab æterno non habuerit Decretum illud ex parte actus absolutum visis miraculis illos convertendi per media prædeterminantia, quale decretum ponunt in Deo respectu Tyrriorum, si ea miracula ipsis proposita fuissent.

Porro ad eneruandam vim argumenti quod supra assumpsimus pro scientia media, novam subtilitatem commentus est Joannes Caramuel in sua Theol. Fundamentali lib. 1. *Thesi 6.* Statuit ille in Tyriis & Sidoniis piam affectionem erga miracula, & decretum actuale amplectendi Religionem quam viderent miraculis comprobata: ex quo, inquit, per infallibilem consequentiam constare poterat, visis prodigiis, convertendos fuisse: pium autem affectum, & illud actuale Tyrriorum decretum cognoscebat
Deus

332 *Pars 2. Cont. 1. De varia in Deo Scientia,*
Deus scientiâ visionis ; nihil igitur opus erat
scientiâ mediâ.

Sed respondeo, machinam hanc imaginariam
facile curruere , negando in Tyrii eo tempore
existisse istud actuale decretum , quod nullo
fundamento ab adversariis astruitur. Vel enim
decretum illud publico Senatus, populique con-
sensu conditum fuit, vel privato singulorum ci-
vium consilio conceptum. Si publico omnium
consensu , incumbit adversariis ostendere , in
quibus tabulis, aut monumentis decretum illud
memoriæ proditum existat, nisi velint agnosce-
re, non Tyriorum decretum, sed suum esse com-
mentum. Si autem asserant privato consilio
singulorum animos miro consensu coaluisse in
pium illud decretum capeffendæ Religionis mi-
raculis confirmatæ ; nemo non videt quam pa-
rum probabilis, multò minus infallibilis sit arca-
nus ille Tyriorum consensus : cum passim in
Scripturis de Tyriorum dura cervice , & impie-
tate extent plurima ; de pio autem ad veram
Religionem affectu nihil uspiam scriptum repe-
riatur, præterquam in eorum libris qui hoc con-
tra scientiam mediam argumentum recenter
excogitarunt ; quod cum ostenderim probabili
fundamento destitutum per se corruere, non est
cur operosius expugnetur.

Aliam , sed non multò meliorem , evadendi
viam tentarunt nuper aliqui , qui ad eundem
Scripturæ locum respondent ; Tyrios præ Ju-
dæis minori affectu suis vitiis , & erroribus ad-
hæsisse : potuit igitur Deus per visionem istius
affectus infallibiliter scire, Tyrios non amplius
erroribus adhæsuros fuisse , si eodem tempore
fuissent fortius impulsus ad pænitentiam per gra-
tiam & miracula, quibus conversi non sunt Ju-
dæi,

dai, utpote suis vitiis & erroribus majori affectu alligati. Sufficiet ergo, absque scientia media, visio divina circa istam Tyriorum dispositionem olim actu existentem, ut inde certò cognoscat eorum penitentiam sub conditione futuram.

Sed contra, Supponere videtur hæc responsio, minorem affectum in vitia, accedente majori impulsu gratiæ, necessariò succumbere, & voluntatem gratiæ tunc impellenti infallibili lege obsecundare: unde sequetur, penitentiam sic prævisam non fore liberam, atque ita hanc responsionem impingere in doctrinam Jansenij de gratia victrici: parum enim referre videtur, siue major impulsus gratiæ necessariò victricis componatur cum minori affectu in vitia, siue cum minori inclinatione concupiscentiæ, modò voluntas sub illis constituta ex vi intrinseca & infallibili istius gratiæ ad actum penitentiae determinari debeat.

Quamquam & hæc objectio, in hypothesi quam supponit, eodem cum priori vitio laboret. Gratis enim assumitur Tyrios & Sydonios, homines insigniter impios, minori affectu suis vitiis adhæsisse, quam Judæos Bethsaidæ incolas, qui Dei notitiã, & lege, & plurimis divinæ ultionis exemplis instructi erant, quibus poterat vehementior in vitia affectus non parum elidi. Et in hoc ipso consistere videtur vis exprobrationis divinæ, quod cum Tyrij & Sidonij infideles majorem haberent obicem conversionis, facilius tamen per eadem miracula, eandemque gratiam liberum voluntatis arbitrium ad penitentiam inflexissent.

Quod si adhuc de Tyriorum moderatori in vitia affectu benignius hic sentiendum esse contendas, cogaris etiam ad Sodomitas idem patrocinium

334 Pars 2. Cont. De varia in Deo Scientia,
cium extendere. Nam in eodem contextu de
Capharnaō Judæorum urbe continuò subjungi-
tur; *Si in Sodomis facta fuissent virtutes quæ in te,
forte mansissent usque in hodiernum diem,* nempe per
secuturam conversionem & pænitentiam. An
ergo cognovit Christus scientiã visionis Sodo-
mitas minori affectu ferri in sua vitia, quam Ju-
dæi Capharnaitæ suis erroribus adhærent? At
contra, ipsa Scriptura disertè testatur *Genesis 13.*
Sodomitas fuisse *homines pessimos*, & in suis vitiis
ad extremum induratos: & tamen horum pæ-
nitentia conditionata præ Capharnaitis à Chri-
sto cognita, & prænnunciata fuit, non utique ex
minori in vitia affectu, qui ultricibus è cælo
flammis ac sulphure cohibendus erat; sed ex ip-
sa libera, ac laudabili voluntatis ad pænitendum
determinatione sub conditione futura, & per
scientiam mediam prævisa. Neque video quor-
sum, ob expositionem tam parum solidam, ali-
quæ scientiæ mediæ patroni judicaverint hunc
Scripturæ locum non satis illi patrocinari.

Probatur secundò assertio, ex Ratione, quã
simul scientiæ mediæ singularis usus, ac necessi-
tas declaratur. Quia ad saluandam libertatem &
meritum nostrorum actuum necesse est dicere,
omnes gratias quæ ad actum eliciendum proxi-
mè conducunt esse indifferentes, sic ut voluntas
illis habitis possit seipsam determinare sive ad
agendum, sive ad non agendum; actio enim ad
quam voluntas non à se, sed ab alio principio
determinatur, non potest esse voluntati libera,
aut meritoria. Et tamen ex altera parte necesse
est asserere, aliquas gratias sic dari à Deo ut in-
fallibiliter inferant actum voluntatis creatæ,
cum non possit Deus homines certò destinare
ad merita gloriæ æternæ, nisi per gratias quas
novit

novit fore efficaces. Hæc autem duo optimè conciliantur per scientiam mediam, & non ita per viam cui alij insistant. Nam posito quod Deus istâ scientiâ videat, Si Petrus in talibus circumstantiis habeat hanc gratiam eliciet actum amoris Dei, potest decernere Petro dare in talibus circumstantiis illam gratiam: atque ita decernet gratiam quæ infallibiliter inferet effectum, liberè tamen ponendum, ex determinatione libera Petri per scientiam mediam prævisâ. At verò absque ista scientia non ita apparet, quâ ratione possit dicta efficacia gratiæ à Deo dandæ cum libertate voluntatis conciliari. Debet enim illa efficax & infallibilis connexio gratiæ cum actu provenire, vel ex ipsâ natura & entitate gratiæ, per se determinantis, & sic non relinquet voluntatem proximè indifferentem ut possit seipsam determinare: vel certè ponet aliud quo proximè determinetur in præjudicium libertatis. Quæ difficultas plures etiam ante Jansenium, in eum errorem impulit, ut absolute negarent ad libertatem requiri illam voluntatis indifferentiam. Hunc nos scopulum existimamus aptissimè declinari per usum scientiæ mediæ jam expositum, alij aliter, quorum varias & probabiles de hoc puncto sententias dabimus infra in Controversia 7.

S. 4.

Dissolvuntur breviter variorum Argumenta contra scientiam Mediam.

Obiiciunt primò, Scientiam mediam auferre Deo rationem primæ causæ, & primi liberi. Absit

336 *Pars 2. Cons. 1. De varia in Deo Scientia,*
Absit tantum nefas à Scientia illa minimè no-
xia. Probant tamen, Quia supponit liberam de-
terminationem voluntatis creatæ conditionatè
futuram, ante omne decretum actuale, & de-
terminatum voluntatis divinæ. Esto: Quid in-
de piaculi, quod Causa prima considerata in
statu conditionato nihil actu agat, ubi actu ni-
hil agitur. Sic enim in simili forma argumen-
tor, & ostendo ex illa objectione sequi, Scien-
tiam etiam simplicis intelligentiæ auferre à Deo
rationem primæ causæ, & primi liberi: Deus
ut cognoscens per scientiam simplicis intelli-
gentiæ objectum in statu possibilitatis v. g. ac-
tum creaturæ possibilem, nullum de eo objecto
habet actuale decretum: ergo Deus ut sic cog-
noscens non est prima causa, aut primum libe-
rum, Si claudicat hæc sequela, vacillat & ista;
Deus per scientiam mediam cognoscens objec-
tum in statu conditionato nullum de eo habet
actuale decretum: Ergo Deus ut sic cognoscens
non est prima causa, aut primum liberum. En
utrobique error idem se manifestat, quod nem-
pe exigatur in statu non absoluto divina liber-
tas absolutè exercita. Debet igitur hic primum
liberum sive primum determinans sumi propor-
tionatè ad statum in quo objectum considera-
tur, hoc est, in statu possibilitatis, Deus est pri-
mum liberum sive determinans, non actu, sed
possibilitè: in statu conditionato Deus est pri-
mum liberum non actu, sed conditionatè, sive,
esset primum agens liberè si conditio poneretur:
in statu autem absoluto Deus est primum libe-
rum actu & absolutè. Cum ergo pro illo triplici
statu, in quo res eadè considerari potest, Deus sit
primū agens & primum liberum, nullo profus
modo per scientiam mediam excluditur à ratio-
ne

ne primi agentis, liberi, determinantis. Nec impedit illa quo minus omne agens, & liberum creatum à Deo volente & decernente accipiat & ipsam potentiam eligendi, & totum actum electionis, relativè ad statum possibilem, conditionatum, aut actualè, in quo res à mente nostra consideratur existere, Hoc si ritè attenderetur, multum difficultatis, & contentionis evanesceret.

Obiicies tamen Secundò : Scientia media lædit in hoc libertatem divinam, quod non proponat Deo objectum suum cum indifferentia ad existendum, vel non existendum, sed exhibeat determinatè futurum, si ponantur certæ circumstantiæ, quasi prævenièdo determinationem divinam.

Respondeo negando assumptum : & iterum moneo, frustra obiici læsionem aut impedimentum libertatis in statu conditionato, ubi non datur locus libertati exercendæ, quæ tantum actu exerceri potest in statu absoluto. Cæterum non proponit scientia media actum voluntatis humanæ futurum sine dicta indifferentia, nisi ex hypothesi quod Deus liberè vellet suam gratiam, & concursum, & reliquas conditiones præbere, cum quibus prævidetur connectenda actio voluntatis humanæ, adeòque actus conditionatè prævisus per scientiam mediam, supponit etiam conditionatum exercitium libertatis divinæ, si ve, quod hoc exercitium actu esset, si actura foret voluntas creata. Non enim concipitur hæc actura, nisi supponantur ad futura omnia ex parte Dei ad agendum requisita.

Obiicies tertio : Cum scientia media non consistit libertas voluntatis creatæ : Posito enim auxilio divino, & scientia mediâ quâ Deus novit, si detur hoc auxilium in his circumstantiis

P

habi-

338 *Part 2. Cont. 1. De varia in Deo Scientia,*
habiturum effectum, non potest non sequi con-
sensus voluntatis creatæ.

Respondeo, Si ita noxia est libertati humanae
scientia media auxilii indifferentis, vā prævisio-
ni prædeterminationis physicæ, actum per se in-
fallibiliter inferentis. Nihilominus, admittunt
adversarii Deum prævidere, si ponatur præde-
terminatio physica, voluntatem liberè consen-
suram: Si ergo scientia conditionata futurae
prædeterminationis, non tollit libertatem vo-
luntatis humanæ, quomodo eam tollet scientia
conditionata auxilii indifferentis, quod ex parte
sua voluntatem indeterminatam relinquit.

Ad rationem itaque allatam in forma dico:
Posito auxilio divino, & ista scientiâ mediâ, non
potest non sequi consensus voluntatis humanæ,
necessitate aliqua simpliciter antecedente istum
consensum, nego; necessitate aliqua consequen-
te & præsupponente liberum exercitium volun-
tatis, concedo; hæc autem præscientia non po-
test tollere illam libertatem cuius exercitium à
præscientia non pendet, sed potius illa præscien-
tia dependet à determinatione conditionata &
libera ipsius voluntatis. Per scientiam itaque
mediam ideo solum novit Deus Petrum consen-
surum, si ponatur in his circumstantiis, quia re-
ipsâ in illis constitutus ad consensum liberè se
resolueret. Nulla igitur hic est necessitas nisi
merè consequens ex hypothesi liberæ determi-
nationis voluntatis humanæ, cum absolutè fue-
rit in potestate Petri efficere ut Deus hanc scien-
tiam non haberet, sed contrariam de negatione
consensus, si nempe Petrus in illis circumstantiis
positus nollet consentire.

Quinimo si voluntas esset instructa gratiâ, &
concurfu Dei, & aliis ad agendum proximè re-
quisitis,

quisitis, eodem modo actum eliceret etiam si scientia illa à Deo penitus abesset. Ista enim præscientia conditionata, quæ in actum nullo modo influit, non requiritur ad hoc ut voluntas possit agere; uti aliqui præposterè concipiunt, sed ut Deus in decernendo actu libero creaturæ procedat providè, & non cæco modo, per auxilia & media indifferentia, cum quibus non potest cognosci conjungendum esse effectum, nisi id exploretur beneficio scientiæ mediæ; sine qua in obtinendo efficaciter actu libero, dirigendæ essent à Deo suæ gratiæ eventu incerto: sicut ab homine emittuntur in scopum plures sagittæ, de quibus incertus est an hac, an aliâ scopus attingetur, cum singulæ ad hoc sint indifferentes, & possint à scopo aberrare.

Instabis, Etsi admitteretur scientia media esse posterior consensu voluntatis creatæ ut conditionatè futuro, est tamen illa prior eodem consensu in statu absoluto, sive ut est absolutè futurus, & stante illa præscientiâ necessariò sequetur: Ergo scientia media aufert libertatem istius consensus ut est absolutè futurus.

Respondeo distinguendo antecedens: Scientia media est prior consensu absolutè futuro aliquâ prioritate rationis, in quantum dirigit Deum ut actum futurum absolutè decernat, concedo antecedens: Est prior consensu absolutè futuro aliquâ prioritate naturæ, per modum causæ influentis, nego antecedens. Tantum enim requiritur illa scientia in Deo, ut cognoscatur consensus ille positus mediis indifferentibus infallibiliter secuturus, non verò ut illa in actum influat. Quinimo positus ceteris prærequisitis actus ille non minus eliceretur, etiam si scientia media abesset, ut supra ostendi, uti & ipsam

340 *Part 2 Cont. 7. De varia in Deo Scientia.*
ipsam scientiam mediam potius dependere à libero exercitio hujus actus sub conditione futuri.

Quomodo verò universim scientia media, aut alia, quæ sic præcedunt actum liberum ut ab ipso libero actus exercitio dependeant, nullo modo officiant libertati, clarius elucescet ex similitudine Umbrae, quæ Corpus nostrum antecedit quando sol nobis à tergo obvertitur. Nihil enim ambulantis libertati obest illa umbra necessariò antecedens, cum illâ non obstante possit homo pro suo arbitrio huc, vel illuc ambulare, & efficere ut hæc, vel illa umbra præcedat, quamvis ex hypothesi quod stet ad solem retro lucentem debeat aliqua umbra hominem antecedere. Est autem rerum futuritio quasi quædam umbra intelligibilis, quæ licet, intervallo temporum, rerum futurarum existentiam antecedit, ab hac tamen futura existentia, tota illa antecedens futuritio dependet. Non potest igitur illa futuritio aut prænotio rerum futurarum libertati præjudicare, etiam si res quæ est, vel esset futura, per suam futuritionem antecedentem seipsam quodammodò objectivè antvertat, uti umbra quasi quid idem cum corpore, ipsum corpus antecedit. Quæ similitudo facilius accommodabitur rebus quæ tantum sub conditione essent futuræ, si more Mathematicorum consideremus astrorum umbras sive eclipfes, quæ post viginti millia annorum essent futuræ, quamvis forte mundus tam diu non stabit; adeoque eclipfes illæ nunquam sint futuræ, habent tamen nunc suam futuritionem in mente Mathematicorum. Sic etiam futuritio conditionata non causatur ab ullo quod actu est, vel erit, sed ab eo quod esset si conditio poneretur. Et

Et per hanc similitudinem aptè explicari potest, quo pacto omnis Dei praescientia, praedestinatio, praedestinatio, reprobatio, quamvis fuerint ab aeterno, non tollant hominis libertatem, sed à nostro arbitrio benè, vel malè operante dependant, quod aegrè capiunt rudiores.

Obiicies quartò: Usus ille scientiæ mediæ favere videtur errori Semipelagianorum. Si enim Deus in distribuenda gratia dirigatur per scientiam illam conditionalem, sequetur opera conditionatè ponenda esse causam cur Deus hanc gratiam homini largiatur, in hoc autem errant Semipelagiani.

Respondeo negando assumptum: Ad argumenti sequelam dico, opera conditionatè ponenda, etsi sint certo modo causa finalis, ad quæ obtinenda conceditur gratia, non esse tamen opera illa causam meritoriam, aut impetratoriam gratiæ, sic ut illa nondum existentia gratiam sibi à Deo tanquam præmium concedi postulent; hoc autem contendebant Semipelagiani. Cum enim vellent omnem Dei gratiam homini dari ob merita ejus naturalia prævisa, & sæpè non reperirent merita absolutè futura, recurrerant ad merita, sive bona opera conditionatè ponenda; sic ut assererent ex duobus infantibus morituris uni prædestinari Baptisimum, & alteri negari, eò quod Deus prævideret, si supervixissent, unum benè acturum, alterum male: item uni adulto, non alteri, fidem prædicari, eo quod Deus præscriberet hunc, non illum, crediturum si fides illis annuncietur. Ista autem doctrina etiam apud defensores scientiæ mediæ prorsus erronea est, cum certum sit nullum opus, nisi absolutè existens, præmium aut pœnam mereri: imo constet multos præmaturè mori ac salvari,

342 Pars 2. Cont. 1. De varia in Deo Scientia,
salvari, qui si diutius vixissent, in multa demerita, & peccata incidissent, juxta illud Sapientia 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus*: quem proinde locum sibi adversum, teste S. Augustino lib. de prædest. Sanctorum cap. 14. Semipelagiani repellabant, tamquam è libro non canonico citatum. Causa itaque motiva cur Deus det alicui gratiam quam prævidet fore efficacem, potius quam merè sufficientem, est ipsa Dei bonitas, quam non tenetur in omnes æqualiter exercere: præscientia autem conditionalium proponit Deo opus bonum conditionalitè futurum, uti dixi, non ut causam meritoriam gratiæ efficacis, sed tantum ut causam finalem, quæ non movet actu existens instar meriti, sed per modum objecti futuri, & per media procurandi, juxta illud D. Thomæ *quest. 23. art. 5. ad primum*. Usus gratiæ præscitus non est ratio collationis gratiæ, nisi secundum rationem causæ finalis.

Obiicies quintò: S. Augustinus agens contra Semipelagianos, scientiam mediam non agnoscebat. Nam teste Prospero in epist. ad S. Augustinum, Semipelagiani credebant ab Augustino sub nomine prædestinationis, fatalem quandam induci necessitatem. Atqui istius necessitatis nulla poterat esse apparentia, si prædestinetur gratia indifferens, quæ per scientiam conditionalium certò cognoscitur consensum voluntatis liberè obtentura. Ergo D. Augustinus illam scientiam non agnoscebat.

Respondeo, Etsi S. Augustinus in statuenda prædestinatione usus fuisset scientiâ mediâ, potuisse nihilominus Semipelagianis videri, etiam cum illa, non satis salvari hominis libertatem: sicut etiamnum multi contendunt per prædestinationem

nitionem nixam scientiæ mediæ creaturæ libertatem everti, uti supra vidimus in objectione quarta: quamvis è contra alij existiment eâ positâ nullum esse evertendæ libertatis periculum.

De cetero, notam fuisse S. Augustino, aliisque Patribus scientiam illam conditionalium, patet vel eo, quod noverint ex Scripturis Deum præscivisse, quid acturi fuerint Ceilitæ si David apud eos mansisset; & quid visis Christi miraculis fecissent Tyrij & Sidonij, de quibus supra. Atqui S. Augustinus & Patres non agnoverunt de actionibus istis sub conditione futuris decreta conditionata quæ ponunt Thomistæ, sæpe enim disertè docet S. Augustinus, non omnium rerum, quarum est in Deo præscientia, earum etiam esse prædestinationem, sive decretum, sed prædestinationem esse de rebus bonis tantum, præscientiam etiam de malis. Ergo debet S. Augustinus cum aliis Patribus, ad præscientiam istarum actionum, maximè malarum, scientiam mediæ agnovisse.

His breviter dissolutis, non parum subit admirari, argumenta ista ab adversariis jactari tanquam tela scientiæ mediæ, ac Molinistis fatalia, cum tamen ex iis præcipua facile possint unico verbo infringi, & in suos Authores retorqueri, ut jam ostendo.

Jactant imprimis S. Augustinum in concilianda gratiâ cum libertate nomen scientiæ mediæ nunquam usurpasse. Sed ne hoc prolixè disputetur, ita sit, quid inde? Nuspian gratiæ per se determinantis, nuspian physicæ prædeterminationis, nuspian istius decreti ex parte actus absoluti &c. nomen disertè expressit. An ideo agnosces hæc quoque penitus repudianda tanquam S. Augustino ignota? Nihil igitur hinc in scientiam

344 *Part 2. Cont. 1. De varia in Deo Scientia,*
tiam mediam potius quam in adversariorum do-
ctrinam invidiæ redundat.

At urgent alij D. Augustinum scientiam me-
diam in Semipelagianis diserte reprobasse. Sed
contra : Si Scientiam hanc ne quidem de no-
vit , quo pacto eam diserte reprobavit ? Dico
igitur S. Augustinum scientiam in Deo mediam
nunquam repudiasse , admitto tamen quando-
que malum ejus usum in Semipelagianis repre-
hendisse. Verùm quid inde conficies ? An non
potest rei optimæ abusus esse pessimus ? Si hac
tempestate Calvinistæ gratiâ per se prædetermi-
nante sic abutantur , ut perperam doceant per
eam humanæ voluntati necessitatem inferri , an
ideo admittes gratiam illam esse Calvinianam,
& è Scholis relegandam ?

Sed inquires, Semipelagiani olim aiebant , ali-
quos infantes præ aliis ante mortem Baptizari ,
& quosdam adultos præ aliis ad Fidem efficaci-
ter vocari , quia nempe Deus per scientiam me-
diam prævidit illos postea si superviverent fidem
liberè amplexuros ; quod ab Augustino & Ec-
clesia universa meritò damnatum fuit.

Resp. Semipelagianos in eo damnatos esse ,
quod dicerent opera bona ex viribus naturæ , &
tantum conditionatè futura , vim habere meriti,
& ad salutem conducere, non quod assererent
ea opera à Deo sub conditione fuisse prævisa.

Hoc si neges , & porro contendas , illorum
errorem in hac præscientia situm fuisse, Vide ne
teipsum non minus quam tuos Adversarios in-
cautè impugnes. Nam & ipse saltem in decretis
conditionatis præscientiam de omni objecto
etiam sub conditione futuro in Deo admittis ;
& tamen ex præscientia sic habita sequetur vim
meriti absolutam competere operibus ut con-
ditionatè

ditionatè futuris, si id ex vi scientiæ mediæ sequi, debeat : Parum enim refert siue Deus in decretis, siue per scientiam mediam opera illa præcognoscat, ad hoc ut rationem meriti obtineant, in quo illis attribuendo hæretici illi meritò damnati fuere. Atque ita ut alios in Pelagianum illud pelagus demergas, teipsum in eandem ruinam incautè præcipitas.

Sunt & alij, qui scientiæ mediæ patronis obiciunt, quod velint esse primi istius scientiæ authores, cum tamen ea sit antiqua, & pridem cognita : at contra alij ex adversariis eam novitatis insimulant. Nec desunt alij qui scientiam mediam penitus abstrusam, & inconceptibilem esse affirmant : alij verò eam ut nimis apertam, & facilem gratiæ & libertatis conciliatricem accusant, cum mysterium hoc maximè reconditum esse omnes agnoscant. Hæ accusationes dum se mutuo interinunt, nostrâ responsione non egent.

Stant autem pro hac Scientia, præter Authores, Societatis, variæ Academiæ, ac Doctores celeberrimi. Pro eadem apud Henaum & Philalethem cap. 3. §. 3. à pag. 175. ex Archiepiscopis enumerantur Hugo Cavellus, Antonius Peres, Augustinus Antolinus, Gasper Nemius Duaci olim Professor : Ex Episcopis Malderus, Mascarenis, Dietalepius, Manriquez, Abelli, Crespi, Joannes Strienus, Levinus Torrentius, S. Franciscus Salesius novum Ecclesiæ tam sanctitate quàm doctrinâ columen & ornamentum. Ex quibus discernet idoneus Lector hanc Scientiam, & quæ illi innituntur dogmata, inter sanæ, solidæque doctrinæ articulos liberè recipiendam, etsi contra eam à pluribus more scholastico disputetur, uti fit in Controversia sequenti.

CONTROVERSA SECUNDA

*An detur Prædeterminatio physica à
Deo ad omnes actiones creaturarum.*

S. I.

Status & Historia hujus Controversiæ.

Post Disputationes coram summo Pontifice institutas à Patribus Dominicanis contra scientiam mediam & affines Controversias, rogarunt impensè Patres Societatis, ut sibi quoque liceret contra Prædeterminationem physicam, præsertim in materia de gratia, sua argumenta depromere. Itaque de illa coram Paulo V. habitæ sunt à P. Bastida octo disputationes, quæ durarunt usque ad diem 22. Februarij anni 1606. in quibus contendebat gratiam quæ est efficax in actu primo, non esse talem ex sua physica entitate, sic ut eâ positâ in voluntate, implicet contradictionem ex vi illius gratiæ non sequi voluntatis consensum: idque ex quatuor potissimum principiis concludebat. Primò, ex testimoniis Scripturæ Sacræ: 2. ex definitionibus Conciliorum Tridentini, Arausicani, & Senonensis: 3. ex doctrina S. Augustini, & aliis Ecclesiæ Patribus: 4. ex consensione quam conabatur ostendere inter hanc, & doctrinam Calvinianam, non enim videbatur adhuc eo tempore in hoc conatu nimium excedere, cum paulò ante ab adversariis, prolixis parallelis, doctrina Molinæ, cum Pelagij institutis collata fuisset. Omnibus

bus absolutis talis fuit Pontificis sententia, qualem de scientia media in §. 2. supra retulimus.

Status itaque hujus celeberrimæ Controversiæ de Prædeterminatione physica genetricè sumpta hic est. An ut creatura agat, necessariò prærequiratur prædeterminatio physica, quæ sit praviam aliquam motio ad singulas actiones à Deo producta in causa secunda, per quam applicetur, & determinetur ad agendum.

Prima sententia propria est Thomistarum, quæ asserit, præter Concursum concomitantem, quem ponimus, causæ primæ cum secundâ, necessariam esse motionem illam antecedentem, quâ positâ creatura debeat agere, & quâ non positâ nequeat operari, sive sit agens necessarium, sive liberum.

Disconveniunt tamen inter se Thomistæ in assignanda Entitate in qua præcisè consistat illa præmotio. Primò, Bannez Caprera, alique apud Ruiz de volunt. Dei disp. 46. sect. 1. volunt esse qualitatem physicam & fluentem à Deo causis secundis impressam, & per modum partialis principij prius naturâ complementem actionem creaturæ; & sic dicendum est hanc præmotio- nem se tenere ex parte actus primi.

Secundò, docet Nazarius, & Capezudo, esse ipsam actionem creaturæ prout illa procedit à Deo ut causa determinante, & simul à creatura ut causa determinata; & juxta hanc expositionem, prædeterminatio videretur se tenere ex parte actus Secundi. Alij recentius aiunt, illam consistere in applicatione omnium prærequisitorum ad actum secundum, sive ad actionem necessariò ponendam.

Tertiò, Alvarez & Zumel tradunt prædeterminationem esse aliquid neque spectans ad ac-
tum.

348 *Part. 2. Cont. 2. An detur Prædeterm. Phys.*
tum primum, neque ad actum secundum, sed
inter utrumque aliquid medium de utroque ex-
tremo aliquid participans, quam motionem vir-
tualem nuncupant. Sed ista entitas media nullâ
potest ratione fulciri; per hoc enim omnino
corrumpitur, quod neque D. Thomas, neque alij
Theologi dividentes adæquatè actum in pri-
mum & secundum, talis actus medij unquam
meminerint. Quodque per se inexplicabile vi-
deatur, aliquam rem absolutè existere, & simul
de actu primo aliquid participare.

Secunda opinio est Scotistarum, negantium
creaturas applicari ad agendum per ullam hu-
jusmodi entitatem illis intrinsecè inditam, asse-
runt tamen illas per decretum Dei extrinsecum,
absolutum, & efficax ad agendum applicari ac
determinari. In hoc igitur à Thomistis tantum
discrepare videntur, quod hi doceant præviam
creaturæ applicationem fieri per aliquid causæ
creatæ intrinsecum, Scotistæ verò per aliquid
extrinsecum. Sed neque sic prioris sententiæ
difficultates satis evitant, neque desunt propriæ
quas insuper incurrunt.

Tertia opinio prioribus opposita, & Scholæ
Societatis universæ propria, rejicit omnem
istiusmodi prædeterminationem physicam: ne-
gatque applicationem causæ secundæ ad agen-
dum aliam esse necessariam, quam ut Deus in
actu primo paratus sit suum illi concursum præ-
stare ad agendum, & creaturâ seipsam determi-
nante, Deus simul per eandem actionem cum
illa operetur; quod ex dicendis magis exponetur.

§. 2.

*Ostenditur Prædeterminationem Physicam non esse
admittendam ad causas sive necessarias,
sive liberas.*

Dico primò, Ad actiones causæ necessariæ
superflua est omnis physica prædetermina-
tio.

Probat. Ideo ab aliis requiritur illa præde-
terminatio, ut causâ creata per illam determi-
netur ad agendum. Sed causâ necessaria per na-
turam & entitatem suam est sufficienter deter-
minata ad agendum positis omnibus ad actio-
nem prærequisitis ex parte creaturæ, & decreto
præbendi concursum concomitantem ex parte
Dei, absque alio determinante, aut applicante.
Ergo illa prædeterminatio in causis necessariis
est omnino superflua.

Neque dicas, ad hoc requiri præmotionem
divinam ut potentia creata, per se incompleta
& insufficientis, à causa prima compleatur & ap-
plicetur ad agendum, sicut instrumenta debent
præmoveri & applicari à causa principali.

Nam contra, causâ necessaria posita cum om-
nibus prærequisitis, & concursu Dei sibi oblato,
per seipsam ita est completa ad agendum, ut
nequeat actionem omittere; ideo enim causâ
illa dicitur necessaria, quia ad unam est deter-
minata sine potentia ad oppositum: ergo illa sic
constituta non requirit aliunde ad agendum ap-
plicari. Neque verum est quod creaturæ se ha-
beant sicut instrumenta illa quibus nulla inest
virtus operandi, ideoque debent ab artifice præ-
moveri:

noveri : habent enim causæ creatæ virtutem intrinsecam à Deo sibi inditam respectu effectuum ad quos ex sua natura ordinantur ; non enim admittent adversarij illas merè passivè, & mortuo modo ad agendum admoveri, sicut in instrumentis propriè dictis fieri solet.

At, inquis, cum Philosopho 2. *Physic. textu* 33. Omne quod movetur ab alio movetur. Sed non ab alio quam à Deo : ergo prærequiritur præmotio divina ad omnem actionem creaturæ.

Respondeo negando consequentiam. Non enim dicit omne quod movetur ab alio præmoveri, sed simpliciter moveri. Sufficiens autem quælibet causa movetur à Deo, Primò, per hoc quod simul concurrat coëfficiendo cum ea quamlibet illius actionem, quam sine divino concursu non posset sola exercere : Secundò, præbendo creaturæ præviam virtutem effectiva omnis operationis ac motionis, quâ ratione omnis actio & motio creaturæ, à Deo tanquam prima illius causa procedit. Quo etiam sensu alibi dicit Aristoteles, elementa moveri à generante, ex eo tantum quod à causa quæ generat, sive inducit formam elementi, indita sit elemento vis naturalis quâ per se sursum aut deorsum moveatur, generante etiam absente, & nullum motum actu imprimente. Adde, non paucos dictum Aristotelis sic legere ; Omne quod movetur ab aliquo movetur ; nempe vel ab alio, vel à seipso.

Dico secundò : In agentibus liberis prædeterminatio physica non videtur ullo modo posse consistere cum libertate actus prædeterminati.

Probatum : Potentia libera est quæ positis omnibus ad agendum immediatè prærequisitis potest

test agere & non agere ; uti constat & lumine-
rationis, & consensu communi, etiam in Schola
Doctoris Angelici. Atqui positâ prædetermi-
natione voluntas non potest agere & non age-
re, sed debet infallibiliter id agere ad quod de-
terminata est, sine potentia hic & nunc expedi-
ta ad oppositum. Ergo prædeterminatio physi-
ca non potest consistere cum libertate.

Minor probatur : Quia, omnis suppositio an-
tecedens immediatè actum, independens à vo-
luntate, & actum infallibiliter inferens, tollit
potentiam liberam agendi & non agendi ; de-
terminat enim præcisè ad actionem, sic ut stan-
te illâ suppositione impossibile sit voluntati ac-
tum omittere. Ex hoc enim capite necessarius
est amor beatificus, aut quicumque actus volun-
tatis qui ex necessitate elicitur. Atqui præde-
terminatio physica est talis suppositio immédia-
tè antecedens, & independens infallibiliter in-
ferens actum voluntatis, in hoc enim plerum-
que Thomistæ conveniunt. Ergo positâ & stan-
te prædeterminatione non manet voluntati po-
tentia agendi & non agendi, adeoque necessa-
riò præjudicat libertati actus prædeterminati.

Confirmatur nostra probatio : Gratia efficax
non consisteret cum libertate si ita per se de-
terminaret voluntatem ad eliciendum actum
bonum, ut positâ gratiâ impossibile foret non
sequi consensum voluntatis. Ergo neque præde-
terminatio physica consistet cum libertate, cum
eâ positâ impossibile sit non sequi actum præ-
determinatum. Antecedens patet ex Tridentino
sess. 6. can. 4. asserente hominem posse dissen-
tire gratiæ si velit : item, hominem posse abii-
cere gratiam si velit : quia censebat aliàs effica-
ciam gratiæ non stare cum libertate.

Ref-

Respondent primò Thomistæ, ad minorem nostri argumenti cum distinctione, & dicunt, posita prædeterminatione voluntatem posse agere & non agere, in sensu diviso, id est considerando voluntatem per se, & ut est potentia divisa ab actuali prædeterminatione, etsi nequeat non agere, in sensu composito, hoc est, componendo voluntatem cum actu prædeterminato, quem non potest non elicere ex hypothesis quod illum actu eliciat, quam dicunt esse necessitatem merè consequentem: atque ita aiunt intelligendam esse definitionem potentie libera, ut sufficiat posse agere vel non agere in sensu diviso: quo etiam modo aliqui conantur explicare sensum Tridentini. At contra: Non habet voluntas in casu potentiam non agendi in sensu diviso; quia stante prædeterminatione non habet potentiam ponendi istum sensum, si ve carendi actuali exercitio actus prædeterminati, quod probo, non ponitur actu sensus divisi nisi ab eo qui potest auferre prædeterminationem, atqui in voluntatis potestate non est auferre aut exentere prædeterminationem, quæ à Deo solo voluntati imprimitur: ergo non est in potestate voluntatis ponere sensum divisum: ergo nec in sensu diviso actum omittere.

Respondent secundò, Posita prædeterminatione, cum potentia ad agendum, remanet etiam potentia ad non agendum, quia saltem permanet ipsa voluntas per omnia naturæ suæ relicta, que etiam est potentia ad non agendum.

Sed contra: Remanet quidem potentia ad non agendum remota, & per prædeterminationem impedita, concedo: remanet potentia proxima & expedita nego: voluntas enim prædeterminata ad agendum est tantum potentia remota

remota & impedita ad non agendum, non sufficit autem potentia remota & impedita, quia sic voluntas hic & nunc non habet in potestate sua actum & non actum.

Quinimo in eadem forma conficiam actum voluntatis quacunque necessitate elicitum, semper remanere liberum, sic enim argumentor: Posita per Deum quacunque voluntatis necessitate, semper remanet voluntas in se & essentialiter potentia libera, ergo posita quacunque necessitate actus voluntatis erit liber. Consequens est aperte falsum, ergo & istud ex quo sequitur.

Respondent tertiò, Ad libertatem non simpliciter requiri immediatam indifferentiam voluntatis, sed etiam indifferentiam iudicij, sive cognitionem proponentem objectum sub aliqua ratione boni, & sub aliqua ratione mali, quam vocat Alvarez indifferentiam objectivam, quâ stante aiunt impossibile esse necessitati voluntatem, & illius tantum defectu amorem beatificum esse necessarium.

At contra: Libertas in eo consistit, quod possit omnibus ad agendum prærequisitis possit voluntas agere & non agere: Atqui posito illo iudicio indifferenti, & supposita prædeterminatione, non potest voluntas non agere; ergo ad libertatem non sufficit tale iudicium: probatur consequentia: Non potest sufficere indifferentia iudicij quando aliunde habetur causa necessitatis, qualis hic est vis ineluctabilis physice prædeterminationis: sic enim satis non foret, intellectui inesse iudicium indifferens, si illo stante Deus negaret voluntati concursum ad amorem objecti indifferenter cogniti, illo enim iudicio non obstante omissio amoris esset absolute

lutè

354 *Part 2. Cont 2. An detur Prædeterm Phys.*
lutè necessaria. Denique fatendum est gratiam non adimere intellectui iudicium indifferent; & tamen si voluntas non possit reiicere gratiam, eam necessitaretur ad consensum, ut definit Tridentinum contra Lutherum, qui docebat ex necessitate voluntatem gratiæ obsecundare. Sed neque Lutherus, neque Calvinus cognitionem objecti indifferentem sustulerunt, & tamen damnati sunt, eo quod docerent voluntatem per gratiam necessitari.

Respondent quartò, maximè Recentiores. Prædeterminationem non esse suppositionem antecedentem, sed esse ipsam actionem creaturæ, prout est simul à Deo, juxta tertiam expositionem supra in §. 1. sive esse applicationem omnium prærequisitorum ad actionem creaturæ. Ergo, inquiunt, prædeterminatio spectabit ad actum secundum; ergo creatura ex parte actus primi erit potens agere & non agere.

Contra: illo etiam posito, determinatio ad illam actionem orietur à solo Deo, ergo non erit in potestate voluntatis creatæ illam non ponere, cum penes illam non maneat determinatio ad agendum vel non agendum, ergo respectu voluntatis creatæ actus secundus non erit liber. Imo ex parte actus primi dabitur adhuc aliquid quo posito necessariò ponitur actio, nempe prædefinitio, seu decretum efficax ponendi istam prædeterminationem, cum quo stare nequit non actio, nam ad decretum necessariò sequitur prædeterminatio, & ad prædeterminationem actio. Denique sive statuas prædeterminationem esse talem actionem creaturæ, sive talem applicationem, quæro, an illa sit causa cur agat creatura? Id certè non negabis, nisi à communi recedas: at causa tenet se ex parte actus

actus primi : Ergo frustra ad causam secundam, aut istam applicationem recurris.

Sed postremò dices : voluntas potest seipsam determinare ad agendum salvâ libertate : ergo similiter Deus poterit suâ præmotione illam determinare illâsâ libertate; habet enim Deus omnem potestatem in voluntatem creatam , quæ potest voluntati in seipsam competere. Idque corroborant ex verbis S. Augustini de Corrept. & grat. cap. 14. Deus magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas.

Respondeo neg. consequentiam , quia determinatio quæ oritur ab intrinseco sive ab ipsâ voluntate sita est in potestate arbitrij ; determinatio autem quæ oritur ab extrinseco non est in ejus potestate, adeoque antecedenter necessitat ; habet ergo Deus in voluntatem liberam , omnem potestatem possibilem, sed non impossibilem, qualis esset , eam reddere liberam , & tamen ad unum determinatam.

Habet quoque voluntates liberas hominum in sua potestate æque ac ipsi , hoc sensu , quod Deo sint in promptu media indifferentia & innumera, per quæ, mediante scientiâ mediâ, posset quemvis actum liberum à voluntate creatæ impetrare. Et hæc optima est S. Augustini explicatio ; quæ si tibi non sat arrideat, vide ne tuum in te argumentum hoc modo retorqueam : Habet Deus omnem potestatem in voluntatem creatam, quam habet ipsa : atqui voluntas creatæ potest determinare seipsam etiam ad formale peccati : ergo & Deus. Hoc autem penitus negant etiam ipsi prædeterminationis physicæ defensores. Nunc itaque ulterius.

Dico tertio , Datâ prædeterminatione physica ad actus peccaminosos , non apparet quo modo

Probatur : Qui ponit prædeterminationem ad peccatum magis videtur esse auctor peccati, quam homo, aut dæmon suadens & instigans ad actum peccaminosum, instiganti enim potest voluntas resistere, prædeterminanti non potest: sed dæmon suadens & instigans ad actum peccaminosum hoc ipso est author peccati : ergo multò magis Deus, si prædeterminet ad actum peccaminosum, esset auctor peccati. Unde ulterius sequetur injustam fore panam quam Deus peccantibus infligit.

Respondent. Deum non prædeterminare ad formale peccati seu ad malitiam, sed tantum ad materiale peccati, sive ad actus peccaminosi physicam entitatem, non ad illius moralem deordinationem.

Sed contra primò, sive formale peccati consistat in positiva entitate actus, sive in aliquo negativo, utrumque est necessariò connexum cum actu intrinsicè peccaminoso v. g. in odio Dei : ergo non potest Deus prædeterminare ad materiale, quin etiam prædeterminet ad formale talis peccati.

Contra secundò, Suadens alteri odium Dei, aut mendacium non quâ malum, sed quâ utile, sic ut utilitatem tantum intendat, non malitiam, rectè adhuc censetur author istius odij, & mendacij; ergo multo magis illius author erit prædeterminans ad materiale peccati, vi cuius debet sequi talis actus à quo malitia est inseparabilis.

Contra tertiò, Damnatur error Calvinii in Trid. sess. 6. can. 10. quod doceret Deum impellere homines ad peccatum; & tamen non contendeat ille Deum impellere ad formale peccati

cati, sed potius ad materiale, ut ex illius arteclis tradit Chamierus, hoc autem materiale peccati non minus infert prædeterminatio quam impulsus aut instigatio; ergo infert pariter formalem malitiam dum ea cum materiali peccato insolubili nexu sociatur.

Sed quæres, Quomodo etiam in nostra sententia non lædatur libertas, & Deus non sit author peccati, cum statuamus in Deo decretum concurrenti, imo & concursum Dei actualem ad omnem actum etiam peccaminosum?

Respondeo, In nostra sententia hæc omnia rectè salvari. Quia statuimus in Deo decretum concurrenti efficax quidem & absolutum, sed indeterminatum tam quoad exercitium, quam speciem actionis: sic ut vi illius decreti non potius velit Deus amorem quam non amorem, aut odium amori oppositum: ac si diceret, Volo omnipotentiam meam paratam assistere causis secundis, ut ab illis ad quamlibet actionem determinari possit. Concursus autem quo Deus in actu secundo agit cum creatura, non est prævius aut prædeterminans, sed tantum simultaneous, sic ut eadem actio procedat à creatura ut causâ determinante, & simul à Deo ut causâ determinatâ, sive permittente se à creatura determinari, & quasi trahi in consortium ejusdem actionis. Per hunc autem concurrenti modum satis patet neque lædi creaturæ libertatem, cum non aliunde, sed à seipsa ad agendum determinetur: neque Deum esse authorem peccati, cum creaturarum ad actum peccaminosum non determinet, sed tantum permittat se trahi ad operandum creaturæ juxta naturalem illius exigentiam.

Quæres secundo, Quo pacto discernatur sententia

358 *Part 2. Cont 2. An detur Prædeterm Phys.*
tentia Prædeterminantium, à doctrina Jansenij
contraria libertati voluntatis creatæ ?

Respondent facile Prædeterminantes, se ab
ea doctrina plurimum discrepare. Primò, Quia
damnata est illa doctrina Jansenij quæ tradit,
Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ non pos-
se resisti, & ad merendum & demerendum non
requiri libertatem à necessitate, sed tantum à
coactione; quam illi omnino abhorrent, &
meritò damnatam admittunt.

Secundò, Dogma Jansenij negat in statu na-
turæ lapsæ dari gratiam sufficientem; Defenso-
res verò prædeterminationis gratiam illam in
terminis defendunt, & admittunt eam suo effe-
ctu posse carere.

Tertiò, docent hi requiri prædeterminatio-
nem physicam in omni statu naturæ, tam inte-
græ, quàm lapsæ, eò quod ipsa conditio causæ
creatæ illam absolutè deponat; non ex eo quod
amissa sit libertas indifferentiæ per peccatum
Adami, ut alij perperam volunt. Denique ab-
solutè negant voluntatem prædeterminatam
necessitati, sed potius Deum prædeterminare
convenienter ad naturam causæ liberæ. Quam-
vis autem alij Theologi contrarium opinentur,
doctrina, tamen prædeterminantium ab Eccle-
sia nullo modo interdicitur, aut ullâ censurâ
notatur, sed liberè in Scholis defenditur & dis-
putatur.

Quæres tertiò. Quid de prædeterminatione
physica senserit Doctor Angelicus.

Contendunt operosè non pauci mentem D.
Thomæ, & plurium Thomistarum ab hac præ-
determinatione omnino alienam esse; & ex ea
Schola varios qui contra eam militant longo
agmine conscribunt. Id sedulò præstat Petrus à
S. Jo-

S. Josepho, Ruiz, Henao, de Cerf, Josephus de Vita, & postremo Borul, ac plures alij. Sed nobis hic consilium non est alias ex aliis quaestiones ferere, sed potius rem ipsam paucis complecti, & eorum quibus scribimus captui accommodare.

CONTROVERSIA TERTIA

An Prædestinatio absoluta ad gloriam facta fuerit ante prævisa hominum merita, & Reprobatio ante prævisa demerita?

§. I.

Exponitur status Controversiæ, & de ea varia Scholarum sententiæ.

Cæpit hæc Controversia primo omnium agitari circa annum Christi quadringentesimum, dum S. Augustinus ageret contra Pelagianos: nam à Patribus qui ante Pelagij tempora floruerunt nunquam ex professo, sed tantum ex incidenti, tactam fuisse, tradit ipse Augustinus lib. de dono persever. At demum circa annum Christi 1535. Joannes Calvinus, ejusque affectæ, de modo electionis ac reprobationis divinæ novos, gravissimosque errores invexerunt, de quibus supra in polemicis actum.

Inter Doctores Catholicos, de quaestione in titulo proposita, magna est etiam hoc tempore sententiarum discrepantia. Prima est opinio Thomi-

Thomistarum, cum D. Thoma ut illi eum interpretantur, asserentium omnes qui salvandi sunt, à Deo electos esse ad gloriam ante prævisa eorum merita, ad construendam ex illis Jerusalem cælestem, sicut Architectus pro suo arbitrio eligit certos lapides, postea aptandos ad constructionem ædificij. Eandem esse mentem Scoti sentiunt plerique Scotistæ qui eum sequuntur, ego tamen ex illis novi Professores probè eruditos aliter sentientes. Ex Auctoribus etiam Societatis ad hanc sententiam accedit Bellarminus, Suarez, Henriquez, Ruiz, Toletus, Tannerus, & quidam alij.

Non conveniunt tamen omnes prædicti auctores cum Thomistis in modo explicandi hanc electionem. Nam Suarez vult quidem electionem ad gloriam factam esse ante prævisum peccatum originale, sed quoad eos qui electi non sunt, in hoc signo tantum vult illos esse negativè reprobatos, id est, simpliciter non electos, nullâ adhuc ex parte eorum datâ causâ. At Alvarez cum pluribus Thomistis statuunt Deum in hoc signo cæteros non electos positivè exclusisse à gloria, necdum tamen destinasse ad supplicium ante prævisionem peccati originalis. Verùm è contra quoad originale Bellarminus, Ruiz, Toletus, Tannerus, nolunt discretionem salvandorum à non salvandis factam esse ante prævisum peccatum originale, sed in ipsum originale prævisum referunt reproborum exclusionem à gloria aeterna.

Sed benè notandum est, hoc discrimen universale inter Thomistas, & prædictos Auctores Societatis qui prædestinationem ponunt ante prævisa merita, quod hi certo modo infra explicando utantur scientiâ mediâ, ne videantur præjudicare

judicare libertati humanæ per decreta illa antecedentia & absoluta. Thomistæ verò ut Deum faciant infallibiliter exequi sua decreta, ex prædeterminationibus physicis præsidium petunt.

Altera sententia generalis priori opposita, est eorum qui docent electionem ad gloriam factam esse post prævisa electorum merita si sint adulti, vel merita Christi iis applicata per Baptismum vel martyrium si sint parvuli: & à fortiori statuunt reprobationem omnem non salvandorum factam esse post prævisa demerita propria, aut peccatum originale.

Hanc tenent ex Antiquioribus Bonaventura, Albertus, Henricus, Argentinas. Et ex Recentioribus, Michael Medina, Faber, Pennotus, Stapletonus, & præcipuè ex Societate illam ex professo tuentur Valentia, Vasquez, Becanus, Amicus, Lessius, Derkennis, Vekenus, & plures alij.

Hunc etiam modum electionis admittit *Iansenius Ipresis* in prædestinatione Angelorum, statuens Angelos bonos non nisi post prævisa merita electos, malos verò post prævisa demerita reprobatos. Sed priorem modum electionis ante prævisa merita docet habere locum respectu hominum secretorum à massa damnationis post prævisum peccatum originale.

Accessit etiam è Sectariis ad hanc secundam sententiam *Arminius* Professor Leydanus, quique eum sequuntur Arminiani quoad adultos: Sed quoad parvulos in eo graviter errant, cum Calvinò & Gommaristis, quod infantes natos ex parentibus fidelibus velint infallibiliter salvari sine respectu ad Baptismum; quia, inquit, illi sunt filij Abrahamæ, & in ejus fœdere comprehenduntur, alios verò qui non sunt filij parentum

fide

fideliū dicunt ob peccatum originale esse reprobatos.

Denique tertiam sententiam inter priores mediam cum paucis alijs excogitavit Arubal, & Granadus, quā prædestinationem statuunt non ante, aut post, sed simul cum meritis absolute prævisis, sic ut Deus uno simplicissimo actu, absque ullo rationis ordine sive per æquivalentiam ad actus nostros, sive per ordinem objectorum, simul decreverit merita & gloriam. Nam, inquit, volendo dare gratias quas per scientiam mediam novit fore efficaces vult etiam merita, & in meritis decernit gloriam. Sed cum Theologi passim, etiam hujus sententiæ auctores, aliquem ordinem decretorum secundum rationem subinde in divinis actibus admittant, nulla est causa cur ordinem illum in divina prædestinatione tollendum censeant. Si enim finis, sive gloria quæ decernitur, non sit aliter concedenda nisi prævisâ conditione meritorum, prius omnino est cognoscere merita ponenda, quàm vellet absolute dare gloriam per modum mercedis, uti in §. sequenti latius exponemus.

Ex his patet huic Controversiæ principali, plures quæstiones gravissimas esse annexas, & nominatim illam celeberrimam de auxilio gratiæ efficaciæ. Nam Thomistæ ut salvent infallibilitatem decreti divini de salute electorum ante Prævisâ eorum merita, subordinant illi aliud decretum quo Deus præfinivit suis electis omnia & singula opera meritoria (saltem quæ peccatum non supponunt) cum non velit eos sine meritis saluare: Hæc autem merita ut infallibiliter obtineat decernit electis ad bene agendum auxilia efficaciæ & physicè prædeterminantia in tempore præstanda. Sed quia hujusmodi

modi auxilia ex se prædeterminantia voluntatem humanam ad actus meritorios, vifa sunt aliis minimè cum libertate consistere, cæperunt Auctores Societatis efficaciam gratiæ cum libertate humana aliâ viâ conciliare, auxilio scientiæ mediæ. Et hinc originem sumpsit gravissima illa controversio inter Thomistas & auctores Societatis de efficacia gratiæ, quam diximus Romæ coram summis Pontificibus sæpius ventilatam.

S. 2.

Ostenditur Electionem ad gloriam factam fuisse post prævifa Electorum merita.

Probatur primò ex Scripturis Matth. 25. *Venite benedicti possidere preparatum vobis regnum à constitutione mundi; Esurivi enim & dedistis mihi, manducare &c.* Ubi assignatur causa electionis ad gloriam, quod ab æterno prævifa sunt opera bona in temporis actu præstanda.

Respondent alij, assignari hic in extremo iudicio causam actualis possessionis regni cælestis, non verò præparationis sive prædestinationis, quâ illa possessio ab æterno decernitur, de qua aiunt ex mente Christi nullum in loco citato mentionem fieri.

Contra primò, Patres sententiam Christi de ipsa Præparatione intelligunt. Chrysostronus *Hom. 80.* eam sic explicat: Nam antequam, inquit, nati essetis, quia sciebam huiusmodi vos futuros, hæc à me fuere præparata. Ubi non possessionem tantum, sed ipsam præparationem regni dicit decretam ob prævifa merita, per

Q 2

per quæ sciebat dignos fore regno cælesti.

Secundò, Ipse textus hoc suadet, quia addit; *Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus est Diabolo*, Certum est autem præparationem æterni ignis non solum ordine executionis, sed etiam intentionis decretam propter prævisa demerita; deberet autem esse ratio urgentissima quæ cogat nos asserere in eodem loco Scripturæ Verbum illud *Præparatum* diversimodè accipi; nec posse utrobique in eodem sensu intelligi.

Secundus locus est ad Rom. 8. *Quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imagini filij sui, quos autem prædestinavit hos & vocavit*. Ubi Apostolus videtur asserere præscientiam meritorum esse suo modo causam electionis, & electionem æternam causam vocationis, & donationis gratiæ in tempore. Quia sensus est ex mente D. Ambrosij P. 5. de fide. cap. 3. Apostolus, ait, quos præscivit & prædestinavit; non enim ante prædestinavit quam præscivit, sed quorum merita præscivit, eorum præmia prædestinavit.

Obiiciunt primò adversarij: Scriptura è contra supponit institui electionem ante merita, quia ipsa merita vult proficisci ex illa gratuita voluntate dandi gloriam. Probant id primò, Ex verbis Christi Lucæ 12. *Nolite timere pusillus grex, quia complavit Patri vestro dare vobis regnum*. Ubi decretum dandi regnum assignat ut causam antecedentem cur debeant esse securi de meritis, & gloria secutura.

Respondeo, cum Christus ibi sit locutus ad omnes discipulos, imo ad alios omnes qui credituri erant, ut patet ex sequentibus, verosimile non est voluisse revelare omnibus electionem absolutam ad gloriam, cum ibi fuerit etiam Judas, & alij fortè plures reprobi. Indicat ergo non

esse volentis, aut currentis, sed miserentis Dei, & quidem sine respectu ad merita, aut quacunq; opera quoad intentionem conferendi gloriam.

Respondeo, negando illam esse mentem Apostoli. Et sanè non pauci sic explicant illum locum ut non velit Paulus agere de electione sive ad gratiam, sive ad gloriam, sed tantum ad bona quædam temporalia, ut ad opes, splendorem, & regnum obventurum familiæ Iacobi præ posteris Esau sive Idumæis. Vel certè de electione ad peculiare favores genti Judæorum præ aliis Gentibus à Deo destinatos.

Attamen, cum Patres, & maxime S. Augustinus sæpius explicent illum locum de Spirituali dilectione gratiæ, dico etiam Apostolum hic agere de speciali electione, non immediatè ad gloriam, sed tantum de electione & vocatione ad fidem, & gratiam Christi sine respectu ad illa merita præcedentia, aut etiam in futurum prævisa, & multò minus ad opera legis absque gratia Christi, de quibus tamen Judæi sibi præ Gentilibus gloriabantur. Hic enim erat scopus Apostoli. Non posse Judæos jure conqueri quod præ illis Gentiles eligerentur ad fidem, & gratiam Christi, etsi Judæi non verò Gentiles opera legis & cærenonias haberent; quia nempe hujusmodi electio ad fidem & gratiam Christi non procedit ex operibus, sed ex vocatione, proposito, & prædestinatione divina, quâ unum præ alio, ex gratuita tantum voluntate, ad fidem adducit. Ac demum concludit hanc vocationem & electionem ad Primam fidei gratiam, non esse volentis neque currentis, sed miserentis Dei. De electione verò immediata & absoluta ad gloriam hic non agit Apostolus. Quinimo

non decretum absolutum, sed voluntatem antecedentem & inefficacem quantum est ex parte sua conferendi regnum cæleste, si illud meriti fuerint: ac si diceret: Nolite esse solliciti de rebus temporalibus etiamsi omnia vendatis; quia si Pater Cælestis fuerit tam liberalis, ut voluerit omnibus & præcipuè fidelibus donare regnum Cælorum quantum est ex parte sua, & media supernaturalia; multò magis subministrabit hæc temporalia, & habebit curam ut qui relinquunt omnia propter regnum Cælorum non destituantur rebus ad vitam necessariis.

Obiiciunt secundo pro sua sententia illud Christi Ioan. 15. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos* &c: quod videtur sonare electionem sine prævisione meritorum.

Respondeo, ibi non agi de electione ad gloriam, sed ad Apostolatam prædicationis Evangelij, ut exponunt Patres apud Maldonatum. Vel secundum Augustinum, agitur de electione ad gratiam, & fidem, quæ sine electorum meritis facta est. Frustrà autem conantur Adversarij loca multa ex Evangelio congerere; quia non agunt illa de absoluta electione ad gloriam, sed de conditionata, si nempe perseverent in bonis operibus; quia Christus noluit Apostolis absolutam electionem revelare, quos jubet timere ne tanquam fur in nocte iudicium adveniat.

Obiiciunt tertio, tanquam præcipuum suæ sententiæ fulcimentum, locum Apostol. ad Romanos 9. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia major serviet minori, sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Ubi Apostolus, sicut & in toto capite, ostendit negotium salutis non esse

mo probabile plures æstimant, Esau, qui dicitur hic odio haberij, aliosque plures ex semine Esau oriundos, ad salutem & gloriam pervenisse. Et hanc expositionem hujus loci amplectitur S. Augustinus quæst. 2. ad Simplicianum.

Denique advertite, plura Scripturæ, & Patrum loca, quæ adferuntur pro electione ad gloriam independenter à prævisis electorum meritis, aliud plerumque non probare, quam prædestinationem omnino completè sumptam non esse ex meritis, cum illa sic accepta involuat etiam electionem ad primam gratiam; ante hanc autem gratiam certum est nulla merita posse præcedere, cum omne meritum gratiam aliquam supponat, & sic procederetur in infinitum, vel principium meriti caderet sub idem meritum, quod omnino repugnat: his ita resolutis.

Probatum secundò nostra assertio, Ratione validissima; pro qua assumo Fundamentum ex diametro contrarium illi quo nititur sententia opposita. Qui ordinatè procedit non prius intendit absolutè finem quam media, quando recta ratio finem proponit per modum præmij & mercedis ab alio obtinendæ: atqui Deus proposuit gloriam per modum mercedis; ergo non prius absolutè eam intendit quam alterius merita prævideat, sine quibus gloria non obtinetur. Prob. major: Quia qui proponit finem per modum mercedis, debet moveri ab ipso merito tanquam medio ad dandum finem, cum meritum sit causa motalis dantem movens, ad inferendum finem, sive gloriam, quæ per modum mercedis operi meritorio respondet. Ergo non potest ante prævisionem meriti absolutè intendere ut alter habeat finem sive gloriam, quia tunc non moveretur à merito, sed omnino gratis

tis conferret. Unde hæc duæ voluntates videntur pugnare : Volo antequam prævideam merita ut ille habeat gloriam, & , volo ut habeat gloriam propter merita. Quia voluntas dandi ex iustitia sive ob merita, destruit voluntatem elargiendi gratis, sive ex liberalitate.

Respondet Suarez l. . de auxiliis c. 9. an. 22. æquivocationem involui in voce *Gratis*, sive gratuitâ voluntate. Quia aliud est Deum eligere gratis aliquos ad gloriam, aliud eligere ad gloriam, gratis conferendam, dicit autem Deum habere in eligendo priorem, non posteriorem voluntatem : cum igitur docet, Deum habuisse aliquam voluntatem gratis circa electorum gloriam, illud *Gratis*, vult se tenere ex parte actus Dei, non ex parte objecti sive gloriæ gratis conferendæ. Ut quando aliquis vult vendere equum amico, illa voluntas non est dandi equum gratis, sed tamen est gratis concepta, quia amicitia censeri potest quod equum velit vendere.

At contra ; Nos etiam concedimus in Deo esse gratuitam voluntatem proponendi gloriam per modum præmij obtinendam. Sed hæc est generalis, reprobis, electisque communis, nec tali voluntati ad prædestinationem electorum Suarez esset contentus, cum ex illa Deus nec numerum, nec gradus electorum scire possit. Vult ergo Deum absolutè decrevisse ut Petrus & Paulus consequerentur gloriam propter merita : at tale decretum, si sit absolutum, non est immediata & absoluta intentio finis, nisi in ordine ad illud decretum prævideantur ipsa merita liberè futura. Sicut insistendo exemplo contra nos allato, nulla potest esse absoluta voluntas vendendi equum ante prævisionem pretij, sed tantum

tantum conditionata, volo quantum est ex parte mea equum pretio conferre : quod si is qui emit sit pauper, & non possit foluere nisi pecuniâ sibi liberaliter datâ à venditore, & sciat venditor acceptâ pecuniâ illum empturum, adhuc manet, non posse absolute intendere venditionem equi, quæ pendet ab euentis libera voluntate, nisi per hoc quod prius videat alterius voluntatem equum sibi pretio comparandi.

Obiiciunt non pauci, contrariam nobis esse S. Augustini auctoritatem. Sed de ipsius mente in hac quaestione anceps est utrimque dimicatio, nec decretoria sententia, ut erudite ostendit *Brunno Neusser* in Prodomo Velitari part. 1. Certè electioni post prævisa merita videtur non obscure favere *lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2.* Nemo eligitur, inquit, nisi jam distans ab illo qui rejicitur, unde quod dictum est, quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quo modo sit dictum, nisi præscientiâ.

Porro si quis opponat hanc doctrinam, de prædestinatione post prævisa merita, aliquando in Academia Lovaniensi inter alios articulos censuratum fuisse : Respondetur, Censuram illam pridem cassam & irritam à Sixto V. declaratam esse in mandato illius jussu edito per Octavianum Episcopum Calatinum Nuntium Apostolicum, & Lovanij promulgato, anno 1588. Cujus fincerum tenorem, ut gratiam præstem, hic ex parte subiicio.

Statuimus, & ordinamus, ac per Apostolica scripta mandamus, ut nemo, cujuscumque ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis existat... de his Assertionibus controversis in alterutram partem, ita disputare, vel Doctorum auctoritate unius partis assertiones confirmare, alteriusque refellere, aut impugnare, vel cujuscumque

370 Pars 2. Cont. 3. De Prædestinatione
vis pietatis, aut necessitatis pretextu de his loqui, scribere, vel dictare in posterum attentet, ut ausu temerario eas hæreticas, suspectas, & periculosas esse... donec autoritate Apostolicâ maturè definita fuerint, affirmare præsumat. Quod si quis contra fecerit sciat se excommunicationis lætæ sententiæ panam (à qua nisi in mortis articulo constitutus à nullo præterquam à Romano Pontifice valeat absolui) incurrisse.

Quinimo admittunt plurimi hoc tempore viri doctrinâ ac pietate illustres, hunc electionis modum magis esse consentaneum suavitati gubernationis divinæ, quam & ipsæ Scripturæ sæpius explicant ad modum Principis omnes ad cursum invitantis, & victoribus præmia proponentis, quem sanè magis decet ante cursum certos victores non definire, sed expectare victoriam antequam designet victores, etiamsi forte pro summa sua potestate possit ille Princeps aliter procedere. Ac præ cæteris huic doctrinæ pondus adiicit non leve suffragium illustre viri sanctitate & doctrinâ illustrissimi S. Francisci Salesij, qui in Epistola ad P. Lessium, cuius autographum servamus, hanc sententiam vocat antiquitate, suavitate, & Scripturarum autoritate nobilissimam, quam, inquit, semper ut Dei misericordiæ, ac gratiæ magis consentaneam, veriorem, & amabiliorem existimavi.

Reiicitur eadem Electio ut est conjuncta cum
Reprobatione non electorum.

Duplex statuitur, ut diximus, reprobatio, una negativa, sive non prædestinatio, altera
quæ

quæ sit positiva exclusio à gloria æterna. Suarez reprobationem negativam, quam sustinet, statuit in actu positivo, quo Deus voluerit aliquos non eligere ad gloriam, sic ut ipsa omisio fuerit objectum divinæ voluntatis, & hanc statuit ante prævisa demerita. Positivam vocat, decretum excludendi à regno, & addicendi pænis. Thomistæ multi ante peccatum prævisum ponunt positivam exclusionem à regno cælesti.

Contra hanc sententiam sic argumentor: Sicut electio absoluta ad gloriam est virtuale decretum procurandi media salutis; ita absoluta & antecedens exclusio à gloria est virtualis intentio quærendi media per quæ aliquis à salute excludatur. Atqui illa media sunt peccata: Ergo Deus determinatur ad procuranda peccata illis quos reiicit, & seligendum gratias incongruas, eâ intentione ut essent inefficaces, ne contingat ipsius decretum frustrari, si aliquis forte non electus irreperet in numerum electorum.

Suarez hæc incommoda evitare conatur, asserendo reprobationem suam negativam non esse contrariam voluntati antecedenti ex parte sua salvandi omnes, sed opponi voluntati absolutæ salvandi aliquos, quos vult tantum relinquere communi providentiæ gratiæ, & non affici erga illos particulari illo affectu quo profequitur electos.

Sed contra: Quomodocumque explicet suam negativam reprobationem, sequitur ex ea absoluta impossibilitas perveniendi ad salutem. Nam ipse Suarez hic lib. 4. cap. ult. n. 8. dicit non esse in potestate hominis cum reprobatione negativa actu ponere salutem æternam; atqui nec est in ejus potestate ut non fuerit reprobatio, quia nulla datur ejus causa ex parte hominis,

nis, ut fatetur ibidem cap. 5. Ergo absolutè non subest potestati hominis obtinere salutem. Neque hic locus est sensui composito, aut necessitati consequenti: quia, ut dixi, antecedens illud unde sequitur impotentia salutis, scilicet reprobatio, nunquam fuit in potestate hominis, quando autem antecedens unde sequitur consequens non est absolutè in potestate, nec consequens esse potest; quo argumento Suarez ipse urget Thomistas in physica prædeterminatione. Unde ulterius tam parum intelligi videtur in hac, quam in priori sententia, quomodo Deus ex parte sua cupiat omnes salvos fieri. Neque ad levandam difficultatem quidquam hic juvat scientia conditionalium, sed potius eam aggravat. Quod enim Deus sciat, si negem talem gratiam Petro labetur in peccatum, facit tantum ut Deus ex vi decreti non eligendi, fiat jam quasi certior de numero non electorum, cum sciat quas gratias negare debeat, ne illi quos non elegit ad salutem perveniant. Suarez enim cap. 7. circa finem, fatetur hanc causalem esse veram: Deus permittit hunc peccare, & negat auxilium quod novit congruum, quia non eligit eum ad gloriam. Ergo scientia conditionalium tantum servit ad neganda auxilia congrua, ad quod determinatur Deus ex vi decreti quosdam non eligendi. Itaque ex hætenus dictis colligitur hæc conclusio. Electio ad gloriam & reprobatio ab illa, neque fit ante merita vel demerita absolute prævisa, nec simul, sine respectu ad ordinem actuum divinorum, Ergo necesse est illam fieri post merita absolute prævisa, modo hætenus explicato.

CONTROVERSIA QUARTA

De Gratia Divina.

INter Doctores Catholicos etiam hoc tempore varia, gravissimaque controversia agitantur de Gratia divinae virtute, necessitate, sufficientia, efficacia &c. Horum dogmata inter se non parum dissidentia necesse est à damnatis Hæreticorum erroribus accuratè discernere, & singulorum opinionum Authores ab fundamenta cognoscere, ne contingat divini Verbi ministros, dum aut orthodoxos docent, aut heterodoxos oppugnant, aliquid de his imperitè pronunciare.

Fuerunt hæc de Gratia præsertim sufficienti & efficaci controversia inter celeberrimas quaestiones coram Summis Pontificibus Romæ disputatas circa annum 1606. in Articulo 7. & 8. quæ quindecim propositiones summâ Disputantium contentione ventilatas continebant, Fuerunt & de his instauratæ lites Baianæ, aliæque cum his concatenatæ. Nec defunt de iisdem hodie acerrima plurium Scholarum certamina, quæ in decursu distinctius proferentur.

S. 4.

Quid sit, & quotuplex Gratia Actualis, & quales de ea errores Pelagij &c.

Gratia actualis rectè dicitur, donum naturæ indebitum peculiariter conferens ad beatitudinem supernaturalem. Hæc est communis

nis doctrina Theologorum, quamvis aliter non nihil sensisse Baium infra patebit. Desumitur illa notio gratiæ ex Apostolo ad Romanos cap. 11. *Si gratia jam non ex operibus, alioqui gratia jam non est gratia.* Et confirmatur ratione: Quia sicut ipsa beatitudo, sive clara Dei visio, est donum naturæ indebitum, ita necesse est ut gratia, quæ ad eam obtinendam naturæ impotentiam subleuat, sit singulare donum quod naturæ vires excedit.

Dividitur hæc gratia in Operantem, cooperantem, excitantem, adjuvantem, prout vario modo concurret ad actum voluntatis creatæ. Item in gratiam sufficientem, & efficacem, quæ infra exponentur.

Circa annum Christi quadringentesimum emerit Pelagius, qui professione dicitur monachus, & natione Scotus. Is tempore S. Augustini acerrimus Gratia impugnator fuit: contra illum strenuè dimicavit idem Augustinus, fueruntque ejus errores damnati à Concilio Palestino, & ab aliis in Africa, & in Gallia à Concilio Arauscano, variisque Pontificibus.

Docuit Pelagius primò, nullum dari peccatum originale, & infantes esse in eo statu quo fuit Adamus ante prævaricationem, quem voluit nihil nocuisse posteris, nisi solo peccandi exemplo.

Secundò, Infantes non Baptizatos habituros vitam, & felicitatem quandam æternam, sed in regnum cælorum non admittendos.

Tertiò, Homines posse per solas vires naturæ legem Dei implere, & cognitæ præceptis, sine adjutorio gratiæ Salvatoris ad eam perfectionem pervenire, ut non sit necessarium dicere;
Dimitte nobis debita nostra.

Post-

Postquam hæc pestifera hæresis ab Ecclesia reprobata est, non ita potuit penitus aboleri, quin aliquæ ex ea Reliquiæ subtiliori veneno plurimos inficerent, & hi dicti sunt Semipelagiani.

Itaque Semipelagiani, admissio peccato originali & imbecillitate naturæ, quæ integra fuerat in Adamo, docuerunt aliquam gratiam Christi ad salutem esse necessariam, sed eam subesse voluntatis nostræ arbitrio, eo quod per initium viribus naturæ credendi, quærendi &c. eam possimus obtinere. Et probabilius est eos hanc gratiam intellexisse non tantum de illuminatione supernaturali intellectus, sed etiam de corroboratione voluntatis. De his S. Augustinus lib. de grat. & lib. arbit. cap. 14. sic loquitur ut afferat convictos esse illos Inflatos liberi arbitrij, quod Gratia divina non tantum sit Dei scientia, & natura, sed faciat ut lex impleatur, & istos ad hoc se convertere, quod gratia secundum merita nostra detur.

Docuerunt secundò, Multis prædicari Evangelium merè ob conditionatè præcognitam bonam eorum voluntatem; quin & infantes aliquos ideo obtinere Baptismum, alios verò Baptismo destitui, quia nempe præcognovit Deus si viverent rectè usuros bona voluntate, atque ita habituros ex se initium credendi, alios verò non rectè usuros, ideoque cælo exclusos. Patent hæc ex Epist. Prosperi ad S. Augustinum, ubi ita concludit: Novo absurditatis genere, & non agenda præscita sunt, & præscita non acta. Quod nempe infantes dicerentur præsciri meritorie acturi ex viribus naturæ, cum tamen sine gratia nemo possit meritorie operari, nec infantes illi, unquam fuerint actu operaturi.

Docue-

Docuerunt tertio, Perseverantiam in bonis operibus & iustitia, ac tandem electionem ad gloriam maximè fundari in viribus naturæ: credebant enim Perseverantiam non esse peculiare donum gratiæ, sed hominem per vires naturæ persistendo in fide & desiderio salutis, posse illam promereri, ac ipsam prædestinationem ad gloriam, quam volebant à peculiari Dei beneplacito dependere, ne aliàs foret acceptor personarum. Ita habet Epist. Hilarij ad Augustinum, & ipse August. *lib. de bono persever. cap. 17.* Neque refert quod Semipelagiani, ad perseverandum in adimplendis præceptis. Dei gratiam requirerent, quia eam volebant dependere à naturali permanentia in fide, & desiderio salutis tanquam merito. Et hoc tantum sensu sæpe damnatum est, gratiam ancillari voluntati, eam subsequi, non autem prævenire &c. Quæ omnia solerter annotanda, ut natura gratiæ, & doctrina Catholica ritè percipiatur.

Ubi ad extremum adverte, modernos Sectarios hos quidem errores averfari, sed insipientium more in altero extremo, soli gratiæ omnia attribuendo, in gravissimas hæreses prolabi: dum docent cum Calvino, Quidquid fit sine gratia multis modis contaminari: gratiam non consistere cum libertate à necessitate, sed tantum cum libertate à coactione: neminem à salute excidere posse post acceptam gratiam conversionis, & alia errorum monstra, quæ in Controversiis de gratia & prædestinatione supra notavimus.

§. 2.

An possibile sit hominem condi in statu puræ naturæ absque dono supernaturali gratiæ.

Status puræ naturæ est, in quo homo tantum sortiatur perfectiones naturæ debitas, & ordinetur ad beatitudinem naturalem distinctam à clara Dei visione. Hunc statum prorsus impossibilem esse, post Bajum, ita defendit Jansenius Iprensis lib. 1. & 2. de statu puræ nat. ut possibilitatis istius assertores proclamet reos esse Pelagianismi, doctrinæ Augustinianæ corruptores, & divinæ justitiæ ac providentiæ eversores. Unde ulterius docet, sine justitia, & bona voluntate creaturam rationalem à Deo condi non posse, neque creaturæ innocenti sine injustitia beatitudinem supernaturalem negari, neque posse morti ac miseriis obnoxiam relinqui. Ex quibus apertè sequitur gratiam divinam non esse donum naturæ indebitum.

At contra, omnino dicendum est, possibile esse statum puræ naturæ. Estque hæc communis Theologorum doctrina cum D. Thoma. 1. part. quæst. 59. art. 1. & alibi frequenter. Consentit Scotus in 2. dist. 28. quæst. unica. Nominales, alique Doctores, ac Patres, qui ex illo ad Roman. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis*, deducunt gratiam actualem, ac veram justitiam esse singulare donum nobis indebitum; ergo natura non potest illam gratiam, quæ ad justitiam & charitatem ordinatur, ita sibi vindicare, ut non possit sine illa creari. Idque confirmatur ex S.

Augu-

Augustino tum alibi, tum lib. 3. contra Maximum cap. 15. *Homo ad Dei similitudinem factus, non est verus filius, & ideo fit gratiâ filius quia non est naturâ.*

Probat 2. ex Decreto trium Pontificum contra Michaelis Baij propositionem 26. *Integritas prima creationis non fuit indebita humana natura exaltatio, sed naturalis ejus conditio: Et prop. 55. Deus non potuisset ab initio talem creare hominem qualis nunc nascitur. Ergo ex sensu Ecclesiæ doctrinæ Bajanae opposito, potuit homo ab initio creari quali nunc nascitur absque sanctitate, & dono integritatis, qui esset status puræ naturæ. Et verò ratio ipsa docet, dona quibus constituitur status innocentiae, neque esse proprietates naturæ humanæ per se spectatæ, neque ea ex meriti illi deberi, cum hominis creatio nullum meritum præsupponat, ac proinde nihil obesse quo minus possit in statu puræ naturæ donis illis orbata creari, obnoxia concupiscentiæ, & mortis, & miseriis statum hominis naturalem consequentibus; munienda tamen fuisset tunc naturâ humana præfidiis ordinis naturalis, quibus possit peccata evitare.*

Obiicies primò: S. Augustinus lib. 3. de peccat. meritis cap. ult. & passim in Opere imperfecto, & alibi, agens contra Pelagianos urget, frustra Baptizari infantes, quia innocentiae naturali annexa est sanctitas & gratia. Hoc verò argumentum nullius foret roboris si possibilis esset status puræ naturæ.

Respondeo primò, hoc argumento nimium probari: inde enim sequeretur quod Augustinus plus attribuerit naturæ secundum se, quam ipse Pelagius: quia hic negabat naturæ parvulorum etiam innocenti debitam esse adoptionem

nem in filios Dei, ad veram sanctitatem, & gloriam, ideoque in ordine ad hæc dona obtinenda assererat Baptismum esse necessarium: quod si S. Augustinus vellet dona ista sic debita esse naturæ ut non possit sine illis creari, in efferenda natura longè Pelagium antecederet, quod nemo admiserit.

Respondeo igitur secundò, dum asserit S. Augustinus, si abesset originale, innocentia naturali annexam fore Sanctitatem & gratiam, illum procedere ex suppositione providentiæ supernaturalis jam à Deo constitutæ, & promissæ de justitia infundenda ubi non esset obex peccati. Cum enim eo nunc supposito non detur status medius inter statum justitiæ & peccati, rectè arguit contra Pelagianos, si dicant infantes esse sine peccato originali, illos esse in statu justitiæ, adeoque frustra Baptizari ad justitiam obtinendam, aut peccatum expiandum. Hoc itaque dictum S. Augustini juxta præsentem rerum statum, nihil facit contra statum puræ naturæ possibilem.

Obiicies Secundò: S. Augustinus lib. de Spiritu & littera *cap. 27.* contendit hominum naturaliter esse Dei imaginem, & statum gratiæ illi esse naturalem &c. Hoc, inquit, agit Spiritus gratiæ ut imaginem Dei, in qua naturaliter facti sumus, in nobis restauret: Et *lib. 3. de libero arbitrio cap. 18.* ait, errare, torqueri &c. non est natura instituti hominis, sed pæna damnati. Ergo status innocentia fuit Adamo naturaliter debitus, adeoque status puræ naturæ impossibilis.

Respondeo neg. consequentiam. Sed ideo tantum tradit nos in imagine Dei naturaliter conditos, quia ipsa natura secundum se considerata,

rata,

rata, est quædam Dei imago, & multò magis prout fuit in Adamo cum Sanctitate de facto creata. Hoc igitur modo rectè dicitur, quod errare, aut torqueri, non fit secundum naturam instituti hominis, prout scilicet cum singularibus Dei donis de facto condita fuit. Hinc, *naturaliter*, non sumitur ibi prout opponitur statui supernaturali, sed illi qui est contra naturam, & morales defectus qui eam comitantur. Et hac ratione solvuntur dicta quædam aliorum Patrum, dum asserunt dignitatem illam Adamo fuisse naturalem; tantum enim volunt eam fuisse Adamo concreatam, sicut dicimus illum naturalem esse hæredem coronæ, cui contingit nasci cum jure ad regni coronam, quamvis absolute sine isto jure nasci potuerit.

CONTROVERSIA QUINTA.

An, & qualis detur Gratia Sufficiens.

§. I.

Exponitur status Controversiæ.

Gratia sufficiens sumi potest prout opponitur insufficienti, quæ ad certum effectum v.g. ad amorem Dei nec proximè, nec remotè sufficit. Gratia verò sufficiens huic opposita talis est, ut possit vel proximè, vel remotè certum actum v.g. Dei amorem inferre; proximè quidem, si præter eam alia gratia non requiratur, remotè verò si non sufficiat per se ad amorem eliciendum, possit tamen sufficere ad actum fidei, vel alium, per quem obtinebitur gratia ulterior ad Dei amorem requisita.

Sed

Sed communius Gratia sufficiens accipitur pro ea, quæ opponitur gratiæ efficaci, estque talis ut possit voluntas cum ea exercere actum ad quem conceditur, de facto tamen eam non exercet, & hæc dicitur gratia merè sufficiens, nam gratia efficax non tantum est sufficiens, sed etiam semper cum actu connexa.

De gratia ergo merè sufficiens hic quærimus, an jam in statu naturæ lapsæ talis detur, quæ effectum suum non fortitur? Negat primò Calvinus *lib. 2. instit. cap. 3.* asserens omnem gratiam internam esse seriam; & efficacem, dari tamen vocationem externam aliquando inefficacem, cui dum voluntas non obtemperat peccatum admittit, tametsi ad obtemperandum gratiâ internâ destituatur.

Secundò, docet Jansenius *lib. 3. de gratia Christi cap. 1.* etsi data fuerit Adamo, & Angelis, nullum tamen jam in statu naturæ lapsæ concedi gratiam sufficientem quin simul sit efficax. v.g. nunquam dari gratiam, proximè sufficientem ad amandum Deum, quin amor ille à voluntate eliciatur. Hinc istam gratiam vocat perniciosam, inutilem lapsorum reparationi, & monstrum quoddam singulare gratiæ, novumque genus Augustino, Patribus, & D. Thomæ incognitum, & à Pelagianis excogitatum. Afferit quoque secum sentire Alvarez, Zumel, & alios Thomistas. Certum verò est illos in terminis docere dari de facto gratiam verè sufficientem, & omnino conari ut eam componant cum physica prædeterminatione, quam aiunt ad omnes actus requiri.

Admittenda est Gratia merè Sufficiens.

Probatur primò ex Scripturis, Matthæi 11. *Si in Tyro, & Sidone facta fuissent virtutes quæ in vobis, pridem in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.* Ubi Christus exprobrat Judæis quod non fuerint conversi ad pœnitentiam cum illa gratia, cum qua Tyrij & Sidonij, si eam habuissent, pœnitentiam egissent. Atqui illa gratia fuit sufficiens ad pœnitendum, cum illa enim Tyrij & Sidonij actum pœnitentiæ eliciuissent si iis concessa fuisset. Ergo illa talis est ut potuerit in Judæis effectum habere, quem tamen sortita non fuit; aliàs contra eos iniqua fuisset Christi exprobratio, sic cum ea gratia actum pœnitentiæ elicere non potuissent.

Sed, inquires, S. Augustinus *lib. 2. de bono persever. cap. 14.* de Tyriis & Sidonis pronunciat: Quoniam ut crederent non erat eis datum, etiam unde crederent est negatum. Respondeo S. Augustinum tantum negare Tyriis datam esse gratiam quam Deus prævidit fore efficacem, sive quâ erant actu credituri; non negat autem datam esse aliquam sufficientem: neque ait credituros non fuisse si habuissent gratiam Judæis concessam, cum Christus credituros disertè affirmet.

Eodem spectat illud Proverbiorum cap. 1. *Vocavi & renuistis.* Et ad Rom. 2. *An divitias bonitatis ejus, & patientia, & benignitatis contemnitis?* Atque alia non minus manifesta Scripturarum oracula, quæ toties inculcant, peccantibus dari gratiam

gratiam cum qua poterant rectè operari, nisi illam propriæ voluntatis arbitrio cassam, & infructuosam reddidissent.

His conformia sunt Conciliorum decreta, ac novissimè Tridentini *Sess. 6. cap. 11.* ubi dum docet, justos posse per Christum piè vivere, & proficere, subdit rationem, *Deus enim semel justificatos non deserit, nisi ab ijs prius deseratur*: Et *cap. 13.* docet justificatos in Dei auxilio firmissimam spem collocare debere, *Deus enim*, inquit, *nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut capit opus bonum, ita perficiet.* In quibus Concilium apertè supponit justis præberi gratiam sufficientem, & defectum bonæ operationis in nostra tantum voluntate residere.

Subscribit disertè S. Augustinus tum sæpe alibi, tum l. 80. trium quæstionem. q. 68. *Nec illi, inquit, qui noluerunt venire debent alteri tribuere, sed tantum sibi, quoniam ut venirent vocati, erat in eorum libera potestate.* Idem exprimit *lib. 1. ad Simplicianum q. 2.* Idem fusius urget *tract. 53.* in Joannem ubi docet Deum impertiri potestatem ut possimus filij Dei fieri per gratiam, hominem verò per liberum arbitrium gratiæ obluctari.

Postremò, veritas hujus doctrinæ invicte probatur, ex eo quod inter quinque propositiones Jansenij, hæc ut hæretica damnatur: *Interiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.* Hæc enim propositio in sensu authoris asserit, gratiam semper habere omnem effectum quem hic & nunc obtinere potest, & ad quem à Deo conceditur, licet non causet effectum ad quem actu non datur, aut quem in aliis circumstantiis obtinisset. Itaque ex damnatione prædictæ propositionis in sensu authoris, satis liquet definitum esse, interiori gratiæ aliquando resisti, sive
cam

eam non habere effectum quem hic & nunc
obtinere potest, & ad quem conceditur; atque
adeo dari gratiam merè sufficientem: non enim
rectè dicitur resisti gratiæ, nisi frustrando illam
effectu ad quem hic & nunc à Deo ordinatur.

Obiiciunt Adversarij contra gratiam merè
sufficientem, Primò, Hæc gratia sufficiens, est
illa gratia *Possibilitatis* à Pelagianis olim asserta,
& ab Augustino semper reprobata. Secundò,
Gratia sufficiens à natura requiritur ad non
peccandum: Ergo est naturæ debita: si est de-
bita, ergo non est gratia. Tertiò talis gratia suf-
ficiens nunquam sortitur effectum; Ergo est ali-
quod inutile & monstrosum genus gratiæ; qua-
lis esset medicina quæ nulli unquam prodesset.
Ut hæc, & his affinia breviter dissolvantur.

Respondeo ad primum, Duplicem dari possi-
bilitatem bene operandi, aliam fundatam in so-
lis viribus naturæ, quam in Pelagianis Augusti-
nus constanter oppugnabat lib. de natura &
gratia Cap. 11. & alibi. Alia est possibilitas quæ
tantum habetur in natura per gratiam adjuta,
& hæc includit gratiam sufficientem quæ natu-
ra fit potens ut rectè operetur, etiam pro eo
tempore quo negligit gratiæ cooperari: & hanc
disertè tuctur Augustinus eodem lib. de nat. &
grat. cap. 43.

Ad secundum, Negatur ultima consequen-
tia: Sic homini justo debetur gloria, hæc ta-
men vera est gratia. Quia igitur gratia sufficiens
debetur naturæ, non prout est in se, sed tantum
naturæ supernaturaliter elevatæ, hinc vera est
gratia & naturæ secundum se spectatæ omnino
indebita.

Ad tertium, Neganda est etiam consequentia:
Fatentur enim adversarij gratiam purè sufficien-
tem

tera in Angelis non fuisse monstrosam, etsi eorum vitio non fuerit fortitata effectum: idem ergo de nostra admittendum est, quia quantum est ex parte, & virtute gratiæ, potest sequi effectus, & de facto alia gratia huic omnino similis actum bonum aliquando operatur. Monstruosa igitur tantum esset illa medicina, aut gratia, vicujus nullus absolute curari, aut inuari possit. Plura de hujus gratiæ natura, necessitate, & distinctione à gratia efficaci, ex dicendis magis elucescent.

S. 3.

An detur Gratia sufficiens omnibus, etiam obduratis, excæcatis, & facientibus quod in se est viribus natura?

DE his quæstionibus variæ sunt Doctorum etiam Catholicorum sententiæ. Negat Ariminensis, contra communioem, dari gratiam sufficientem Infidelibus quibus Christus non innotuit, quales erant Philosophi gentiles, Plato, Aristoteles, &c. Quoad obduratos, Bellarminus, Suarez, Ripalda, Herice &c. asserunt hanc gratiam etiam concedi obduratis, & excæcatis. Infantibus sine Baptismo morientibus non tribui sufficientia remedia ad salutem docet Ariminensis, Sotus, Vasquez, & quidam alij: affirmat Suarez, Lessius, Herice, & alij plures. Pro harum quæstionum resolutione.

Dico primò, Datur omnibus auxilium aliquod sufficiens saltem ad non peccandum, dum actum peccaminosum formaliter exercent. Hæc thesis est certa, contra Calvinum, ac Lutherum:

R

nec

nec non aduersus Jansenium *lib. 3. de gratia Christi cap. 13.* qui id negat de infidelibus, obcæcatis, pluribus Judæis, & aliquibus iustis.

Probat, Quia si homo, dum formaliter peccat, careret omni auxilio sufficienti tam ordinis naturalis, quam supernaturalis ad non peccandum, Deus præciperet illi rem impossibilem, nempe seruire præcepta quæ nequeunt sine gratia sufficienti impleri. Atqui hoc repugnat Tridentino Sess. 6. c. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.* Hinc damnata est Baij Prop. 64. *Homo peccat etiam damnabiliter in eo quod necessario facit.* De hac doctrina, quam ipsum rationis dictamen auersari videtur, plura diximus supra part. 1. tract. 2. contra propositionem primam ex 5. damnatis.

Dico secundò. Nulli adulto, etiam obdurato, aut excæcato, statuit Deus denegare gratiam sufficientem ad conversionem, & salutem; sed paratus est eam omnibus dare, si vel ipsi, vel alij ponerent eas circumstantias in quibus solet Deus gratiam præbere, quales sunt prædicatio Evangelij, exempla majorum, &c. Ita cum D. Thoma docet Alensis, Sotus, Vega alijque: Contra Medinam, Roffensem, & quosdam alios, qui volunt Deum statuisse quibusdam, ob enormia peccata, conversionis gratiam negare; sicut poterat illis in eo statu sine spe veniæ vitam auferre.

Probat, nostra assertio. Quia Deus Scripturis passim, & sine exceptione invitatur omnes peccatores ad pœnitentiam; ut Ezechielis 18. *Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat.* Et 2. Petri c. 3. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam converti.* Et de ipsis etiam in scelere obdu-

obduratis id indicat Apostolus ad Rom. 2. afferens, *Divitias bonitatis Dei concedi iis, qui secundum duritiam, & impœnitens cor thesaurizant sibi iram in die ire.* Non esset satis sincera ista omnium invitatio, si Deus positivè decrevisset quibusdam gratiam ad pœnitendum sufficientem denegare. Hinc Concil. Senonense in decreto fidei cap. 15. *Deus, inquit, semper in promptu est, & nec momentum præterit in quo non stet ad ostium, & pulset.*

Nec refert quod Deus quovis instanti possit justè peccatorem, sine spe pœnitentiæ, ad barathrum deturbare. Quia quamdiu vult illum relinquere viatorem, & præceptis subiicere, statuit etiam illi dare auxilia sufficientia, ut possit reconciliari; aliàs ad hoc tantum viveret ut sine spe salutis possit sibi peccata, & pœnas accumulare, in quo esset ipsis damnatis infelicior.

Obiicies primò, Varia Scripturæ loca, in quibus dicuntur quidam esse à Deo excæcati, & obdurati, & dari in reprobum sensum, nec posse credere, aut sanari. Quo modo sæpe etiam loquitur Augustinus, ideoque asserit Pharaoni obdurato peccatum non imputari.

Respondeo, hæc intelligenda de excæcatione, & obduratione tantum permissiva, & impossibilitate morali conversionis. Deus enim permittit aliquando magnos peccatores obdurari, & perire, non negando illis adjutorium sufficiens, se subtrahendo speciale auxilium cum quo prævidet ad pœnitentiam movendos si illo instructi fuissent: item permittendo aliquas peccandi occasiones, ac tentationes iis obvenire, cum quibus difficillima redditur eorum conversio sine majori gratia, quâ se indignos redderunt. Et de hac majori, & efficaci gratia, non verò de sufficienti, intelligendus est S. Augustinus,

R 2

nus,

nus, aliique, dum aliquando asserunt induratos gratiâ destitui;

Obiicies secundò, Status obdurationis in peccato, opponitur statui confirmationis in gratia. Atqui sic confirmari nequeunt peccare. Ergo consentaneum est ut obdurati defectu gratiæ nequeant converti.

Respondeo, dissimulato antecedente, negando consequentiam: facilius enim Deus concedit favorem compatibilem cum libera tendentia ad gloriam, quàm infligat pœnam cum illa tendentia non consistentem. Satis itaque statui confirmationis opponitur status obdurationis, per moralem impotentiam conversionis, quâ obdurati à spe gloriæ multum removentur, et si non penitus excludantur.

Obiicies tertio, Peccatores multi, in pœnam peccati admissi, à Deo subitâ morte puniuntur: imò aliquando in flaganti delicto dum peccant è vita abripiuntur. Atqui non apparet quomodo tunc paratus sit Deus his largiri sufficientem gratiam quâ possint converti: Ergo ea aliquibus negatur.

Respondeo negando minorem. Nam cum istiusmodi obitu repentino bene consistet, quod Deus ex parte sua fuerit paratus suppeditare gratiam, si pœnitendi occasio occurrisset, v. g. aliquis peccatorem ante mortem admonuisset, aut ipse de periculo mortis cogitasset priusquam ipso peccandi exercitio se constituit in illo statu, cum quo usus gratiæ non consistit. Non enim dicimus quemlibet omni momento, dum dormit, aut nulla incidit salutaris cogitatio, gratiam proximè sufficientem in promptu habere, sed dum adest præsens occasio se determinandi ad bene aut male agendum.

Ex-

Extendi potest hæc doctrina ad Infantes sine Baptismo extinctos, quibus Deus quantum est ex parte sua, prospectum cupit de Baptismo tanquam remedio ad salutem sufficienti. Afferit enim Apostolus 1. ad Timoth. 2. Deum velle omnes homines salvos fieri: & merita Christi ex parte sua, & in actu primo tam latè se extendere ad omnes salvandos, quam peccatum Adami ad omnes perdendos. Et quamvis non rarò eveniat aliquos infantes interire absque Baptismo, id per accidens contingit, ex eo quod eorum parentes ad ea loca se contulerint, aut causas naturales aliqui liberè posuerint ex quibus infantes in lucem edi, aut certè Baptismus illis applicari non potuerit; quorum libertatem ob alias causas contra cursum communem naturæ Deus impedire noluit. Quod non officit sinceræ voluntati quâ Deus ex parte sua media infantibus ad salutem necessaria præparavit, quæ hominibus ordinario modo applicanda committitur; sicuti sincerè cupit pauperi subvenire, qui eleemosynam famulo distribuendam tradit, licet hic pro sua libertate aliquibus eam elargiri prætermittat.

Dico tertio: Probabile est, homini facienti quod in se est viribus naturæ, Deum non denegare gratiam primam, quâ possit credere, & salutem operari: modò per hoc non intelligas, operibus ex viribus solius naturæ factis per modum positivæ dispositionis, aut meriti, gratiam primam infallibiliter annexam esse, sed ex solo beneplacito Dei, decernentis omnibus obicem non ponentibus suam gratiam præbere. Est communior sententia Theologorum apud Suarez. 1. part. l. 2. de prædest. cap. 18. quam etiam docuerunt nonnulli Thomistæ, quamvis eam

cenfuret Alvarez de auxiliis disp. 56. n. 21. & alios habeat adverfarios.

Ratio præcipua eft, quod id videatur congruum divinæ benignitati, quæ omnibus univerfim præparavit gratiam fufficientem, ut eam infallibiliter conferat fingulis non ponentibus obicem. Cum enim Deus fæpe non denegat auxilia fua gentilibus, qui per continuata peccata fe præbent positivè indignos ifto beneficio, congruum eft, ut eam gratiam iis conferat qui obfervando legem naturæ remonent illud gratiæ impedimentum, & faltem fe reddunt phyficè capaces, ut commune illud Dei beneficium ad fe extendatur: atque ita non defit ex parte Dei illuftratio & auxilium fupernaturale, quo faltem poffint ad falutarem Dei notitiam, & inde ad falutem pervenire.

Dices, Huic doctrinæ repugnat Concil. Arauficanum damnans Semipelagianos, quod afferrent initium fidei effe ex nobis, five ex bonis operibus viribus naturæ factis, quibus ad gratiam fidei percipiendam difponimur.

Refpondeo, hanc doctrinam toto cælo à Semipelagianis diftare. Docebant illi primò, nos per merita naturalia abfolutè promereri primam gratiam ad credendum, hæc verò fententia id omnino pernegat, & gratiam, naturæ legem fervantibus conferendam, non refundit in merita iftorum operum, fed in meram Dei benignitatem. Secundò, afferbant Semipelagiani, folis habentibus merita naturalia lege ordinariâ à Deo gratiam & quidem efficacem conferri, quod hæc opinio penitus abhorret. Unde perperam docebant illi, propter huiusmodi merita etiam conditionata infantes Baptizari, & alios ob eorum defectum Baptifmi beneficio privari.

privari. Hæc igitur doctrina nullo istorum errore inficitur; nec aliud apparet quo minus possit inter opiniones in Scholis probabiles merito reputari.

Ex quibus porrò facile est perspicere hanc opinionem non tantum ab errore, sed etiam à doctrina Semipelagianorum longissimè recedere. Et sanè quod supra in assertione probabile diximus, Deum sic facienti quod in se est, non denegare primam gratiam ad credendum, ipse Doctor Angelicus non probabile, sed certissimum dicere videtur, *De verit. quest. 14. de fide, a. 11. ad 1. his verbis*: Dicendum, quod non sequitur inconveniens, posito quod quilibet teneatur aliquid explicitè credere, si in sylvis, vel inter bruta animalia nutriatur. Hoc enim ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de necessariis ad salutem, dummodò ex parte ejus non impediatur. Si enim aliquis taliter nutritus ductum naturalis rationis sequeretur in appetitu boni, & fuga mali, certissimè est tenendum, quod ei Deus vel per internam inspirationem revelaret ea, quæ sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei prædicatorem ad ipsum dirigeret. Rursus, *in 2. sent. dist. 28. q. 1. art. 4. ad 4.* Dicendum, quod etiam ad fidem habendam aliquis se præparare potest per id, quod in naturali ratione est. Unde dicitur quod si aliquis in Barbaris natus nationibus, quod in se est faciat, Deus sibi revelabit illud quod necessarium est ad salutem, vel inspirando, vel Doctorem mittendo: hæcenus S. Doctor. De cetero, satis constat, quod ipsa conversio ad Deum quâ talis credere actu incipit, non sit jam ex viribus naturæ, sed ex Dei adjutorio supernaturali: ante conversionem verò ad primam

R 4

Dei

Dei notitiam & fidem supponitur habuisse ad-
jutorium ordinis naturalis, ut indicant illa ver-
ba D. Thomæ : Si aliquis taliter nutritus (in
sylvis) ductum naturalis rationis sequeretur,
certissimè est tenendum &c. Id quoque ex sola
Dei *providentia* & beneplacito fieri, homine in-
fideli ex ductu rationis naturalis inspirationem
fidei *non impediente* per sua peccata, conformiter
ab initio diximus.

CONTROVERSIA SEXTA

De viribus Naturæ sine adjutorio Gratiæ divinæ.

S. I.

*Quid possit homo prestare absque Gratia in servanda
lege naturæ, & tentatione superanda?*

Dico breviter primò : In natura lapsa sine
gratia datur potentia physica servandi col-
lectivè totam legem naturæ. Ita docent Ariaga,
& plures alij. Quia etiam sepositâ gratiâ homo
peccabit si violet legem naturæ. Atqui poten-
tia peccandi includit potentiam saltem physi-
cam non peccandi, nemo enim potest peccare
in eo quod physicè nequit vitare.

Dico secundò, Homo tamen lapsus habet ne-
cessitatem moralem saltem ex parte violandi le-
gem naturæ, si longo tempore ei desit gratia.
Hæc est communis doctrina Theologorum, a-
deo ut opposita censeatur errori proxima.

Ratio desumitur ex eo, quod Concilia & Pa-
tres in illud Apostoli ad Rom. 7. *Infelix ego homo*
quis

quis me liberabit de corpore mortis hujus ? gratia Dei per Iesum Christum ; doceant observationem legis sine gratia esse moraliter impossibilem, propter infirmitatem carnis, & vim concupiscentia ; quibus denotatur necessitas quaedam antecedens, si in peculiari difficultate honestè operandi, seposito adjutorio gratia ; quia sensibilia vehementer apprehendimus, & concupiscentia ad hanc apprehensionem naturaliter insurgens, voluntatem ad objecta inhonesta vehementer inclinat, ideoque redditur moraliter impotens ad legem longo tempore observandam ; cum necesse sit intra longum temporis spatium frequenter occurrere tentationes legis observationi contrarias. Sicut in magna multitudine hominum, etsi possibile sit physicè omnes filere, moraliter tamen necessarium est aliquem fore qui loquatur. Colligitur eadem doctrina ex Concil. Milevitano *Can. 5.* & Tridentino *Sess. 6. c. 13.*

Dico tertio : Datur in homine lapsa moralis possibilitas servandi dictam legem tempore absque gratia. Est communis Doctorum

Quia pro exiguo tempore potest deesse illa moralis difficultas, quam in superiori assertionem exposuimus ; absente autem singulari difficultate, nos posse honestè operari, adeoque legem servare, admittunt passim Doctores cum S. Chrysostr. in 1. ad Corinth. *cap. 11.* & S. Anselmo in dial. de libero arbit. *cap. 5. & 6.*

Dico quarto : Homo in hoc statu nequit gravem tentationem sine gratia superare. Est communior, contra aliquos Authores Catholicos.

Et probatur ex Apostolo 1. ad Corinth. 10. *Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis* Ex quo loco docet Chrysostr. dari aliquas

tentationes quæ non possint à nobis viribus naturæ superari, cum eas opponat Apostolus tentationi humanæ, sive levi, quæ à nobis vinci potest. Et Prosper lib. contra Collatorem cap. 35. invehitur in Cassianum, quod dixerit à Jobo tentationem gravem viribus naturæ superatam fuisse.

Hinc dicendum à fortiori, omnes tentationes collectivè sine gratia superari non posse. Et quamvis nonnulli contrarium contendant, id tamen temerarium esse censet Suarez hic lib. 1. cap. 26.

Dices, Potest quis ex fine pravo inanis gloriæ mortem tolerare; ergo idem potest ex fine honesto gratia, non obstante rei difficultate.

Respondeo negando consequentiam. Quia finis pravus tollit, aut minuit difficultatem operandi, propter vehementem sensibilis bonitatis apprehensionem: finis verò honestus, quia languidè apprehenditur, relinquit totam tentationis difficultatem prædominari.

Dico quintò: Potest modò ab homine sine gratia vinci levis, aut mediocris tentatio. Ita docet Amicus, aliique communiter, contra Valquez, & Meratium, qui semper ad victoriam tentationis gratiam aliquam requirunt.

Ratio desumitur ex eo, quod aliqualis difficultas oppositæ tentationis non impediat quin objecti honestas possit efficaciter apprehendi, atque ita connaturali modo placere ut voluntas illi adhæreat. Et sicut experimur opus non esse auxilio gratiæ ut quis resistat alteri gratiæ fortiter ac suaviter ad bonum inclinanti, ita etiam non est cur aliqualis difficultas concupiscentiæ impellentis ad actionem inhonestam, per vires naturæ nequeat superari. Adde proscriptam esse

esse Baij propositionem 29. *Non solum fures ij sunt & latrones qui Christum viam veritatis & vitam negant, sed etiam qui dicunt tentationi ulli, sine gratia ejus adjutorio, hominem posse resistere.*

Quæ nostræ assertioni ab aliis opponuntur, tantum probant requiri gratiam ad quamlibet tentationis victoriam, ut hæc sit meritoria præmij supernaturalis: aut ut contra leves etiam tentationes victoria continua obtineatur, quod lubentes admittimus. Sicut enim absque speciali privilegio nequeunt moraliter vitari omnia venialia, propter instabilitatem naturæ, & frequentes labendi occasiones, sic etiam natura perfecte non satis est potens, ut collectivè omnibus levium tentationum impulsibus obluctetur.

§. 2.

An homo possit habere aliquos Actus moraliter bonos absque Gratia supernaturali?

Certum est apud Doctores Catholicos, sine adjutorio gratiæ non elici actum bonum, prout conducit ad vitam æternam. Procedit hæc quæstio de actu tantum moraliter honesto, sive laude digno intra ordinem naturæ. Talem actum negat Bajus, ac penitus explodit distinctionem communem actionis honestæ in naturalem & supernaturalem, asserens ad quemlibet actum honestum gratiam supernaturalem esse necessariam.

Sed contraria sententia necessariò admittenda est. Quod probatur primò; Quia, inter alios, damnarunt Pontifices hunc Baij articulum 25. *Omnia opera infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum*

losophorum sunt vitia. Quia nempe procedunt ab infidelibus gratiâ destitutis. At ex Baio unum breviter exquiri velim: Si filius infidelis videat suum patrem lapsam in foveam, quid illi agendum ut peccatum non incurrat? Si nolit illi manum porrigere, delinquet certè contra amorem parenti debitum: si illum è fovea extrahat, etiam extrahendo peccabit, quia si Baio credimus, omnia infidelium opera sunt peccata.

Probatùr Secundò, Quia Concilia videntur supponere nos per vires naturæ posse honestè operari. Tridentinum enim *Sess. 6. can. 2.* negat nos posse credere, pænitere &c. sicut oportet ad justificationem obtinendam, sine gratia. Quâ limitatione, *sicut oportet*, satis insinuat nos posse quidem moraliter honestè operari, sed non utiliter ad salutem, per vires naturæ. Cum eadem limitatione loquitur Concil. Arausicanum *can. 6. & 7.* damnans Semipelagianos, non quod assererent hominem ex se posse honestè operari, sed quod adderent, id posse, sicut oportet ad salutem. Quin & eam gratiæ necessitatem sic restringit Augustinus *lib. de gratia Christi cap. 27.* ubi non asserit illam esse absolutè necessariam ad bene operandum, sed tantum sic, ut sine ea nihil possimus, quod ad pietatem pertinet, utramque justitiam. Eodem modo loquitur *lib. de prædest. sanct. cap. 2.* & *lib. de bono per se. cap. 16.* & *lib. de grat. & libero arbit. cap. 17.*

Neque his obstat primò, quod S. Augustinus aliquando asserat, voluntatem de suo nihil habere nisi peccatum. Vel enim peccatū accipit propriè, & sic verum est soli voluntati humanæ adscribendum esse peccatum, & illi non esse integre attribuendum opus moraliter honestum, cum hoc à Deo præcipuè proveniat. Vel sumit
pecca-

peccatum improprie, pro actu inutili, & aberrante à fine supernaturali, atque ita voluntas de suo tantum habet peccatum sive opera inutilia ad salutem.

Neque obstat secundò, quod S. Augustinus dicat, seposità gratià, inductam esse impotentiam servandi legem: per hoc tantum indicat, totam legem naturæ, propter singularem difficultatem, non posse sine gratia ita integrè servari, quin ea aliquando violetur: non negat tamen eam posse, ex parte, per actus naturaliter honestos impleri.

Neque obstat tertio, quod idem Augustinus aliquando doceat, in Infidelibus veras virtutes non reperiri. Agebat enim contra Pelagianos asserentes viribus naturæ haberi veras virtutes utiles ad vitam æternam, idque probantes exemplo infidelium: negabat igitur è contra Augustinus, infidelibus tales virtutes inesse, quæ poterant ad salutem conferre. Sic enim scribit *lib. 4. contra Julianum cap. 3.* Absit in aliquo, sit vera virtus nisi fuerit justus; absit autem sit justus nisi ex fide: postea subdit: si ad consequendum veram beatitudinem quam nobis fides promittit nihil profunt homini virtutes, non sunt veræ virtutes. Hinc etiam elucet non aliam esse mentem S. Augustini dum dicit: *Omne quod non est ex fide peccatum est*: quia, ut ipse loquitur *lib. de spiritu & lit. cap. 27.* Infidelis vix unquam debito fine operatur, & licet subinde agat honestè, id illi nihil prodest moraliter ad salutem, Adeoque omne opus hominis infidelis vel est propriè peccatum, vel improprie, considerando ejus actionem prout est inutilis ad beatitudinem obtinendam. Ex quibus patet nullo fundamento negari opus moraliter honestum absque auxilio

lio gratiæ, modò non afferatur, tali operi vim inesse meriti, aut illud positivè hominem disponere ad salutem, & beatitudinem supernaturalem, quod ex §. sequenti magis confirmatur.

Ex quibus patet, quàm parum consideratè nuper quidam Professor publicè Scholas illas damnaverit hæresis Pelagianæ, quæ hanc sententiam sustinent. Cum tamen in Baio disertè & sub anathemate proscripta sit hæc prop. 37. *Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis viribus ortum ducit, agnoscit.*

§. 3.

An solis Naturæ viribus possit elici Amor Dei super omnia?

Procedit hæc controversia de statu naturæ lapsæ, frustra enim aliqui fusè disputant, an possibilis sit talis amor in statu naturæ integræ, & an sine gratia possint cognosci aliqua veritates ad honestam operationem conducentes: nam ex sola decisione præsentis quæstionis utrumque admitti debet.

Dico igitur, homini lapsò possibile esse solis naturæ viribus amare Deum super omnia, amore naturali tam concupiscentiæ, quam amicitia, qui dum durat affectivè excludat voluntatem Deum graviter offendendi. Est hæc receptissima Theologorum sententia, quam tradit D. Thomas. 1. part. quæst. 6. art. 3. & sæpius alibi: nec non Scotus in 1. diff. 17. q. 2. Occamus quoque, Durandus, aliique docent, Deum etiam ut est author naturæ posse ab homine post lapsum diligi perfecto amore benevolentia. Val-
quez

quez autem, & aliqui Doctores Catholici, qui videntur aliter loqui, non negant cum Baio voluntati adesse sufficientiam eliciendi istum amorem sine gratia supernaturali, sed tantum opinantur ad Dei gratiam pertinere cogitationem congruam & efficacem cum qua amor iste actu elicitur, non verò cogitationem inefficacem: neque illi reiiciunt communem divisionem amoris in naturalem, & supernaturalem.

Probatur autem nostra assertio primò, ex damnata propositione Baiana 36. *Amor naturalis qui ex viribus naturæ oritur, ex sola Philosophia per elationem præsumptionis humanæ, cum injuria Crucis Christi, defenditur à nonnullis Doctoribus.* Ergo nostra assertio huic contraria indubitatis Pontificum decretis roboratur.

Probatur Secundò, ex Concil. Arausicano can. 25. & Tridentino Sess. 6. can. 13. ubi docent, hominem in isto statu non posse amare Deum, sicut oportet ad justitiam: hæc autem limitatio, ut supra dixi, satis ostendit per vires naturæ haberi posse alium Dei amorem, qui ad justitiam & salutem non conducatur. Et hanc esse doctrinam S. Augustini, quem sibi frustra vindicat Baius, patet ex lib. 12. de Civit Dei cap. 1. Sicut, inquit, cum vitium oculorum dicitur cæcitas, id ostendit quod ad naturam oculorum pertinet visus... ita cum vitium creaturæ rationalis dicitur, quod non adhæreat Deo, hinc aperte declaratur ejus naturæ ut Deo adhæreat convenire. Et lib. de moribus Ecclesiasticis cap. 3. docet nos assequi ratione esse rectè vivendum, & Deum sequendo debere beatè vivere, id autem fieri diligendo Deum, quod est primum mandatum ad beatitudinem obtinendam. Sentit ergo S. Augustinus homini naturale esse
Deo

Deo adherere per amorem, nempe perfectum, adeoque id esse in potestate naturæ, quæ seposita gratiâ, ordinatur ad beatitudinem naturalem. Subscribit Augustino S. Fulgentius ad Monimum *cap.* 18. Naturæ, inquit, inesse non posset ullatenus ratio, nisi ei posset inesse Dei dilectio. Et alij passim Patres, ex eo quod natura rationalis ex se sit imago Dei, inferunt ei competere ut in Deum tendat per dilectionem.

Probatur tertiõ ex ratione. Tenemur lege naturali Deum perfectè diligere, neque in natura ostenditur impossibilitas illum ita diligendi: potest enim Deus naturaliter nobis proponi ut infinitè bonus, & amabilis. Ergo neque ratione motivi subest moralis impossibilitas perfecti amoris, neque ex eo, quod Deus debeat omnibus præferri; quia potest per cognitionem perfectam summæ bonitatis appreciari ut omnibus præferendus, & simul abesse omnis tentatio quæ voluntatem avertat, & in creaturas inclinet.

Dices, In hoc statu inest voluntati impossibilitas effectiva ut tota lex naturalis observetur absque adjutorio gratiæ. Ergo ex illa oritur etiam impossibilitas affectiva adhærendi Deo per amorem perfectum, nisi voluntati ad amandum gratia supernaturalis opituletur.

Respondeo neg. consequentiam. Potest enim fieri ut homo actu naturali cognoscat sibi postea ex parte Dei non defutura subsidia necessaria ad totam legem effectivè observandam: ergo eo posito potest affectivè Deo super omnia adhære. Necessitas enim gratiæ postea conferendæ, non efficit quo minus voluntas jam ex parte sua perfecto amore in Deum feratur. Sicut necessitas potestatis supernaturalis ad celebrandum,

brandum, non impedit quo minus jam actu naturali velim efficaciter Sacerdotium, tantum postea conferendum. Quia tamen dictus amor est naturalis, nihil conferens ad justitiam supernaturalem, nec repugnans peccato habituali, neque sufficiens ut occurrente difficultate perseveret ad totius legis observantiam, hinc est quod à Patribus, aut Conciliis actibus gratiæ non annumeretur, cum tantum agant de amore ad salutem conducente, qui solet esse supernaturalis.

At, inquires, S. Augustinus sic insinuat amorem castum & perfectum elici ex gratia, ut agens contra Pelagianos sapius inculcet, ubi non est Spiritus gratiæ, ibi dominari peccatum.

Respondeo, aliud non inculcari ab Augustino, quam gratiam esse necessariam ad actus conducentes ad salutem, & in infidelibus defectu fidei rarò dari opus ex omni parte honestum; hinc meritò pronunciat: ubi non est Spiritus gratiæ ibi dominari peccatum, ibi enim censetur peccatum dominatum obtinere, ubi opera honesta rarius exercentur.

CONTROVERSIA SEPTIMA

De Gratia Efficaci, & in quo illa consistat, variorum sententiæ discutuntur.

Questionis de Efficacia gratiæ indubitata solutio, scopus est ad quem summa orbis Christiani ingenia ingenti studio collimarunt, & à quo plures certò aberrarunt, quemque nondum ullus Theologorum ita attigit, ut omnium suffragio compertæ veritatis palmam retulerit. Si quidem

quidem angustiae hic undique, & facilis error, quia inter duos scopulos navigandum est; si ad tuendum vim gratiae divinae nimium declines, destituis libertatem humanam: si ultra metam libertati patrocinaris, vim gratiae inanem relinquis. Hanc difficultatem pridem advertit ipse S. Augustinus *lib. 2. de peccatorum meritis cap. 18.* Quarentem, inquit, vehementer angustat, ne sic defendamus gratiam ut liberum arbitrium auferre videamur, rursus ne liberum sic asseramus arbitrium ut superbâ impietate ingrati Dei gratiae judicemur. Olim incumbendum erat S. Augustino contra Pelagianos immodicâ elatione libertatis, vim gratiae infringentes, sed neque minùs laborandum est hoc ævo, ne cum Calvinii ac Lutheri affectis in effrenda gratia sic vela laxemus, ut libertas humana fatali necessitate depressa naufragium patiatur. In hac opinionum sese collidentium procella, clayum suo jure arripuerunt Pontifices Romani, qui uti in hac quaestione olim Scholæ Thomisticae & Societatis opinandi modum præscripserunt, ita hac tempestate quibusdam ad devia deflectentibus certam credendi legem imposuere.

Itaque de gratiae Efficacia primus error est Calvinii, Lutheri, ac plurium Sectariorum, qui docent omnem Dei gratiam internam esse efficacem, ac hominis voluntatem sic ad assensum impellere, ut illi non sit liberum gratiae impellenti resistere, atque ita absolutè admittunt voluntatem inevitabili necessitate ad agendum moveri; imo in ordine ad operationem gratiae in natura lapsa liberum penitus interiisse arbitrium.

Dogma Jansenij, quamvis nolit dimittere no-

men

men liberi arbitrij, admittit tamen ad operationem gratiæ efficacis sive victricis in statu naturæ lapsæ, non requiri libertatem à simplici necessitate, sed sufficere libertatem à coactione; quem errorem fusius refutavimus supra part. 2. p. 108. inter polemica, in prop. tertiâ inter quinque damnatas.

Quidam Moderni, ut in explicanda gratiæ efficacia hunc scopulum in speciem declinare videantur, asserunt gratiam efficacem sitam esse in Delectatione justitiæ quæ sit Victrix, sive major delectatione terrenâ illi oppositâ: docentque illi delectationi, dum est major, voluntatem non posse non obsecundare, & rectè agere: quamvis possit eidem delectationi justitiæ non obtemperare, quando delectatio terrena major assurgeret: & ob hanc potestatem quantumvis remotam, purant efficaciam hujus gratiæ cum libertate conciliari. Volunt itaque ad libertatem indifferentiæ sufficere, quod voluntas possit non agere, quantum est ex parte eorum quæ voluntatem positivè afficiant; ac pròinde liberrati actus nihil obesse negationem illam majoris delectationis terrenæ ad efficaciam istius gratiæ requisitam; quia scilicet negatio illa voluntatem positivè non afficit. At contra hoc novum effugium ceteri Theologi hactenus censent, ad tollendam libertatem indifferentiæ sufficere, quod positâ gratiâ cum ista negatione, non sit in potestate voluntatis ab agendo abstinere, sed ad bene agendum inevitabili necessitate determinetur.

Neque istâ viâ declinatur error Jansenij, quem constat eandem in explicandâ gratiæ efficaciâ semitam tenuisse, nisi quod ille palam admiserit, cum sua doctrinâ non debere conciliari liber-

libertatem indifferentiæ, quam docuit non esse necessariam ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ; moderni verò velint eam doctrinam stare cum libertate ad meritum & demeritum sufficienti. In quo non re, sed voce à Jansenio dissidere, facile colliges ex ejusdem verbis, quæ hic breviter adduco, ex *lib. 8. de gratiâ Christi cap. 2.* Delectatio victrix, quæ Augustino est efficax adiutorium, relativa est; tunc enim est victrix quando alteram superat; quod si contingat alteram ardentio rem esse, in solis inefficacibus desideriis hærebit animus, nec efficaciter unquam volet quod volendum est.

Facile autem ostendi potest hanc modernorum viam nullo modo conciliare suam gratiam victricem cum libertate voluntatis humanæ. Nam etsi possit existere illa entitas delectationis cælestis sic ut non causet actum bonum voluntatis, non potest tamen sine ullo actu existere delectatio victrix, cum in eorum sententia delectatio prout est victrix, sive efficax, non sit sola entitas gratiæ sive delectationis cælestis, sed illa simul cum negatione majoris aut æqualis delectationis terrenæ: cum his autem, ut ipsi docent, nequit se voluntas determinare ad non agendum; adeoque sub gratiâ hac efficaci constituta non poterit ab actione bona abstinere, sed ad illam exercendam ineluctabili necessitate rapietur.

Ab hac doctrina Schola Thomistarum se semper alienam profitetur, gratiamque in sua sententia omni studio, & aliâ viâ cum libertate conciliare conatur. Docent itaque Thomistæ dari etiam gratiam efficacem à sufficienti intrinsecè diversam, quæ tribuat ipsam operationem, quam proinde volunt esse physicè præde-

termini-

terminativam voluntatis, sic ut nunquam possit suo effectu carere. Et ut majori cum certitudine quid in hac parte Thomistæ sentiant referamus, juvat hic adducere explicationem ipsorum verbis conceptam in Capitulo Provinciali Inferioris Germaniæ habito Lovanii 25. Aprilis 1668. ubi aliis præmissis sic pergit explicatio : Ideo autem taliter efficax gratia in Thomistarum Schola physicè prædeterminans dicitur, non quod imponat voluntati necessitatem aliquam, sicut est in rebus naturalibus quæ sunt omnino determinatæ ad unum, vel aliquam aliam physicam qualitatem voluntati imprimat, quæ per modum naturæ eam impellat aut necessitet, sed ideo tantum quod per gratiæ suæ auxilium Deus, nullâ præsuppositâ scientiâ mediâ aut conditionatâ boni usus nostræ voluntatis, eam ad actus bonos liberos determinet, non solum interius suadendo, excitando, invitando, aut aliter moraliter attrahendo, sed etiam activè, verè, & propriè, & per modum agentis, absque violentia tamen, ex parte potentiæ, & in ipsa potentia causet ipsam voluntatis actionem, adeoque gratia sit bonæ voluntatis verè, & propriè effectrix, quâ sit ut homo ad suam actionem infalibilibiter se determinet, non ex necessitate, sed juxta suum proprium modum omnimodæ libertatis; sicque omnis efficacia proveniat ex sola gratia, & ex ipsa Dei omnipotentia, nec illam expectet aut emendicet à libero arbitrio, neque efficax sit dependenter ab illo.

Et quia motio moventis præcedit motum mobilis ratione, & causâ, rectè etiam præmotio ac prædeterminatio active, verè, & propriè, & in hoc sensu physicè efficiens appellatur, in quo intelligitur applicatio virtutis ad actionem, sicut homo

homo est causa incisionis cultelli ex hoc ipso quo applicat acumen cultelli ad scindendum movendo ipsum, sicque tota operatio pertinet ad gratiam sicut ad causam effectivam, prae-moventem, & determinantem, conformiter ad Tridentinum *Sess. 6. can. 4.* Subscripserunt huic Expositioni in dicto Capitulo viginti & unus.

Quidquid sit de Thomisticae sententiae veritate, pridem certè per Apostolica decreta vetitum est ullam ei censuram inurere. Non est igitur de hac Schola benè meritus ille, qui conatus est in explicanda gratiae efficacia, concordiam inducere inter Thomistarum sententiam, & eam quam aliqui Augustinianum prætendunt de gratia victrice. Non ignorant enim viri ex illa Schola magis perspicaces, rem esse non exigui periculi, velle parem cum illa doctrina sortem subire.

Scotistae relatam Thomistarum sententiam passim impugnant, negant enim gratiam esse intrinsecè prædeterminativam. Volunt tamen eam esse extrinsecè determinativam voluntatis, ratione decreti adjuncti, quo Deus absolutè & efficaciter, ac exclusâ scientiâ mediâ, intendit obtinere & efficere consensum voluntatis: an hæc sit sincera Scoti doctrina multum dubitat Suarez de auxiliis cap. 5. Ab utraque sententia diversa est doctrina Societatis uti infra patebit.

Contra Thomistas facere possunt argumenta supra allata de physica prædeterminatione, & scientia media. Insuper ex sententia Scotistarum sequi videtur decretum illud divinum ad obtinendum actum intentum fallibili & cæco modo procedere: quia cum gratia ex vi illius decreti data, sit intrinsecè indifferens, tantum fallibili modo connectitur cum actu efficaciter intento:

tento : ergo cum in illa sententia excludatur scientia media, non est unde Deus fortiatur securitatem infallibilem de actu ponendo. Neque dicas, vi decreti divini voluntatem nostram infallibiliter trahendam, sicut nostra potentia motiva vi voluntatis ad motum impellitur. Nam contra, Vel decretum illud divinum vi sua infallibiliter infert nostrum consensum, & sic tollitur nostra libertas: vel causat consensum contingenter per medium indifferens, & sic ex nullo capite poterit Deus reddi securus de consensu secuturo.

Alia sunt de hac quaestione opiniones minus celebres, qualem sustinet Mascarenias, & alij, qui docent entitati gratiae efficacis inesse vim quandam determinandi moralem, ob singularem hujus attemperationem cum voluntate, ideoque semper connectendam cum effectu.

At contra hanc etiam opinionem militat vis superioris argumenti. Vel enim gratia sic attemperata habet ex se antecedentem & infallibilem connexionem cum consensu voluntatis, & sic evertit libertatem: vel habet connexionem fallibilem, atque ita non repugnat eam gratiam reddi inefficacem, & aliam reddi efficacem sine istiusmodi attemperatione; ergo non potest in hac attemperatione gratiae efficacia consistere.

Ut has evaderet difficultates, alteram excogitavit viam P. Bonae Spei vir doctus & ordine Carmelitarum, qui gratiam efficacem constituit in qualitate ita accommodata flexibilitati voluntatis, ut haec certò consentiat gratiae, uno ex pluribus instantibus, aut alterutro duorum instantium indeterminatè, sic ut qualitas illa non sit determinans ad unum simpliciter, prout
est

est prædeterminatio physica, sed ad unum sic eligendum, ut quovis eorum instantium sit in potestate voluntatis eligere, vel non eligere quoad substantiam actus, aut omissionis; ac proinde eligat liberè, quia agit v. g. ultimo instanti, non merè quia adest illa qualitas, sed quia liberè omisit agere priori instanti.

Sed nulla ex parte satisfacit hæc nova cogitatio. Nam ex ea sequitur primò, Deum non posse obtinere consensum hominis, & eum convertere eo instanti quo voluerit, sed tantum aliquo instanti indeterminato. Secundò, Si primo instanti ex duobus voluntas non consensit, jam in secundò ad consensum absolutè necessitabitur: nam libertas requirit ut eo instanti quo ponitur actus possit non poni, neque sufficit liberè fuisse omissum priori instanti. Tertiò, Tollitur istà viâ libertas illa quæ ad meritum requiritur: quia tantum merebor quod potius hoc quam illo instanti ponam consensum, quam alterutro debeo necessario elicere: quinimo potius demerebor si v. g. consensum ad actum bonum suspenderit quantum potui, & tantum consenserim ultimo instanti, ultra quod non potui consensum differre.

Postremò, Schola Societatis, prædictis contraria, cum aliis docet, efficaciam gratiæ, præter ipsam gratiæ entitatem ex se indifferentem, reliquasque dispositiones & circumstantias tenentes ex parte actus primi, involuere consensum voluntatis conditionatè futurum, prævisum per scientiam mediam, si in illis circumstantiis gratia à Deo concedatur. Illud autem dicitur se tenere ex parte actus primi, quod prærequiritur ad agendum: sive quod influit in effectum mediatè vel immediatè, vel simpliciter requi-

requiritur ut hic & nunc effectus possit poni, etsi in eum physicè non influat.

Explicatur ea sententia hoc modo: Deus vult convertere, aut salvare Petrum per actum finalem pœnitentiæ: habet in potestate sua gratias innumeras ex se indifferentes quibus possit Petrus consentire, aut non consentire: videt ergo Deus per scientiam mediam, cui harum gratiarum Petrus esset consensurus, cui non consensurus si eam in certis circumstantiis haberet, v.g. dum in extrema vitæ hora versabitur. Illa itaque gratia est efficax in actu primo respectu Petri, cui Deus prævidet illum consensurum si detur: erit eadem gratia efficax in actu secundo si in dictis circumstantiis à Deo actu concedatur. Repugnat enim Deum prævidere effectum cum causâ etiam indifferenti sub certa conditione connectendum, & illum effectum, positâ conditione, ab ea causâ non procedere.

Hic autem procedendi modus saluat ex parte Dei dignitatem, & infallibilem efficientiam gratiæ efficax, præ sufficienti, & hanc gratiæ infallibilitatem conciliat cum libero voluntatis arbitrio; in quibus utrimque conciliandis in aliorum sententiis versatur præcipuus cardo difficultatis. Ac primò quidem, hac ratione ex parte providentiæ divinæ, talis gratia constituitur idoneum instrumentum, quo certissimè possit Deus obtinere actum bonum & meritorium voluntatis creatæ: per hanc potest infallibiliter prædestinare ad merita, & gloriam: per hanc potest habere in manu sua cor hominis quantumvis durum, & illud invictè & indeclinabiliter quocumque voluerit inflectere, non minus quam si humanum arbitrium adamantinis vinculis gratiæ necessitantis constrictum detineret.

In hac porro sententia ostenditur nullum incurri periculum violandæ libertatis humanæ, quia gratia efficax sic explicata, nihil involuit ex parte actus primi quod ex se non sit indifferens ad actum inferendum. Nam voluntas, & entitas gratiæ, & decretum quo Deus concursus præparat, est indifferens & indeterminatum ad consensum, vel dissensum secuturum. Scientia autem media propriè non tenet se ex parte actus primi, quia neque influit in consensum immediatè aut mediatè, neque requiritur simpliciter ut voluntas possit agere, sed tantum ut à Deo gratia, & concursus providè offeratur, cum notitia effectus secuturi si conditio poneretur. Quamvis enim, quod fieri nequit, à Deo abesset scientia media, hoc ipso quo hæc gratia poneretur in voluntate, & Deus paratus esset hic & nunc concurrere, eodem modo voluntas exiret in actum.

Cætera quæ opponuntur, eò ferè tendunt, ut probent in hac sententia, sine gratia per se victrici, aut determinante, Resolutionem ultimam Conversionis humanæ referendam esse in determinationem liberi arbitrii, dicendumque hominem converti, non quia adest gratia divina, sed quia voluntas humana liberè consentit. Verùm hæc sententia non docet ita simpliciter loquendum, sed hoc modo: Ideo homo convertitur, quia à Deo accepit ut converratur. Resolvitur itaque consensus voluntatis humanæ in Deum per gratiam cooperantem, tanquam in primam & principalem causam boni operis, à qua voluntas humana semper in agendo dependet: hinc conversionis humanæ rectè statuitur hæc ultima resolutio: Ideo credit & convertitur homo quia vult, cum conversio in actu voluntatis

luntatis consistat : ideo vult converti, quia congruenter per gratiam vocatus est ; ideo congruenter vocatus, quia voluit Deus gratiam, quam novit congruentem, nunc homini largiri.

Ita docet hæc sententia, quam breviter retulisse sufficiat, quoniam ab illa contra quosdam alios stabiliendâ hic abstinere debeo. Argumenta quædam, quæ pro gratia victrici superius relata hoc tempore adducuntur, resoluta sunt supra in Cont. de Scientia media, & præcipuè part. 1. tract. 2. cap. 2. ubi contra propositiones Jansenij ostendimus, Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ voluntatem humanam posse resistere.

CONTROVERSIA OCTAVA

De Iustificatione, & gratia habituali.

Dico primò : Ad Iustificationem impij non sufficit peccata non imputari, sed requiritur Sanctificatio, & renovatio interioris hominis, per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum. Ita definit Tridentinum *Sess. 6. cap. 7.* contra Lutherum, Calvinum, eorumque sectas, qui negant per Iustificationem impij peccata tolli aut deleri, sed tantum regi, & homini amplius non imputari. At contra ; concipi non potest quo modo possint peccata Deo regi, nisi penitus aboleantur, fieri enim non potest ut quæ nondum sunt deleta, divinis oculis omnino cernentibus regi possint.

Dico Secundò : Datur forma hominem Sanctificans, distincta ab omni actu justî, habitualiter inhærens, & permanenter justum constituens, quæ dicitur Gratia habitualis. Ita docent

modò omnes Theologi, quorum multi censent esse de fide, quamvis hoc neget Sotus, Canus, Bannez, Vasquez *disp. 103. cap. 6.* si agatur de iustificatione adulti extra Sacramentum per actum Charitatis, aut contritionis perfectæ, quos actus putant per se formaliter iustificare.

Probatum autem assertio universaliter ex Tridentino Sess. 6. cap. 7. & can. 11. *Si quis dixerit homines iustificari... exclusâ gratiâ, & charitate quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffunditur, atque illis inhaeret &c. anathema sit.* Atqui certum est parvulis formam illam permanentem inherere, absque ullo actu suæ voluntatis, dum per Baptismum iustificantur: certum quoque est in adultis formam illam non consistere in aliquo eorum actu dum iustificantur per aliquod Sacramentum v. g. pœnitentiæ cum sola attritione, quæ communi omnium consensu non est forma iustificans. Ergo dicendum est universim etiam extra Sacramentum formam iustificantem sitam esse in gratia Sanctificante, quæ animæ, etiam dum nullum actum elicit, permanentem inhaeret. Actus autem Charitatis & contritionis perfectæ tantum sunt prævia dispositio ad gratiam sanctificantem, quæ per se formaliter iustificat.

Atque hanc esse mentem Concilij non parum confirmant verba Cardinalis Pallavicini in Hist. Tridentini *Part. 1. lib. 8. cap. 14.* Denique, inquit, considero quod mens Concilij fuit stabilire habitum infusum iustitiæ, & non meram iustitiam intrinsicam, non determinando an illa sit vel actus, vel habitus... quod mihi redditur notum propterea quod tunc, requirente quodam ut magis expressè declararetur fieri iustitiam per habitum infusum; responderunt deputati, satis hoc

hoc declarari voce *inherentia*, quod importat stabilitatem, & convenit habitibus non actibus.

Dico tertio: Etsi gratia habitualis diversa sit ab actu, non distinguitur tamen ab habitu charitatis. Est communior sententia Theologorum, contra plerosque Thomistas.

Probatur, Quia nullum inter hæc reperitur sufficiens distinctionis indicium, nam quæcunque conveniunt gratiæ habituali, ea pænè omnia Scripturæ attribuunt charitati; ut Joan. 4. v. 15. Qui manet in charitate manet Deus in eo. Et Joan. 3. v. 1. Videte qualem charitatem dedit nobis Deus, ut Filij Dei nominemur & simus. Deum autem in nobis permanere, & constitui nos filios Dei, est formaliter effectus proprius gratiæ habitualis. Hinc Tridentinum *sess. 6. cap. 7.* gratiam hanc cum Apostolo vocat charitatem, dum asserit, per Spiritum Sanctum charitatem Dei diffundi in cordibus eorum qui justificantur. Consentire videtur S. Augustinus *traç. 5. in Epist. 1. Joannis*, dum ait, charitatem esse quæ separat inter filios Dei, & inter filios perditionis.

Neque his obstat quod aliquando Concilia, dum mentionem faciunt de donis, gratiam & charitatem distinctè commemorant: quia per plures voces res eadem diverso modo indicatur; dicitur enim gratia prout importat amorem Dei erga hominem, qui hunc per donum justitiæ reddit sibi amabilem, nominatur etiam charitas, prout efficit amorem quo Deus ab homine dignè diligitur.

Dico quarto, Gratia habitualis hominem per se ita sanctificat, ut stare nequeat cum peccato mortali, etiam de potentia Dei absoluta. Ita docet Vasquez *disp. 104.* Turrianus, Granadus,

414 Pars 2. Cont. 9. De Merito bonorum operum.
Sotus, Esparsa, alique communiter; Contra
Scotum, Gabrielem, Occamum, aliosque No-
minales, qui censent gratiam repugnare pecca-
to non ex natura rei, sed ex sola Dei institutio-
ne: & contra Suarez qui statuit repugnantiam
tantum naturalem, quales est inter calorem &
frigus, non verò absolutam.

Probatur autem assertio ex verbis Tridentini
Sess. 6. cap. 7. Iustificationis unica causa formalis
est iustitia Dei, non quâ ipse justus est, sed qua
nos justos facit. Si est causa unica, hoc ipso est
causa adæquata justificationis, ergo impossi-
bile est animam cui gratia unica est non esse ju-
stam, quia causæ formali necessariò respondet
effectus formalis, iusta autem non esset, aut Deo
grata, si illi cum gratia simul inesset peccatum.
Neque refert quod gratia & peccatum non op-
ponantur ut forma & ejus privatio, aut ut duo
actus formaliter contrarij, quia repugnant sal-
tem ut duo actus oppositi consecutivè; si enim
simul existerent, rectè sequeretur in Deo dari
actus impossibiles, amorem scilicet & odium
respectu ejusdem personæ, cui simul inesset gra-
tia & peccatum.

CONTROVERSIA NONA

De Merito bonorum operum.

Meritum in concreto dicitur, opus bonum,
in obsequium alterius factum, ex se ido-
neum ad aliquid obtinendum per modum præ-
mij. Differt ab *Impetratione*, quod hæc moveat
ad aliquid obtinendum per modum petitionis:
& à *Satisfactione* quod hæc fit quædam redditio
æqui-

æquivalens injuriæ. Dividitur meritum in Condignum, quod habet æqualitatem cum præmio, & ex justitia debetur, accedente saltem alterius promissione: & in meritum Congruum, cui deest dicta æqualitas cum præmio, neque debetur illi ex justitia, sed ex præmiantis liberalitate. Ut conditiones ad meritum requisitæ ex parte operantis, operis, ac præmiantis magis elucidentur.

Dico primò, Ad meritum de condigno ex parte operantis requiritur, primò, status viæ: testantur enim Scripturæ & Patres neminem posse mereri post hujus vitæ decursam: ita loquitur S. Hieron. in 1. ad Cor. cap. 6. Tempus fementis est præsens vita, cum transierit, operandi tempus aufertur. Secundò, necessarius est status gratiæ: uti colligitur ex Ioan. cap. 15. Sicut palmes non potest ferre fructum nisi manserit in vite, ita nec vos nisi in me manseritis, scilicet per fidem & charitatem. Et hinc est quod in Scripturis passim ut ad Colos. 3. vita æterna dicitur retributio hæreditatis; quia ejus meritum præsupponit ius & dignitatem filij per statum gratiæ, sine quo deest operi debitus valor ad hæreditatem obtinendam. Unde damnata est Baij hæc prop. 12. Pelagij sententia est, opus bonum citra gratiam adoptionis factum, non est regni cælestis meritorium.

Dico Secundò, Ex parte operis, requiritur ut sit actus liber, non tantum à coactione, sed etiam à necessitate. Damnata est enim propositio Jansenij huic opposita, quæ superius refutata est. Secundò, ut sit supernaturalis, etiam in substantia, quod docet Suarez alique communius, contra Vasquez, Sorum, Valentiam. Quia meritum debet esse ejusdem ordinis cum præmio,

merito, cum illud tanquam semen præmium in se virtute contineat. Atqui merces vitæ æternæ consistens in clara Dei visione debet esse in substantia supernaturalis: ergo idem dicendum est de merito operis condigni ex quo merces illa procedit.

Quæres; An ut actus sit meritorius debeat esse à charitate elicitus aut imperatus, sic ut non sufficiat motivum alterius virtutis inferioris?

Respondeo negativè; contra Theologos quosdam recentiores. Quia Scriptura sæpius aliis actibus, quàm charitatis aut ab ea elicitis, vitam æternam promittit, ut operibus misericordiæ Matthæi 5. *Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Et de obedientia in observatione mandatorum dicitur Matthæi 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata:* horum autem mandatorum multa pertinent ad justitiam & alias virtutes à charitate distinctas. Id denique evincit ratio: quia omnis actus virtutis infusæ, verbi causâ, fidei, spei, aut timoris Domini, abstrahendo à charitate, est per se supernaturalis, laude ac præmio dignus, & in justo meritum filij, sive hæredis regni cælestis: ergo nihil illi actui deest quo minus sit præmio vitæ æternæ proportionatus.

Neque his repugnant verba Apostoli 1. ad Cor. 10. *Omnia in gloriam Dei facite:* non enim continent præceptum, sed tantum consilium, quo hortatur ad id quod est perfectius: vel certè indicat quodlibet opus ex motivo virtutis profectum, ad Dei gloriam conferre. Neque refragatur S. Augustinus in Enchiridio cap. 117. *Regnat carnalis cupiditas ubi non est charitas:* accipit enim hic & alibi frequenter charitatem latè prout complectitur omnem virtutem infusam, quâ

quæ exercentur opera Deo accepta, quæ carnalem cupiditatem excludunt. Sæpe etiam Scripturæ, ac Patres, dum aiunt opera nostra nihil prodesse ad vitam æternam sine charitate; vel agunt de charitate habituali conjuncta cum statu gratiæ; vel certè negant ea ad meritum valere quandiu versamur in odio proximi, aut alia dispositione charitati positivè contraria.

Dico tertio: Ex parte præmiantis, requiritur divina promissio, ut opera justorum in actu secundo sint condignè meritoria vitæ æternæ, non verò ut ex parte sua sint isti præmio proportionata.

Prima pars probatur ex Tridentino *sess. 6. cap. 16.* afferente vitam æternam esse proponendam justis tanquam mercedem, ex Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis reddendam. Promissionem quoque divinam ad meritum mercedis à Deo retribuendæ requirit S. Augustinus in *Psal. 83.* Debitorem, ait, ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. Hanc veritatem ratio confirmat: quia meritum condignum debet in actu secundo præmiantem ad mercedem reddendam obligare. Atqui nulla ratione potest homo suis operibus Deum obligare, nisi illis ultro præmium addixerit: quia aliunde competit Deo legitima potestas quodlibet obsequium absque mercede ab homine deprecandi, ratione scilicet suæ excellentiæ, & supremi in creaturas Dominij. Et hinc defectu divinæ promissionis contingit bonis actibus animarum in Purgatorio nullum præmium respondere.

Patet secunda pars assertionis: Quia nisi ad meritum condignum independentem à divina promissione requireretur aliqua proportio operum ex parte sua, prout ab homine justo, & à

divina gratia proveniunt, sequeretur contritionem peccatoris etiam de condigno mereri gratiam justificationis, cum hanc peccatori contrito Dominus addiderit, quam tamen non nisi ut meritum congruum obtinet.

Ex his colligitur, suppositâ promissione, Deum per meritum condignum obligari ex justitia latè dicta reddere vitam æternam homini in gratia decedenti. Quia etsi opera creaturæ, cum sint aliunde debita, non possint ex stricta justitia Deum ad mercedem obligare: tamen ex propria veracitate ac fidelitate adstringitur ut dictis facta conformet, quæ sunt virtutes justitiæ annexæ, quibus Deus ad præstandum promissam mercedem potius sibi, quam creaturæ obligatur.

Dico quartò: Ad meritum etiam congruum requiritur ut sit actus liber, honestus, in statu viæ, ac supernaturalis saltem in ordine ad præmium supernaturale. Quorum ratio patet ex dictis de merito condigno. Non est necessaria ad meritum congruum divina promissio, quia sufficit actum habere bonitatem aliquam proportionatam, cujus intuitu possit Deus beneficium aliquod homini conferre, non ex justitia aut fidelitate, sed ex quadam decentia munificentie divinæ. Hinc solum illud meritum de congruo habet infallibilem connexionem cum retributione mercedis, cui de facto adjuncta est divina promissio. Denique ad meritum congruum non exigitur status gratiæ; contritio enim peccatoris meretur de congruo gratiam justificationis.

Dico quinto: Sola opera justorum merentur de condigno vitam æternam, & per consequens augmentum gratiæ habitualis.

Quia Tridentinum vitæ æternæ præmium attribuit

tribuit tantum meritis iustorum *Sess. 6. can. 32.*
Si quis dixerit iustificatum bonis operibus, non
verè mereri augmentum gratiæ, anathema fit :
& idem asserit de vita æterna, quæ respondet
gratiæ habituali. De homine verò nondum iu-
sto docet *Sess. 6. cap. 8.* ideo nos gratis iustifica-
ri, quia nihil eorum quæ iustificationem præce-
dunt, sive fides, sive opera, ipsam iustificationis
gratiam promeretur. Quod ulterius quoad me-
rita iustorum comprobari potest ex eo, quod
bonis iustorum operibus nulla desit ex condi-
tionibus supra requisitis ad rationem meriti con-
digni respectu augmenti gratiæ, & gloriæ illi
annexæ.

Ex his ulterius adverte primò, Neminem sibi
posse mereri, ne quidem de congruo, primam
gratiam actualem : quia ipsa gratia est princi-
pium meriti, sine qua nihil potest fieri quod ad
vitam æternam conducatur.

Secundò, Neminem posse mereri primam gra-
tiam habitualem de condigno : quia ipse status
gratiæ est principium dignificativum, quod
prærequiritur ut meritum sit condignum gratiæ
obtinendæ. Eam tamen potest homo extra sta-
tum gratiæ mereri de congruo, uti patet in con-
ditione peccatoris.

Tertiò, non potest homo etiam iustus merito
sive condigno sive congruo infallibiliter obti-
nere sibi, aut alteri donum perseverantiæ, aut
reparationem post lapsum, aut aliquam gratiam
actualem, aut aliud beneficium à gratia Sancti-
ficante, & gloria distinctum. Quia de illis, per
merita nostra certo obtinendis, nulla extat Dei
promissio aut revelatio, imo potius Scripturæ ad
Philip. 2. *monent ut cum metu & tremore salutem ope-*
remur, ne scilicet à iustitia aut perseverantia ex-
cidamus.

420 *Pars 2. Cont. 10. De Ecclesia, Pontifice, Conc.*
eidamus. Potest tamen homo illa impetrare me-
rito congruo non habente infallibilem con-
nexionem cum isto premio. Admittit enim S.
Thomas. 1. 2. *Quaest. 114. art 9.* illa posse fer-
uenti oratione à Deo obtineri. Et S. Augusti-
nus lib. de dono perseverantiae *cap. 6.* docet ho-
minem posse hoc donum suppliciter emereri.
Quando vero ibidem *cap. 13.* asserit, & incho-
andi, & usque ad finem perseverandi gratiam
Dei non secundum merita nostra dari, solum
excludit meritum condignum, vel quod ex solis
naturæ viribus procedit.

CONTROVERSIA DECIMA.

De Ecclesia, Pontifice, Concilio.

AD hunc locum revocanda sunt quæ supe-
rius in fine part. 1. p. 61. Controversiis po-
lemicis adjunximus, de Ecclesiæ potestate, & in-
fallibilitate: De autoritate Romani Pontificis,
& quomodo ea sit supra Concilia generalia, &
sine his possit absque erroris periculo definire
controversias fidei, & morum, & facti quæstio-
nes, declarare etiam verum sensum Scripturæ
sacræ; judicare de sensu libri Catholico, aut hæ-
retico. De reliqua denique potestate Pontifi-
cum, & Conciliorum varias horum temporum
quæstiones in particulari decidimus, ex quibus,
in controversiis quæ horum in Ecclesia autori-
tatem concernunt doctrina sana, à damnatis er-
roribus facile discernitur. Hac autem autori-
tate stabilitâ, facilis fit progressus ad brevem
certamque sequentium Dogmatum in reliqua
Theologia decisionem. De singulis brevi me-
thodo

Pars 2. In reliqua Theologia Cont. decidunt. 427
thodo formari poterit hic syllogismus. Illa doctrina à nullo Fidelium admitti potest quam legitima Ecclesiæ Concilia, aut Pontifices è Cathedra damnarunt, aut censurarunt. Sed hæc doctrina N. est talis. Ergo hæc à nullo Fidelium admitti potest. Unde ulterius ritè inferes, Doctrinam illi oppositam censi fanam, & in Scholis omnino receptam.

CONTROVERSIÆ ALIÆ.

In reliqua Theologia brevi methodo resolutæ, ex Censuris, Decretis, aut Definitionibus Ecclesiæ, aut Summorum Pontificum.

§. I.

De operibus, gratia, & meritis tam Hominum, quam Angelorum.

Censuratae sunt sequentes propositiones in proprio verborum sensu, ut singulae respective sint erroneæ, aut hæreticæ, aut suspectæ, temerariæ, scandalosæ, aut piarum aurium offensivæ, ut contra doctrinam Baij decernunt Constitutiones Pij V. Gregorij XIII. & Urbani VIII. quarum tenorem in hujus 2. partis fine reperies.

Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam consequendam per se sufficiunt.

Sicut

Sicut opus malum ex natura sua est mortis æternæ meritorium, sic bonum opus ex natura sua est vitæ æternæ meritorium.

Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita rectè vocantur gratia. Pelagij sententia est, opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non esse regni cælestis meritorium.

Ratio merito non consistit in eo quod, qui bona operatur, habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum Sanctum, sed in eo solum, quod obedit divinæ legi.

Opera justitiæ, & temperantiæ, quæ Christus fecit, ex dignitate personæ operantis non traxerunt majorem valorem.

In redemptis per gratiam Christi nullum inveniri potest bonum meritum, quod non sit grati indigno collatum.

Falsa est Doctorum sententia, primum hominem potuisse à Deo creari, & institui sine justitia naturali.

Deus non potuisset ab initio creare hominem qualis nunc nascitur. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, sed naturalis ejus conditio. *Sunt & proscripta alia propositiones his ferè synonymæ.*

Docet autem absolutè *Lutherus*; Nullum esse ullius hominis meritum ad gloriâ assequendam, & eam obtinendam per sola merita Christi. Damnatur hæc assertio in Tridentino sess. 6. can. 32.

Errat in altero extremo *Pelagius* asserens; Hominem suâ virtute sine gratia Dei, vitam æternam promereri. Post alia Concilia damnatur à Tridentino sess. 6. cap. 9. & can. 7.

Hæresis quoque Lutheri est, Hominem justum certò scire, se esse in gratia, & ad hoc credendum

dum obligari. Reprobatur in Trid. sess. 6. cap. 9. & Can. 13. Definitio autem legitimi Concilij aut Pontificis, cuius verè Catholico indubitata probatio est; & ad eam recipiendam hæreticus adigitur argumentis quibus alibi convincimus hanc esse veram Christi Ecclesiam, falli & fallere nesciam in controversiis fidei, ac morum decidendis.

De his cæteræ Quæstiones Theologicæ traditæ sunt in superioribus Controversiis, & aliæ in p. 1. tract. 2. cap. 2. ubi agitur de operibus & gratia, & 5. prop. in Iansenio damnatis.

§. 2.

De Peccato actuali & originali.

HÆc assertio: Nullum peccatum imputatur habenti fidem. Damnata est in Lutero à Tridentino sess. 6. cap. 7. & can. 9.

Peccatum non est à libero hominis arbitrio, sed à malo dæmone. Fuit error Valentini, proscriptus in Concilio generali Calcedonensi IV. sub Leone I.

Omne opus quomodocunque rectè factum, est tamen peccatum. Damnatur in Lutero Tridentini sess. 6. cap. 16. & can. 25.

Omnes homines ante Christum fuerunt damnati ob peccatum primorum parentum. Error Armenorum, reprobatus in Conc. Florentino sub Eugenio IV.

Aliqua sunt peccata, quæ à nullo prorsus Sacerdote absolvi possunt. Oppositum definitur in eodem Florentino contra Armenos.

Semel per gratiam justificatus non potest amplius peccare. Damnatur in Conc. Viennensi sub

sub Clemente V. contra Begardos.

Nullum datur peccatum mortale, præter incredulitatem. Reprobatur inter errores Lutheri in Trid. sess. 6. cap. 15.

Nulla est differentia inter peccatum mortale & veniale. Proscribitur Tridentini sess. 4. cap. 5. & can. 7. contra Calvinum.

Ex prævaricatione Adami nullum in posteros propagatum esse peccatum originale, cui ablundo necessaria sit gratia Christi; error est contra fidem in Pelagio damnatus.

In doctrina Michaelis Baij, & aliorum, reprobatae sunt per diplomata trium Pontificum sequentes de Peccato assertiones.

Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur pœnam aeternam.

Omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia. De hoc actum supra Controv. 6. §. 2.

Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est.

Infidelitas purè negativa in iis, quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.

Prava desideria quibus ratio non consentit, & quæ homo invitus patitur, sunt prohibita præcepto, Non concupisces.

Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum est, sicut & alij habitus pravi.

In peccato duo sunt, actus & reatus: transeunte autem actu nihil manet nisi reatus, sive obligatio ad pœnam.

Peccatum originis est habituali voluntate parvuli voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eo quod non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

Omne

Omne scelus ejus est conditionis ut facta auctorem, & omnes posteros eo modo inficere possit, quo infecit prima transgressio.

Quantum est ex vi transgressionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt, qui cum minoribus nascuntur vitiis, quàm qui cum majoribus.

Omnes omnino afflictiones justorum, sunt ultiones peccatorum ipsorum, unde & Job, & Martyres, quæ passi sunt, propter sua peccata passi sunt.

Nemo præter Christum est sine peccato originis; hinc Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque eius afflictiones in hac vita, sicut & aliorum justorum, fuerunt ultiones peccati originalis vel actualis. Duæ postremæ propositiones sunt in dictis diplomatibus damnatæ potius ex aliis scriptis, quam ex ipsis libris à Baio editis.

Doctrina Catholica his opposita docet, primò, Peccatum originale omnibus verum, & proprium inesse, ut loquitur Tridentinum. 2. Peccatum illud in eo consistere, quod Adam transgrediendo divinum præceptum, originalem sanctitatem, & justitiam naturæ indebitam, non tantum sibi, sed posteris amiserit, in quos omnes non propriâ voluntate, sed proagatione transfunditur. 3. Excipiendam à labe originali in suo ortu Virginem Deiparam, piè passim credunt fideles, idque non parum confirmat quod in postrema Bulla Alexander VII. nobis disertè constare voluerit, hunc esse antiquissimum & communissimum omnium ferè Catholicorum sensum: & festum Immaculatæ Conceptionis, in sensu piæ sententiæ, à S. Rom. Ecclesia celebrari. Declarans insuper, illos pœnas
à Sixto

à Sixto IV. constitutas incurrere, qui hanc eandem sententiam, festum, seu cultum in disputationem revocare, aut contra quoque modo directè, vel indirectè, aut sub quovis pretextu etiam defnibilitatis ejus examinanda, aut quovis alio pretextu, seu occasione, scripto, seu voce, loqui, concionari, tractare, disputare, contra quidquam determinando aut asserendo, vel argumenta contra ea asserendo, & insoluta relinquendo, aut alio quovis modo excogitabili differendo, ausi fuerint. Ita Bulla Alexandri VII. quæ incipit, *solicitude*, anno 1661. 4. Dari peccatum mortale, & veniale ab eo distinctum; & illud graviter, hoc leviter præcepto opponi. 5. Omne mortale non remissum puniri etiam pænâ sensus æternâ: idque ob malitiam peccati intrinsecam; & in eo sitam, quod offendatur persona dignitatis infinitæ cognita ut talis. Hæc, & reliqua doctrina de Peccatis in particulari, fusius traduntur infra part. 3. in Tractatu de Præceptis.

§. 3.

De Fide, Spe, & Charitate.

Nihil credendum esse quod excedat vires nostri intellectus, docuit Petrus Abailardus; quod erroneum declaravit Concilium generale Rhemense sub Eugenio III.

Solam fidem, cum gravibus etiam peccatis, hominum justificare; & ad salutem perducere, docuit, post Eunomium, Lutherus, asserens præter fidem opera ad salutem minimè esse necessaria, damnatum in Trident. sess. 6. cap. 3. & can. 9.

Fidem amitti per quodlibet peccatum mortale, error est ejusdem Lutheri, proscribitur à Tridentino sess. 6. cap. 15. & can. 28.

Quem-

Quemvis hominem pro libitu, sine Superiorum facultate, posse fidem prædicare, falsum declaratur in Concilio generali Constantiensi sess. 8. contra Wiclefum.

Licitum esse urgente persecutione fidem negare, contra Basilidem damnavit Concilium Nicænum I. sub Sylvestro Papa.

Spem nullam justitiæ aut salutis collocandam in operibus: fideles per sola merita Christi sibi imputata justificari, erroribus Lutheri annumeratur in Tridentino sess. 6. cap. 16. & can. 26.

De Charitate proscriptæ sunt propositiones sequentes in Bulla contra Baium.

Omnis amor creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quæ per Spiritum Sanctum in corde diffusâ Deus amatur.

Charitas perfecta & sincera, quæ est ex corde puro & conscientia bona, & fide non ficta, tam in Catechumenis, quam in pœnitentibus potest esse sine remissione peccatorum. Et prop. 32. Charitas illa quæ est plenitudo legis non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.

Homo existens in peccato mortali, sive in reatu æternæ damnationis, potest habere veram charitatem, & charitas etiam perfecta potest consistere cum reatu æternæ damnationis.

Per contritionem etiam cum charitate perfecta, & cum voto etiam suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen extracæsum necessitatis, aut martyrij, sine actuali susceptione Sacramenti.

Quamdiu aliquid concupiscentiæ carnalis indiligente est, non facit præceptum, diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo.

Non

Non est vera obedientia legis, quæ fit sine charitate.

Hæc propositio, & quædam aliæ, à fortiori refutantur, ubi probamus Attritionem ex metu gehennæ, aut ex Spe gloriæ cælestis, absque Charitate, actum esse per se bonum; & peccatorem ritè disponere ad gratiam in pœnitentiæ Sacramento percipiendam, de quo infra in part. 3. tract. 1. quæst. 21. inter controversias modernas.

Reliquas quæstiones Theologicas de Fide divina, ejusque objecto, necessitate, certitudine, motivo, & analysi; de Pontifice & Conciliis, & Controversiis fidei particularibus ac modernis, copiosè tractamus supra in tota part. 1. Et alias quæ ad praxim ordinantur tradimus infra inter resolutiones ad Hæresim, & partes hæreticorum pertinentes in part. 3. tract. 6.

S. 4.

De Jure & Injuria.

HÆc propositio: Non debet fieri restitutio furti, modò is qui abstulit, partem rei furtivæ, aut pecuniæ, relinquat Sacerdoti ut absolvatur: Reprobata est in Concilio Florentino inter errores Græcorum.

Non est peccatum pecuniam ad usuram concedere. Hic error, cujus primi authores fuerunt Græci, damnatur in Concilio generali Viennensi, his terminis; Si quis pertinaciter defenderit, quod dare ad usuras non sit peccatum, decernimus esse puniendum velut hæreticum.

Nullus homo potest justè occidi, etsi id fiat ex præcepto

præcepto Judicis legitimi. Abolita est hæc doctrina in Conc. Florentino, contra Waldeases, quam postea sustinuit Nic. Galecus.

Ad obtinendam martyrii palmam licitam est seipsum occidere, & per hunc actum fiunt verè martyres. Damnatur in Concilio I. Carthaginensi, contra Circumcelliones.

Licitum est aliquando mentiri, sive pro servanda vita, sive pro gratia magna alteri præstanda. Contrarium definivit Concilium IV. Calcedonense, & fuit inter errores Cassiani, quem postea cum ceteris retractavit.

Licitum etiam esse perjurium, docuerunt Priscillianistæ, quos refutat S. Augustinus in libro de hæresibus.

Non licere Christianis coram Judice postulare reparationem injuriæ, damnavit Leo X. & Conc. Trident. sess. 9. cap. 10. de reformatione, contra Lutherum.

Peccatum non esse, inimicum decipere, aut illi damnum aliquod inferre, damnatum in Calcedonensi IV. & inter errores Græcorum recensetur à Guidone, de hæresibus.

Injuriam non esse ob conjugis adulterium matrimonium consummatum dissolvere, docuit primò Montanus, postea Lutherus, sed à Tridentino reprobatur sess. 8. can. 5.

Illicitum esse bellum inferre, docuerunt Manichæi: idque specialiter Christianis prohibitum, censent Anabaptistæ, contra praxim, & doctrinam Ecclesiæ in Conc. Lateranensi sub Calisto II. & alibi.

Doctrina Theologica de Justitia, & Principia practica de legitima acquisitione, possessione, detentione, & quid in his licitum sit cum conscientia dubia, aut probabili, traditur infra

fra part. 3. tract. 1. Item, in particulari de Præceptis & Quæstionibus pertinentibus ad Contractus, Testamenta, Furta, Usuras, Restitutionem &c. part. 3. tract. 5. & seq.

§. 9.

De Christo, & Verbi Incarnatione.

Christum purum esse hominem, error fuit Ebionis & postea Arii, damnatus in Nicæno I. sub Sylvestro Pontifice.

In Christo fuisse tantum naturam divinam, nec verum fuisse hominem docuit Valentinus, Apollinaris, damnavit verò idem Concil. Nicænum.

Sicut in Christo admittendæ sunt duæ naturæ, divina, & humana, ita in eodem duas esse personas: item, Virginem Mariam matrem esse non Dei, Sed tantum hominis; docuit Nestorius; sed doctrinam hanc hæreticam censuit Conc. Ephesinum III. can. 4.

Et è contrario, In Christo solum unam esse naturam, & unam personam, scilicet divinam, error fuit Eutichetis & Dioscori, damnatus in Ephesino III. & Calcedonensi IV. sub Leone primo.

Unicam in Christo fuisse voluntatem, eamque divinam, nullam verò humanam, error fuit Macarii Episcopi Antiocheni, & aliorum qui dicti sunt Monothelitæ, & damnatur in sexta Synodo generali Trullensi sess. 17. in qua definitur in Christo duas esse voluntates, divinam quâ æqualis est Patri, & humanam quâ factus est obediens usque ad mortem.

In Christo non fuisse Spiritum timoris Domini,

mini; docuit Abailardus, ut refert D. Bernardus Epist. 190. At Ecclesia in Conc. Rhemenfi confirmato ab Eugenio III. hunc cum ceteris Abailardi erroribus proscripsit.

Christum in Cruce adhuc viventem fuisse lanceâ vulneratum, reprobatur in Concilio Viennensi sub Clemente V. contra Petrum Joannis, tanquam apertè contrarium Evangelio Joannis 19.

Christum nunquam resurrexisse, sed tamen aliquando resurrecturum, error fuit Cerinthi, quem damnavit Conc. Nicænum sub Sylvestro Pontifice.

Surrexisse autem Christum horâ sextâ Sabbathi, inter errores Armenorum correxit Ecclesia in Conc. Florentino.

Ascendisse Christum in cælum absque carne humana, docuit Apelles, teste D. Augustino lib. de hæresib. sed proscribitur hæc doctrina in Conc. Ephesino III. cap. 13. sub Cælestino primo.

Filium Dei ignorare ultimum mundi diem, censuerunt Monothelitæ, contra quos oppositum definivit sexta Synodus generalis; Constantinop. sive in Trullo celebrata sub Agathone Pontifice.

Porro nos cum vera Ecclesia, Christum pro omnibus, etiam reprobis, mortuum esse: Non oravisse Patrem pro solis prædestinatis: Impetrasse omnibus, etiam reprobis, auxilia sufficientia ad salutem; contra recentiores horum temporum errores, fusius supra ex Trid. & aliunde probavimus in Controversiâ 51. de gratia sufficienti §. 2. & 3.

Doctrina autem Catholica de Verbi Incarnatione

tione hæc est : Primò dicendum , per Unionem hypostaticam duas esse in Christo naturas in Persona Verbi subsistentes, naturam scilicet divinam & humanam, sine ulla Naturarum, Voluntatum, aut Operationum confusione : remanentibus etiam post unionem Proprietatibus utriusque naturæ. Quod constat ex Concilio Calcedonensi sub Leone Magno anno 451. ubi definitur *Filium Dei unigenitum in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inseparabiliter agnoscendum esse, nunquam sublatâ differentiâ naturarum propter unionem, juxta illud Joannis primo : Et verbum caro factum est.*

Secundò, Unionem Verbi incarnati factam esse in Persona, sic nempe ut compositum resultans ex utraque natura sit una Persona, adeoque in Christo unicum esse Suppositum. Ut definitum est in Concilio Ephesino sub Celestino Pontifice.

Tertiò, ex eodem dicendum, Humanitatem Christi fuisse propriè, physicè, & personaliter unitam Verbo, & non tantum habuisse cum eodem conjunctionem extrinsecam, moralem, aut accidentalem per amorem, & concordiam voluntarum, & operationem rerum mirabilium, ut volebant Nestoriani.

Quartò, quoad Sanctitatem & impeccabilitatem naturæ humanæ in Christo : Certum est inter Theologos; primò, Christum de facto nunquam peccatum qualecumque admisisse : & hoc de fide est ex illo *Petri 2. Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus.* Secundò certum est etiam Christum non potuisse peccare in sensu composito, id est, remanente unionis. Tum quia fuit beatus à primo conceptionis suæ instanti, cum beatitudine autem non consistit

consistit peccatum. Tum quia ex vi unionis hypostaticæ communicatur humanitati Christi sanctitas Verbi infinita, exclusiva omnis peccati. Porro quæstio Theologica est, an potuerit etiam absolutè in sensu diviso peccare: quod fieri non potuisse docet communis consensus Patrum & Theologorum apud Suarez hic *disp. 32. sect. 2.* & Vasquez *disp. 61. cap. 3.*

Quintò, Dicendum cum D. Thoma, & meliori parte Theologorum, Unionem hypostaticam esse aliquid realiter distinctum à natura divina, & humana. Ita docet etiam Scotus, Suarez, aliique communiter, Contra Nominales, & aliquos Recentiores. Quamvis ipse Occamus princeps Nominalium ab illis dissentiat in Tertium, dist. 1. q. 1. *Dico*, inquit, *quod unio addat aliquid ultra extrema unita, quia hic non potest evadi per negationes, & connotationes.* Rationem assignat D. Thomas, Quia potest esse Verbum, & hæc Christi humanitas, sic tamen ut humanitas non sit unita Verbo: erga illa duo esse inter se unita importat aliquid ultra humanitatem & Verbum.

Sextò dicendum, Actiones Christi meritorias habuisse vim merendi & satisfaciendi in actu primo extensivè infinitam, sive valorem sufficientem ad præmium & satisfactionem infinitam. Ita cum aliis Suarez hic *disp. 1. sect. 4.* qui docet vim illam infinitam provenire à Sanctitate increata Verbi, quæ cum sit infinita, & humanitati unita, actiones Christi infinite dignificat. Quantò autem persona est dignior, tantò majus præmium ipsius actioni, & obsequio respondet. Hinc sequitur Christum pro peccatis humanis generis non tantum condignè, sed etiam copiosè, & abundè satisfecisse. Et

T

patet

patet ex Apostolo ad Romanos 5. *Non sicut delictum ita & donum..... ubi abundavit delictum, superabundavit & gratia.*

Septimò, Quoad Causam sive motivum cur debuerit verbum divinum incarnari; Dicendum, causam principalem fuisse Reparationem generis humani, & Dei gloriam ex ea provenientem. Patet ex Symbolo Nicæno, *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de celo.* Probabilis est sententia Scoti cum pluribus aliis, Christum venturum etsi Adam non peccasset, sed in carne impassibili, ut etiam in illo statu esset Caput, & causa meriti omnium electorum. Sed communior est opinio D. Thomæ, venturum non fuisse nisi dependentem à peccato. Quia Scripturæ passim insinuant peccatum, & maxime originale, fuisse motivum principalem Incarnationis.

Cæterum, cum peccatum mortale, contra Deum infinitæ dignitatis, sit aliquo modo malitiæ infinitæ, pro condigna illius satisfactione necessaria erat Persona dignitatis infinitæ qualis erat Christus cum esset homo, & simul Deus. Et hinc ulterius sequitur nullam potuisse dari puram creaturam, quantavis supernaturali gratiâ ornata, cui possibile foret pro peccatis humani generis ex rigore justitiæ satisfacere.

Porro part. 1. tract. 1. cap. 3. demonstratur, quænam sit Vera Christi Ecclesia in qua salus possit obtineri, ex ipsius Christi promisso infalibili, Ecclesiæ Romanæ antiquitate, unitate, amplitudine, sanctitate, doctrinæ, & gloria Miraculorum quæ in Ecclesia Romana, non alibi persistant.

§. 6.

De Sacramentis & eorum effectis.

Dogmata hæc variis Ecclesiæ decretis reprobantur, & à Trid. infra citando sess. 3.

Sacramenta nullam per se causare gratiam, sed tantum excitare fidem quâ justificamur.

Novæ legis Sacramenta non differre à Sacramentis legis antiquæ, nisi quoad ceremonias, & ritus externos.

Illa Sacramenta esse tantum signa quædam externa acceptæ per fidem gratiæ, aut notas quasdam Christianæ perfectionis, quibus fideles ab infidelibus apud homines discernuntur.

Sacramenta novæ legis ex opere operato non conferre gratiam, sed tantum fidem divinæ promissionis ad gratiam consequendam sufficere.

In Baptismo, Confirmatione, & Ordine non imprimi Characterem in anima unde illa iterari nequeant.

Christianos omnes in administrandis Sacramentis potestatem habere.

In ministris, dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem, saltem faciendi quod facit Ecclesia.

Etiam si Ministri in statu peccati mortalis constituti ponant omnia requisita ad essentiam & collationem Sacramenti, ipsum tamen Sacramentum in eo statu non conficere, aut conferre.

Ritus in Sacramentorum solemnibus administratione abhiberi consuetos omitti posse, & per quemvis Ecclesiæ pastorem sine peccato mutari.

Prædicta dogmata, & quædam alia de variis Sacramentis, damnata sunt à Concilio Tridentino sess. 3. in decreto de Sacramentis Ecclesiæ, contra varios nostri temporis errores.

Censurâ recentiori trium Pontificum in Diplomate, *Provisionis nostræ*, & *In eminenti*, reprobatum doctrina sequentium propositionum.

In Sacramento Baptismi, & Sacerdotis absolutione, propriè reatus peccati duntaxat tollitur; & ministerium Sacerdotum solum liberat à reatu pænæ.

Peccator pænitens non vivificatur ministerio Sacerdotis obsolventis, sed à solo Deo, qui pænitentiam suggerens & inspirans vivificat eum, & resuscitat: ministerio autem Sacerdotis solus reatus tollitur.

In hominibus pænitentibus ante Sacramentum absolutionis, & in catechumenis ante Baptismum est vera justificatio; separata tamen à remissione peccatorum.

Sacrificium Missæ non aliâ ratione est Sacrificium, quam generali illâ, quâ omne opus quod fit, ut sancta Societate Deo homo inhæreant.

Satisfactiones laboriosæ justificatorum, non valent expiare de condigno pænâ temporalem restantem post culpam condonatam.

Pro refutatione horum dogmatum quæ potestremo breviter adduximus, tantum usi sumus decisionibus ac decretis Conciliorum, ac Pontificum, quæ, ut supra dixi, sufficiunt cuivis homini Catholico, ut errores à veritate discernat. Ut verò ex eadem refutatione hæreticus convincatur, demonstranda est illi infallibilis autoritas definitionum Ecclesiæ, ac
Pon-

Pontificis Romani, quam supra in polemicis sub initium validis argumentis stabilitam invenies. Pag. 47.

Doctrinam Theologicam de Sacramentis in genere, & de singulis in specie tradimus infra part. 3. tract. de Sacramentis, & sapius alibi inter Quæstiones modernas, de quibus Index consulendus, & quædam puncta de Pœnitentia in §. sequenti.

§. 7.

Alia Puncta doctrinae Modernæ ad Pœnitentiam spectantia.

Certum est ex Tridentino *Sess. 14. cap. 5. & can. 8.* Sacramentum pœnitentiæ non esse Carnificinam conscientiarum, ut eam nobis heterodoxi depingunt.

Certum est ex eodem *cap. 6. & can. 9.* Absolutionem Sacerdotis non esse nudum ministerium, sive declarationem tantum peccati à Deo remissi, sed ipsi Absolutioni ex institutione divina inesse virtutem abolendi peccata per confessionem clavibus rite subjecta.

Quia verò quædam circumferuntur Dogmata, quæ videri possint cum mente Tridentini, & cum aliis ab Ecclesia constitutis minus convenire; ad majorem cautelam, Missionario Apostolico ea dogmata ad puncta quædam redacta hic breviter proponemus, quamvis nonnulla colligi possint ex iis quæ alibi fusius deduximus.

Punct. 1. Neceſſitas dilectionis Dei.

Primò, Docent nonnulli, *Omnem actum humanum esse peccatum qui non exercetur ex amore Dei propter se dilecti.* Volunt enim in omnibus actibus amorem illum requiri ex primo decalogi præcepto, Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo: nec posse omissionem istius dilectionis ullâ ignorantia excusari, cum sit præceptum juris naturalis, à quo (ut ipsi aiunt) nulla ignorantia excusat.

Damnavit autem Constitutione inviolabili Pius V. & Gregorius XIII. hanc Baij propositionem 38. *Omnis amor creature rationalis aut vitiosa est cupiditas quâ mundus diligitur, aut laudabilis illa charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffusâ Deus amatur.* Hanc damnatam, à priori quo modo discernes?

Quod si quis velit, in omni actione requiri amorem Dei super omnia, & perfectum: Sequitur porro omnem prorsus actum humanum extra statum gratiæ esse peccatum, quia quisquis elicit actum charitatis perfectæ hoc ipso statum gratiæ adipiscitur, etiam extra Sacramentum. Quinimo difficulter ostendet ille, qui requirit amorem Dei super omnia, se non exigere amorem perfectum. Quid enim est Deum amare perfectè, quàm super omnes creaturas diligere? Si dicas in amore perfecto requiri majorem actus intensiorem, quæro designari, penes quem intensiorem gradum amor Dei perfectus ab imperfecto discernatur. Hunc sanè gradum designari non posse fatentur ipsi, qui tamen per majorem actus intensiorem, amorem Dei perfectum ab imperfecto discerni volunt, plura de hoc vide part. 3. tract. §. 2. & 3.

P. 2. Dolor ex metu gehennæ.

2. **E**X superiori doctrina profluit hæc : *Peccat omnis qui de peccatis dolet ex metu gehennæ absque charitate : Imo etiamsi doleat ex desiderio salutis æternæ. Quia hic actus non concipitur ex amore Dei, sed ex desiderio salutis propriæ.*

Doctrinam oppositam sonat Tridentini canon 8. *Sessiois 6.* Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccato abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere, anathema sit, de quo latius infra part. 3. quæst. 21.

P. 3. Attritio in Sacramento.

3. **I**N Sacramento Penitentia non sufficit Attritio, sive dolor de peccatis ex metu gehennæ, cum spe veniæ, & proposito emendationis.

Sufficere autem istam Attritionem ex Tridentino *Sess. 4. cap. 4.* aliisque fusius ostendo part. 3. quæst. 21. §. 2.

Quod si quis pergat ad dolorem in Sacramento requirere. *Amorem Dei super omnia, qui per se absque Sacramento justificet ; Unum è duobus præterevidetur, Aut Absolutionem Sacerdotis peccatorem Deo non reconciliare, contra Tridentium Sess. 14. cap. 14.* cum id per se præstet solus amor ante absolutionem elicitus. Aut certè dilectionem Dei super omnia vim non habere per se reconciliandi peccatorem absque Sacramento ; quod damnatum est in Baij articulo 32. *Charitas illa quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.*

Scopulus hic cautè vitandus, alias alterutra ex parte in doctrinam damnatam necessariò impinges. Cautè etiam examinanda sunt Missionario de absolutione penitentis in Sacramento penitentiae alia dogmata hic sequentia.

P. 4. Satisfactio ante Absolutionem.

Non licet Sacerdoti peccatorem absoluerè nisi prius satisfactionem injunctam expleverit.

Constat autem in Petro de Osina Doctore Salmanticensi damnatam esse à Sixto IV. hunc articulum: *Non peractâ penitentiâ confitentes absolui non debent*: patet ex Bullarii tom. 1. bulla 17. Et sanè si ista praxis nova servanda foret, nullo modo excusanda esset Ecclesia, quæ istum ordinem inter partes Sacramenti necessarium, per tot sæcula in hunc usque diem inverti permisisset, præsertim cum aliqui velint ordinem illum ad valorem Sacramenti necessariò pertinere.

P. 5. Confessionis institutio.

2. **C**onfessio præcipuè instituta est, ut Sacerdos jungat idoneas penitencias ac satisfactiones, quibus ante absolutionem peccati malitia deleatur.

Vide an hoc viam non sternat, ut Absolutio censeatur nudum & inane ministerium si ante illam delenda sit peccati malitia, non verò dici debeat absolutio sententia judicialis per se remissiva peccati. Talem sententiam absolutionem esse affirmat, nudum verò ministerium esse disertè negat Tridentinum Sess. 14. cap. 6.

P.6. Dilatio Absolutionis.

EXtra casum necessitatis, non licet Sacerdoti peccatorem absolvere, sed differenda est absolutio, nisi de illius interna conversione, sive dispositione sufficienti habeat sacerdos iudicium moraliter certum, absque omni prudenti formidine.

Adverte quo vinculo hæc doctrina constringat manus Sacerdotis, & deprehendes vix illi relinqui potestatem absolvendi nisi in casu necessitatis: sic enim liceat argumentari. Non potest Sacerdos certior esse de conversione interna & sufficienti peccatoris, quàm ipse qui confitetur: imo non nisi ex ipso penitente potest conversio ejus interna Sacerdoti constare. Atqui ipse peccator non potest plerumque ita esse moraliter certus de sua conversione interna, ut nullus prudenti formidini locus relinquatur: aliàs quoties actu percipit absolutionem poterit certò & absque formidine illi constare de sua justificatione, quod est contra communem sensum & sententiam. Ergo vix dabitur casus quo extra necessitatem sacerdos possit peccatori absolutionem impertiri, si vera sit ferrea lex, quam dogma hoc recens natum tam Sacerdoti, quam penitenti imponit. Contra verò doctrina communis tradit, de interna penitentis conversione certitudinem non requiri, sed sufficere prudens iudicium, sive rationi non levi innixum, etsi relinquatur etiam aliqua prudens formido de sufficienti illius dispositione.

P.7. Consuetudo peccandi.

Nisi adsint signa conversionis omnino extraordinaria, & nisi absit casus necessitatis, differenda est absolutio peccatori habenti consuetudinem peccandi, qui ante absolutionem notabili tempore vitam non immutaverit, etsi cum lachrymis promittat vitare occasiones peccandi, & paratum se præbeat ut adhibeat remedia à Confessario præscribenda.

Certum est, doctrinam hanc adversari communi praxi Ecclesiæ, prout ea colligitur ex Authoribus classicis & maximè probatis; nullam hi admittunt legem universalem differendi absolutionem peccatori laboranti consuetudine peccandi, si talem ostendat dispositionem, qualem jam descripsi. Minimè igitur tutum videtur aufcultare paucorum sensui cum tanta Sacramenti, & pœnitentis injuria Sacramenti quidem, quia praxis illa paulatim à Confessionis usu plurimos deterreret, qui experti fuissent se cum singultu ac lachrymis absolutionis beneficium frustra implorasse. Accedit injuria pœnitenti irroganda, si repellatur ab auxiliis quæ virtute Sacramenti conferuntur, ut consuetudini prave potentius resistat: & præposterè adigatur ne medicinam percipiat, nisi prius morbum curaverit. Quantum possit hæc praxis incommodi procreare Missionario, dum plura loca unus, & rarò perlustat, satis edocet assiduus usus & experientia.

P.8. Timor relapsus.

Ilicitum est absolvere peccatorem, quamvis de sufficienti illius dolore Sacerdos sit moraliter certus, si adsit probabilis timor de relapsu.

Si

Si vera esset hæc doctrina, nunquam liceret Sacerdoti absolvere peccatorem qui peccandi consuetudinem actu non deposuit, nisi forte in mortis articulo. Atqui hoc esse contra receptam in Ecclesia praxim, & consensum Doctorum, ignorare nemo potest, nisi qui in Theologorum placitis cupit esse peregrinus. Probatum autem antecedit; Quia quamdiu non est deposita consuetudo ad peccatum inclinans, potest subesse probabilis metus de relapsu in priora peccata, ac proinde si his auctoribus credimus, pœnitens consuetudine præviâ nondum actu depositâ nunquam erit absolvens. Quid ergo si aliquis ad plures annos cum inveterata consuetudine depugnet nondum ex integro victor? Erit etiam illi pluribus annis de absolutionis beneficio desperandum; quod dici nequit.

P. 9. Emendatio pro tempore notabilis.

Invalida quoque est absolutio peccatoris qui nondum exiit consuetudinem peccandi, & de quo est probabilis timor ne relabatur, sed debet absolutio differri donec peccator notabili tempore vitam emendaverit.

Ex hac doctrina sequi videtur idem incommodum quod ex superiori. Sequitur insuper invalidas esse confessiones durante consuetudine peccatas, & plerumque tanquam sacrilegas necessariò repetendas, nec id dissimulant istius dogmatis authores. Per hoc autem induci videtur novum præceptum à praxi fidelium, & à mente Tridentini alienum *Seff. 14. cap. 4.* ubi ad Valorem Sacramenti tantum requirit, Animi dolorem ac detestationem de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero,

nec addit, debere vitam esse emendatam notabili tempore, aut ex vi propositi certo constare pœnitentem non relapsurum.

P. 10. *Observatio Remediorum.*

Pro irrita etiam habenda est absolutio Sacerdotis, quando pœnitens postea non observavit ea quæ ad remedium à Sacerdote absolventè præscripta fuere.

Supponit hæc doctrina absolutionem illam esse irritam, eo quod pœnitens dum absolueretur, non habuerit propositum efficax vitandi peccata de cætero. Supponit autem defuisse tale propositum, quia non est secuta observatio mediorum ad abstinendum deinceps à peccatis. Quia, inquiunt, si pœnitens efficaciter intendisset finem, intendisset pariter media: atqui non est secuta observatio mediorum, siue remediorum ad vitanda peccata; ergo defuit illi propositum efficax deinceps abstinendi à peccatis, quod requiritur ad valorem Sacramenti.

Error illius argumentationis in eo potissimum versatur, quod supponat dispositionem præsentem esse inefficacem & insufficientem, si non daret eadem dispositio pro tempore futuro, & non inferat applicationem mediorum. Ac si prima dispositio etsi optima, non esset mutationi obnoxia, nec possit variis modis, & illecebris debilitata paulatim deficere. Cavendum insuper est ne hac viâ pedetentim accedatur ad doctrinam in Tridentino damnatam *Sess. 6. cap. 25.* Ubi anathema intorquet, si quis dicat, eum qui labitur, & peccat, nunquam verè fuisse iustificatum.

P. 11. Dilatio pro quovis mortali.

Differenda est absolutio etiam cuius peccatori culpam lethalem confesso, donec notabili tempore vitam emendaverit : nisi absolutionem efflagitet iusta necessitas, vel adsint signa conversionis omnino extraordinaria.

Peccat hæc praxis in eo, quod requirat ante absolutionem à quovis etiam peccato graviori præmitti notabili tempore emendationem ac satisfactionem. Ac si non possit homo, gratiâ Dei & libero arbitrio instructus, vel subito, vel brevi saltem tempore ad meliorem frugum se convertere. Cum supponendum sit, peccatorem sufficientis gratiæ adjutorio non destitui.

P. 12. Absolutio, & confessio Venialium.

Cavenda quoque sunt hæc nova quorundam dogmata. 1. Improbanda est frequens Absolutio à peccatis venialibus, qualis in monasteriis est usitata. 2. Apud Christianos primitivæ Ecclesiæ non erat usus confitendi venialia.

Opponitur generatim utrique propositioni doctrina Tridentini Sess. 14. Cap. 5. Peccata (inquit) venialia rectè, & utiliter, & citra omnem præsumptionem in confessione dicuntur, quod Piorum hominum usus demonstrat. Agnoscit Concilium illum esse usum piorum hominum, eumque esse rectum & utilem. Infero primò, Ergo rectè tam in monasteriis, quam à piis passim hominibus praxis illa usurpatur. Et ne dicas posse quidem fideles ea peccata utiliter confiteri, non tantum absolui, & expiari, contrarium ibidem innuit Tridentinum, dum subdit, eadem multis

multis aliis modis expiari. Infero secundo, Ergo Confessio venialium apud fideles pios, ac probos fuit in usu in primitiva Ecclesia. Hoc si neges, infero ulterius: Ergo in primitiva Ecclesia ab Apostolis edocta, peccata venialia non erant materia idonea Sacramenti penitentiae, aliàs Christiani in primæva Ecclesia pij ac feruentes illa confiteri non prætermisissent: esse autem venialia materiam Sacramenti, nemo ut arbitror orthodoxus inficiabitur.

Ut hæc periculosa dogmata Apostolicæ doctrinæ amatores averfentur, non parum conducet digitum intendere in fontem minimè sincerum ex quo hi perniciosi rivuli in aliorum libellos profluxerunt. Delibo pauca ex Litteris Abbatis Sancyrani *part. 1. let. 32.* Confessio (inquit) peccatorum venialium non fuit in usu ordinario per Ecclesiam nisi valdè serò ad expiationem ipsorum: quia spatio mille annorum & amplius justi, qui ea committebant, satis habebant ut plurimum eligere suâ sponte quasdam penitentias leves, priusquam assisterent Sancto Missæ sacrificio.

Hic ille est Sancyranus proprio nomine Joannes Vergerius, qui inter alia novæ doctrinæ capita, statuit æqualitatem omnimodam inter S. Petrum & S. Paulum absque subordinatione in potestate suprema, & regimine universalis Ecclesiæ. Hanc autem doctrinam, nec non quolibet libros illam continentes, ab Innocentio X. constat esse autoritate Apostolicâ profligatam, & omni censura dignissimam.

Exemplar

Exemplar Diplomatis Urbani VIII.
 Anno 1641. Confirmantis Constitu-
 tiones Pij V. & Gregorij XIII. con-
 tra Propositiones vulgò Bajanæ ab
 iisdem prohibitas &c. Item, Consti-
 tutio Alexandri VII. & Prædecesso-
 ris contra Propositiones Cornelij
 Iansenij: Et alia huc pertinentia.

Quoniam in hoc Opere, & in aliis hoc tem-
 pore Controversiis non rarò occurrit
 mentio prædictorum Dogmatum, & Quæstio-
 num ex illis emergentium: hinc sæpe dubitatur,
 qualia sint singula dogmata, quo modo, tem-
 pore, tenore proscrip̃ta. Per commodum igitur
 pluribus erit, præsertim Missionariis, si hic ipsa
 Pontificum Diplomata, & dogmatum seriem,
 ac verba integrè exhibeamus. Ut quoties de his
 dubium exoritur, ad primævum, & sincerum
 Fontem facile recurratur.

Urbanus Episcopus servus
 servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Eminenti Ecclesiæ militantis Sede, meritis
 licèt imparibus constituti, sedulò meditamur,
 ut quæ, ad fidei Catholicæ conservationem, à
 Prædecessoribus nostris providè statuta, & or-
 dinata sunt, firmiter perpetuò observentur; &
 cum

cum opus sit, nostræ auctoritatis munimine confirmentur. Dudum siquidem à fel. record. Pio Papâ V. Prædecessore nostro emanavit Constitutio tenoris subsequens, videlicet, PIUS Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ex omnibus afflictionibus, quas, in hoc loco à Domino constituti, tam luctuoso tempore sustinemus, ille animum nostrum præcipuè excruciat dolor, quòd Religio Christiana tantis jam pridem turbinibus agitata, novis quotidie propositis Opinionibus conflictetur, Christi que populus antiqui hostis suggestione dissectus, in alios, atque alios errores passim, & promiscuè deferatur. Quantum verò ad Nos attinet, totis viribus conamur, ut illæ, simul atque prosilunt, penitus opprimantur: Magno enim mœrore afficimur, quòd plerique, spectatæ aliqui probitatis, & doctrinæ, in varias sententias, offensionis, & periculi plenas, tum verbo, tum scriptis prorumpunt; deque eis, etiam in Scholis, invicem controversantur; cujuscumodi sunt sequentes.

1. *Nec Angeli, nec primi Homini adhuc integri merita rectè vocantur gratia.*

2. *Sicut opus malum ex naturâ suâ est mortis æterna meritorium, sic bonum opus ex naturâ suâ est vitæ æterna meritorium.*

3. *Et bonis Angelis, & primo Homini, si in statu illo perseverasset usque ad ultimum vitæ, felicitas esset merces, & non gratia.*

4. *Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam consequendam per se sufficiunt.*

5. *In promissione factâ Angelo, & primo Homini continetur naturalis justitiæ constitutio, quâ pro bonis operibus, sine aliò respectu, vitæ æterna justis promittitur.*

6. NA-

6. Naturali lege constitutum fuit homini, ut si in obedientia perseveraret, ad eam vitam pertransiret, in qua mori non posset.

7. Primi hominis integri merita fuerunt prima creationis munera; sed juxta modum loquendi Scriptura sacra non recte vocantur gratia; quo fit, ut tantum merita, non etiam gratia debeant nuncupari.

8. In redemptis per gratiam Christi, nullum inveniri potest bonum meritum, quod non sit gratis indigno collatum.

9. Dona concessa homini integro, & Angelo, forsitan, non improbanda ratione, possunt dici gratia; sed quia secundum usum sacrae Scripturae, nomine gratia, ea tantum munera intelliguntur, quae per Iesum Christum male meritis, & indignis conferuntur, ideò neque merita, neque merces, qua illis redditur, gratia dici debet.

10. Solutio poena temporalis, qua, peccato dimisso, saepe remanet, & corporis resurrectio, proprie non nisi meritis Christi adscribenda est.

11. Quod pie, & justè in hac vita mortali, usque in finem, conversati, vitam consequimur aeternam, id non proprie gratia Dei, sed ordinationi naturali statim initio creationis constituta, iusto Dei judicio deputandum est; neque in hac retributione bonorum ad Christi meritum respicitur, sed tantum ad primam institutionem generis humani, in qua, lege naturali constitutum est, ut iusto Dei judicio obedientia mandatorum vita aeterna reddatur.

12. Pelagij sententia est. Opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non est Regni Caestis meritorium.

13. Opera bona à filiis adoptionis facta, non accipiunt rationem meriti ex eo, quòd fiunt per Spiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, sed tantum ex eo, quòd sunt conformia legi, quòdque per ea praestatur obedientia legi.

14. Opera bona Iustorum non accipiunt in die Iudicij
extremi

extremi amplio rem mercedem, quam iusto Dei iudicio mereantur accipere.

15. Ratio meriti non consistit in eo, quod qui benè operatur habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum Sanctum; sed in eo solum, quod obedit Divina legi.

16. Non est vera legis obedientia, qua fit sine charitate.

17. Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt, esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublimetur ad statum Deificum.

18. Opera Catechumenorum, ut fides, & poenitentia ante remissionem peccatorum facta, sunt vitæ aeternæ merita, quam vitam ipsi non consequentur, nisi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur.

19. Opera Iustitiæ, & Temperantiæ, qua Christus fecit, ex dignitate personæ operantis non traxerunt majorem valorem.

20. Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur poenam aeternam.

21. Humana natura sublimatio, & exaltatio in confortium Divina natura, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis.

22. Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Romanos 2. Gentes, quæ legem non habent naturaliter, quæ legis sunt, faciunt, intelligunt de gentibus, fidei gratiam non habentibus.

23. Absurda est eorum sententia, quæ dicunt, hominem ab initio, dono quodam supernaturali, & gratuito, supra conditionem naturæ suæ fuisse exaltatum, ut Fide, Spe, & Charitate Deum supernaturaliter coleret.

24. A vanis, & ociosis hominibus, secundum insipientiam Philosophorum, excogitata est sententia, qua ad Pelagianismum reiicienda est, Hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturæ super addita, fuerit largitate conditoris sublimatus, & in Dei filium adoptatus.

25. Omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia.

26. Integritas prima creationis non fuit indebita humana natura exaltatio, sed naturalis ejus conditio.

27. Liberum arbitrium sine gratia Dei adjutorio, non nisi ad peccandum valet.

28. Pelagianus est error, dicere, quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

29. Non soli fures ij sunt, & latrones, qui Christum, viam, & ostium veritatis, & vita negant; sed etiam quicumque aliunde, quàm per ipsum in vitam justitia (hoc est ad aliquam justitiam) conscendi posse docent.

30. Aut tentationi ulli, sine gratia ipsius adjutorio resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, at ab ea non superetur.

31. Caritas perfecta, & sincera, qua est corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, tam in Catechumenis, quàm in poenitentibus, potest esse sine remissione peccatorum.

32. Caritas illa, qua est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.

33. Catechumenus, justè, rectè, & sanctè vivit, & mandata Dei observat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remissionem peccatorum, qua in Baptismi lavacro demùm percipitur.

34. Distinctio illa duplicis amoris, naturalis vidilcet, quo Deus amatur, ut auctòr naturæ; & gratuitu, quo Deus amatur, ut beatificator, vana est, & commentitia, & ad illudendum sacris Litteris, & plurimis veterum testimonijs, excogitata.

35. Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est.

36. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex solâ Philosophiâ, per elationem præsumptionis humane, cum injuria Crucis Christi defenditur à nonnullis Doctoribus,

37. Cum

37. Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex natura solis viribus ortum ducet, agnoscit.

38. Omnis amor creatura rationalis, aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur, qua à Ioanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffusa, Deus amatur.

39. Quod voluntariè fit, etiam si necessariò fiat, liberè tamen fit.

40. In omnibus suis actibus peccator servit dominantì cupiditati.

41. Is libertatis modus, qui est à necessitate, sub libertatis nomine non reperitur in Scripturis, sed solum nomen libertatis à peccato.

42. Iustitia, qua justificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum, qua est operum Iustitia, non autem in gratia aliqua anime infusa, qua adeptatur homo in filium Dei, & secundum interiorem hominem renovatur, ac Divina natura consors efficitur, ut sic per Spiritum Sanctum renovatus, deinceps benè vivere, & Dei mandatis obedire possit.

43. In hominibus pœnitentibus, ante Sacramentum absolutionis, & in Catechumenis ante Baptismum, est vera justificatio, separata tamen à remissione peccatorum.

44. Operibus plerisque, qua à fidelibus fiunt, solum ut Dei mandatis pareant, cujuscumque sunt, obedire parentibus, depositum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abstinere, justificantur quidem homines, quia sunt legis obedientia, & vera legis iustitia, non tamen ipsi obtinent incrementa virtutum.

45. Sacrificium Missæ non aliâ ratione est Sacrificium, quàm generali illa, qua omne opus, quod fit, ut sancta societate, Deo homo inhereat.

46. Ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium; nec definitionis quaestio est, sed causa, & originis, utrum omne peccatum debeat esse voluntarium.

47. Unde

47. Vnde peccatum originis verè habet rationem peccati sine ulla relatione, ac respectu ad voluntatem, à qua originem habuit.

48. Peccatum originis est, habituali parvuli voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eò quod non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

49. Et ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus decedens sine regenerationis Sacramento, quando usum rationis consecutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blasphemet, & legi Dei repugnat.

50. Prava desideria, quibus ratio non consentit, & quæ homo invitus patitur, sunt prohibita præcepto, Non concupisces.

51. Concupiscentia, sive lex membrorum, & prava ejus desideria, quæ inviti sentiunt homines, sunt vera legis inobedientia.

52. Omne scelus est ejus conditionis, ut suum auctorem, & omnes posteros eo modo inficere possit, quo infecit prima transgressio.

53. Quantum est ex vi transgressionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt qui cum minoribus nascuntur vitiis, quàm qui cum majoribus.

54. Diffinitiva hæc sententia, Deum homini nihil impossibile præcepisse, falsè tribuitur Augustino; cum Pelagij sit.

55. Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur.

56. In peccato duo sunt, actus, & reatus: transeunte autem actu, nihil manet nisi reatus, sive obligatio ad pœnam.

57. Vnde in Sacramento Baptismi, aut Sacerdotis absolutione, propriè reatus peccati dumtaxat tollitur; & ministerium Sacerdotum solum liberat à reatu.

58. Peccator pœnitens non vivificatur ministro Sacerdotis absolventis, sed à solo Deo, qui pœnitentiam suggerens, & inspirans, vivificat eum, & resuscitat; ministro

nisterio autem Sacerdotis solum reatus tollitur.

59. Quando per eleemosynas, aliaque pœnitentia opera Deo satisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant (nam alioqui essemus saltem aliqua ex parte, redemptores) sed aliquid facimus, cuius intuitu Christi satisfactis nobis applicatur, & communicatur.

60. Per passiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non propriè redimuntur nostra delicta, sed per communionem charitatis nobis eorum passiones impartiuntur, ut dignissimus, qui pretio sanguinis Christi à pœnis pro peccatis debitis, liberemur.

61. Celebris illa Doctorum distinctio, Divina legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad preceptorum operum substantiam tantum; altero quantum ad certum quemdam modum, videlicet secundum quem valeant operantem perducere ad regnum (hoc est ad modum meritorum) commentitia est, & explodenda.

62. Illa quoque distinctio, quâ opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto, & omnibus circumstantiis rectum est, & bonum (quod moraliter bonum appellare consueverunt) vel quia est meritorium Regni aeterni, eò quod fit à vivo Christi membro per Spiritum charitatis, rejicienda est.

63. Sed & illa distinctio duplicis justitiæ, alterius, quæ fit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ fit ex inspiratione quidem Spiritus Sancti, cor ad pœnitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, quâ Divina Legis justitiæ implentur, similiter rejicitur.

64. Item, & illa distinctio duplicis vivificationis, alterius, quæ vivificatur peccator, dum ei pœnitentia, & vita nova propositum, & inchoatio per Dei gratiam inspiratur, alterius, quæ vivificatur, qui verè justificatur & patet vivus in Vite Christo efficitur, pariter commentitia est, & Scripturis minimè congruens.

65. Non

65. Non nisi Pelagiano errore admitti potest usus aliquis liberi arbitrij bonus, siue non malus; & gratia Christi injuriam facit, qui ita sentit, & docet.

66. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

67. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo, quod necessario facit.

68. Infidelitas purè negativa in his, in quibus Christus non est predicatus, peccatum est.

69. Iustificatio impij fit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam communicationem, & inspirationem gratiae, qua per eam iustificatos faciat implere legem.

70. Homo existens in peccato mortali, siue in reatu aeterna damnationis, potest habere veram charitatem, & charitas, etiam perfecta, potest consistere cum reatu aeterna damnationis.

71. Per contritionem, etiam cum charitate perfecta, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen, extra casum necessitatis, aut Martyrij, sine actuali susceptione Sacramenti.

72. Omnes omnino Iustorum afflictiones, sunt ultiones peccatorum ipsorum; unde, & Iob, & Martyres, qui passi sunt, propter peccata sua passi sunt.

73. Nemo praeter Christum, est absque peccato originali, hinc Beata virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque ejus afflictiones in hac vita, sicut, & aliorum Iustorum, fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.

74. Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum est, sicut & alij habitus pravi.

75. Motus pravi concupiscentiae, sunt, pro statu hominis vitiiati, prohibiti praecepto, Non concupisces; Unde homo eos sentiens, & non consentiens, transgreditur praeceptum, Non concupisces; quamvis transgressio in peccatum non deputetur.

76. Quam-

76. *Quamdiu aliquid concupiscentiæ carnalis indiligente est, non facit præceptum. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*

77. *Satisfactiones laboriosa Iustificatorum, non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatum.*

78. *Immortalitas primi Hominis non erat gratia beneficium, sed naturalis conditio.*

79. *Falsa est Doctorum sententia, primum Hominem potuisse à Deo creari, & institui sine Iustitia naturali.*

Quas quidem sententias stricto coram Nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore, & proprio verborum sensu ab assertoribus intento, hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respectivè, ac quæcumque super iis verbo, scriptoque emissa, præsentium auctoritate damnamus, circumscribimus, & abolemus; deque eisdem, & similibus posthac, quoquo pacto, loquendi, scribendi, & disputandi, facultatem quibuscumque interdiciamus. Qui secus fecerint, ipsos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis, & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus, Vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus, à quo, nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipsos, excepto mortis articulo, liberare. Cæterum, ut jam commori his de rebus tumultus, & contracta odia faciliùs comprimi possint, simulque animarum saluti plenius consulatur. Dilecto filio nostro Antonio tituli Sancti Bartholomæ; in Insulâ Presbytero Cardinali Granuelano nuncupato, per Apostolica scripta mandamus, ut ipse, quid ad perpetuam dictarum sententiarum, & scripturarum abolitionem, quid

quid ad arcenda hujusmodi proloquia, & disputationes, quid denique ad unionem, & pacem cum communi omnium, & Ecclesie Catholicae satisfactione componendam, facto opus sit, in primis diligenter expendat; deinde in iis omnibus, quae pro communi salute, tranquillitate, & honore optimum judicaverit, salva semper Ecclesiae praedictae unitate, etiam per alium, seu alios, fide, doctrina, & religione praestantes, ocyus exequatur, faciatque, quidquid decreverit, inviolate ab omnibus observari. Contradictores quoslibet per censuras, & poenas praedictas, caeteraque juris, & facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo; Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio Brachij saecularis: Non obstantibus, quod forsitan aliquibus ab Apostolica sit Sede Indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem: Et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, Indulgentiis, & litteris Apostolicis specialibus, vel generalibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus praesentium impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae damnationis, circumscriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, & mandati, privationis & innodationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Pe-

tri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incur-
furum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum
Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quin-
gentesimo sexagesimo septimo, Kalendis Octo-
bris, Pontificatus Nostri Anno secundo.

*Postea inseritur in eandem sententiam Constitutio
Gregorij XIII. edita 4. Kal. Feb. anno 1579. Ipsa vero
Vrbani Constitutio edita est Roma anno 1641.*

N O T A.

Circa tenorem prædictæ Bullæ, cæperunt ali-
qui contendere, non debere apponi Comma si-
ve virgulam, quæ superius notatur post illa ver-
ba, *susineri possint*, ac si sensus esset, ex illis pro-
scriptis Sententiis, nonnullas aliquo pacto sus-
neri posse in rigore ac proprio verborum sensu
ab assertioribus intento. Verùm ne ulla profus
remaneret ansa dubitandi, curavit Pontifex de-
putatis Academiæ Lovaniensis Romæ existentibus
per tres Cardinales Bullam ritè notatam, &
authenticam in manus consignari. Idque testatur
ipsum S. Congregationis Decretum datum
16. Junij an. 1644. cujus hic verba subiicio.

*Sanctitas sua omnibus ritè perpensis, & consideratis,
mandavit ex Archivo ejusdem Congregationis, & ex
Matriæ Actorum, quæ in eodem Archivo conservantur,
extrahi sive transcribi, & diligentur collationari, ac im-
primi exemplar præfata Bullæ, illudque sic extractum,
collationatum, impressum, iisdem Sinichio & Pappo
(deputatis) per prædictos DD, Cardinales Spadam,
Pamphiliam, & Falconerium consignari &c. Tradita
autem est illis Bulla cum dicto Commate per
eosdem Cardinales, præsentem etiam Sacræ Gen-
Inquisitionis Assessorem Francisco de Albicis,
tunc S. R. E. Cardinali, die 29. Julij. 1644.
Possint*

Possint et hodie ejusdem exempla satis authentica exhiberi. Et sanè res per seipsam manifesta est. Vana namque esset Constitutio Pontificia *Damnans, circumseribens, abolens* aliquas Propositiones, quæ tamen sustineri possint in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento: quæ enim sic sustinere possint, non pro damnatis, sed absolute pro legitimis et veris in quovis tribunali habendæ forent.

ALEXANDRI VII.

Constitutionis Innocentij X. Confirmatio, & Declaratio contra doctrinam Iansenij.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei, Universis Christi Fidelibus salutem & Apostolicam Benedictionem.

Ad sacram Beati Petri Sedem & Universalis Ecclesiæ regimen inscrutabili Divinæ providentiæ dispositione nullis nostris suffragantibus meritis evecti, nihil Nobis antiquius ex muneris nostri debito esse duximus, quàm ut Sanctæ fidei nostræ ac sacrorum dogmatum integritati traditâ Nobis à Deo potestate opportunè consulere. Ac licet ea quæ Apostolicis Constitutionibus abundè fuerunt definita, novæ decisionis sive declarationis accessione nequaquam indigeant; quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores illa in dubium revocare vel subdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iste latius divagetur, ptomp-
tum

tum Apostolicæ Auctoritatis remedium censuimus non esse differendum. Emanavit siquidem aliàs à felicis recordationis Innocentio PP. X. Prædecessore nostro Constitutio, Declaratio & Definitio tenoris qui sequitur, videlicet:

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei Vniuersis Christi-fidelibus Salutem & Apostolicam Benedictionem. Cum occasione Impressionis libri, cui Titulus, Augustinus Cornelij Iansenij Episcopi Iprensis, inter alias ejus opiniones orta fuerit, præsertim in Galliis, controversia super quinque ex illis, Complures Galliarum Episcopi apud Nos institerunt, uti easdem Propositiones Nobis oblatas expenderemus, ac de unaquaque earum certam, & perspicuam ferremus sententiam. Tenor verò præfatarum Propositionum est prout sequitur.

Prima: Aliqua Dei præcepta Hominibus justis volentibus, & conantibus secundum presentes, quas habet vires, sunt impossibilia, deest quoq; illis Gratia, qua possibilia fiant.

Secunda: Interiori Gratia in statu Nature lapsa nunquam resistitur.

Tertia: Ad merendum, & demerendum in statu Nature lapsa non requiritur in Homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.

Quarta: Semipelagiani admittebant præuenientis Gratia interioris necessitatem ad singulos actus, etiam initium fidei, & in hoc erant Hæretici, quod vellent eam Gratiam talem esse, cui posset Humana voluntas resistere, vel obtemperare.

Quinta: Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omninò Hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.

Nos, quibus inter multiplices curas, quæ animum nostrum assidue pulsant, illa in primis cordi est, ut Ecclesia Dei nobis ex Alto commissa, purgatis pravæ Opinionum erroribus, turò militare, & tamquam Navis in tranquillo Mari, sedatis omnium tempestatum fluctibus

bus, ac procellis, securè navigare, & ad optatum salutis Portum pervenire possit, pro rei gravitate, coram aliquibus S. R. E. Cardinalibus ad id specialiter sæpius congregatis, à pluribus in Sacra Theologia Magistris, easdem Quinq; Propositiones, uti supra Nobis oblatas, fecimus singulatim diligenter examinari, eorumque suffragia, tum voce, tum scripto relatamaturè consideravimus, eosdemq; Magistros, variis coram nobis actis Congregationibus, prolixè super eisacm, ac super earum qualibet differentes audivimus. Cum autem ab initio hujusmodi discussionis ad Divinum implorandum Auxilium multorum Christi fidelium preces, tum privatim, tum publicè indixissemus, postmodum iteratis eisdem ferventius, ac per Nos sollicitè implorata Sancti Spiritus Assistentia, tandem Divino Numine favente, ad infra scriptam devenimus Declarationem, & Definitionem.

Primam prædictarum Propositionem: Aliqua Dei præcepta Hominibus Iustis volentibus, & conantibus secundum præsentem, quas habent Vires, sunt impossibilia, deest quoque illis Gratia, qua possibilia fiant: Temerariam, Impiam, Blasphemam, Anathemate damnatam, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Secundam: Interiori Gratia in statu Naturæ lapsæ nunquam resistitur: Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Tertiam: Ad merendum, & demerendum in statu Naturæ lapsæ non requiritur in Homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à Coactione: Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Quartam: Semipelagiani admittebant prævenientis Gratia Interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium Fidei, & in hoc erant Hæretici, quòd vellent eam Gratiam talem esse, cui posset humana Voluntas resistere, vel obtemperare: Falsam & Hæreticam declaramus; & uti talem damnamus.

Quintam: Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus

omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut Sanguinem fudisse; Falsam, Temerariam, Scandalosam; & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute dumtaxat Prædestinatorum mortuus sit: Impiam, Blasphemam, Contumeliosam, Divina Pietati Derogantem, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Mandamus igitur omnibus Christi fidelibus utriusque sexus, ne de dictis Propositionibus sentire, docere, predicare aliter præsumant, quàm in hac præsentis nostræ Declaratione, & Definitione continetur, sub censuris, & pœnis contra Hæreticos, & eorum fautores in jure expressis. Præcipimus pariter omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non Hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, ut Contradictores, & Rebelles quoscumque per censuras, & pœnas prædictas, cateraque juris, & facti remedia opportuna, invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) Auxilio Brachii Sacularis, omninò coërceant, & compeſcant. Non intendentes tamen per hanc Declarationem, & Definitionem super prædictis Quinque Propositionibus factam, approbare ullatenus alias opiniones, quæ continentur in prædicto libro Cornelii Iansenii. Datum Roma apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominica millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio, pridie Kal. Junii, Pontificatus Nostri Anno Nono.

Cum autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas Quinque Propositiones vel in libro prædicto ejusdem Cornelii Iansenii non reperiri, sed fictè & pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse asserere magno cum Christi-fidelium scandalo non reformident; Nos, qui omnia, quæ hac in re gesta sunt, sufficienter & attentè perspeximus, utpote qui ejusdem Innocentii Prædecessoris jussu, dum adhuc in minoribus constituti Cardinalis munere fungeremur, omnibus

omnibus illis congressibus interfuimus, in quibus Apostolica Auctoritate eadem causa discussa est eâ profectò diligentia quâ major desiderari non posset; quamcumque dubitationem super præmissis imposterum auferre volentes, ut omnes Christi-fideles in ejusdem fidei unitate sese contineant, ex debito nostri Pastoralis Officii ac naturâ deliberatione præinsertam Innocentii Prædecessoris nostri Constitutionem Declarationem & Definitionem harum serie Confirmamus, Approbamus, & Innovamus, & Quinque illas propositiones ex libro præmemorati Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis, cui titulus est Augustinus, excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Iansenio intento damnatas fuisse Definimus & Declaramus, & uti tales, inustâ scilicet eadem singulis notâ, quæ in prædicta Declaratione & Definitione unicuique illarum sigillatim inuritur, iterum damnamus ac eundem librum sæpè dicti Cornelii Iansenii, cui titulus Augustinus, omnesque alios tam manuscriptos, quam typis editos & si quos forsan imposterum edi contigerit, in quibus prædicta ejusdem Cornelii Iansenii doctrina, ut supra, damnata defenditur vel adstruitur, aut defendetur & adstruetur, damnamus itidem atque prohibemus. Mandantes omnibus Christi-fidelibus ne prædictam doctrinam teneant, prædicent, doceant, verbo vel scripto exponant, vel interpretentur publicè vel privatim, palam vel occultè, imprimantve sub pœnis & censuris contra Hereticos in Jure expressis, ipso facto absque alia declaratione incurrendis. Præcipimus igitur omnibus Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Locorum

Ordinariis ac Hæreticæ pravitatis Inquisitoribus ac Judicibus Ecclesiasticis ad quos pertinet, ut præinsertam ejusdem Innocentii Prædecessoris Constitutionem, Declarationem, ac Definitionem juxta præsentem nostram determinationem ab omnibus observari faciant, ac inobedientes & rebelles prædictis pœnis aliisque juris & facti remediis, invocato etiam si opus fuerit brachii sæcularis auxilio, omninò coerceant. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, decimo-septimo Kal. Novembris, Pontificatus nostri Anno secundo.

N O T A.

Præter hanc doctrinæ damnationem cum Innocentio X. Prædecessore communem, in hac Bulla Alexandri VII. insuper disertè definiti, easdem quinque Propositiones ex libro Jansenii excerptas, ac in sensu ab eodem Cernelio Jansenio intento damnatas fuisse. Quia nempe aliqui prætendebant, Propositiones illas fuisse damnatas in sensu ab Authore non intento. Quinimo addebant alii, hanc rem de sensu Authoris, tanquam ad quæstionem facti pertinentem, non potuisse à Pontifice infallibili autoritate definiti, quod refutatur supra *part. 1. quæst. 5.*

Sed ut de sensu ab Authore intento plenè satisfiat Lectori inconcussæ veritatis studioso, oportuum erit hic exprimi ipsam Constitutionem Alexandri VII. editam ad instantiam Regis Christianissimi, quâ præscribitur forma subscribendi Bullæ Pontificiæ supra recitatæ.

Decretum

*Decretum Alexandri VII. de sensu ab
Authore intento, Clero Gallicano,
ad instantiam Regis Christianis-
simi.*

ALEXANDER EPISCOPUS

Servus servorum Dei.

Ad Perpetuam rei memoriam.

Regiminis Apostolici divinâ Providentiâ nobis quamvis immeritis commissi ratio postulat, ut ad ea potissimum, quæ Catholicæ Religionis integritati, & propagationi, animarumque saluti, & Fidelium tranquillitati consulere apta, & idonea esse judicantur, animum & curam omnem, quantum licet in Domino applicemus. Quamobrem Cornelij Iansenij hæresim, in Galliis præsertim serpentem, ab Innocentio X. felicis recordationis Prædecessore nostro ferè oppressam, ad instar colubri tortuosi, cujus caput attritum est in varios gyros, & cavillationum defluxus euntem, singulari Constitutione ad hunc finem editâ, altero assumptionis nostræ anno extinguere conati fuimus. Sed ut multiplices hostis hominum generis artes adhibet, nondum plenè consequi potuimus, ut omnes errantes in viam salutis redirent; qui tamen unicus erat votorum & curarum nostrarum scopus, quibus operam & industriam suam egregio fanè studio venerabiles Fratres nostri

V 5

Archi-

Archiëpiscopi & Episcopi Regni Galliæ, earundem Constitutionum Apostolicarum executioni præcipuè intenti contulerunt; & charissimus in Christo Filius noster Rex Christianissimus, singulari pietate auxiliarem dexteram strenuo ac constantissimo animo porrexit. Cùm autem præfatus Rex Christianissimus eodem religionis zelo ductus, per suum in urbe Oratorem nobis significari exponique curaverit, nullum aliud opportunius remedium pestiferæ hujus contagionis reliquiis extirpandis adhiberi posse, quàm si omnes certam Formulam subscriberent nostra auctoritate firmatam, in qua quinque Propositiones ex Cornelij Iansenij libro, cui titulus, *Augustinus*, excerptas sincerè damnarent, ac proinde illam à Nobis quantociùs expediri, ad quælibet effugia præcludenda, omnesque removendos obtentus flagitaverit. Nos tam piis dicti Regis Christianissimi votis benignè annuendum esse ducentes, Formulam infra scriptam ab omnibus Ecclesiasticis etiam venerabilibus Fratribus nostris Archiëpiscopis, & Episcopis, nec non aliis quibuscumque Ecclesiastici ordinis, tam Regularibus, quàm Secularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licentiatis, aliisque Collegiorum Rectoribus atque Magistris subscribi districtè mandamus, idque intra tres menses à die publicationis seu notificationis Præsentium; aliàs contra eos, qui intra terminum præfatum non paruerint, irremissibiliter procedi volumus juxta canonicas Constitutiones, & Conciliorum Decreta.

Formula

Formula à supradictis subscribenda.

E Go N. Constitutioni Apostolicæ Innocentii X. datæ die 31. Maij. 1653. & Constitutioni Alexandri VII. datæ 16. Octobris 1656. Summorum Pontificum, me subijcio, & quinque Propositiones ex Cornelii Jansenii libro, cui nomen *Augustinus*, excerptas, & in sensu ab eodem Auctore intento, prout illas per dictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejicio ac damno, & ita juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Decernentes insuper præsentis Litteras semper & perpetuò validas & efficaces existere, & fore, suorumque plenos & integros effectus sortiri, & obtinere, sicque per quoscumque Iudices ordinarios & delegatos, ubique judicari, & definiiri debere, sublatâ eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi et interpretandi facultate, et auctoritate, ac irritum et inane esse, si secus super his à quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus Archiepiscopis et Episcopis, aliisque locorum ordinariis committimus, et mandamus, ut singuli in suis Dioccesibus, ac locis suæ Jurisdictioni subjectis præsentis Litteras, et in eis contenta quæcumque exequantur, et exequi ac observari ab omnibus curent, et inobedientes quoscumque per Sententias, et pœnas, aliâque juris et facti remedia, appellatione postpositâ, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii secularis auxilio, omnino compellant. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in dignitate

Ecclesiasticâ constitutâ munitis , eadem fides
 Prorsus adhibeatur , quæ ipsis Originalibus Lit-
 teris adhiberetur , si essent exhibitæ vel ostensæ.
 Nulli ergo omnino hominum liceat hanc no-
 stram Constitutionem et Ordinationem infringere
 vel ei ausu temerario contraire. Si quis au-
 tem hoc attentare præsumperit , indignationem
 Omnipotentis Dei , ac BB. Petri et Pauli Apo-
 stolorum ejus , se noverit incursum. Datum
 Romæ apud S. Mariam Majorem , anno Incar-
 nationis Dominicæ 1664. 15, Kal. Martii Pon-
 tificatus nostri anno decimo.

Anno à Nativitate D. N. Jesu Christi 1665.
 Litteræ illæ affixæ & publicatæ &c. *I. Cardi-
 nalis Prædicatorius S. Vgolinus , visa de Curia P. Ciam-
 pinus.*

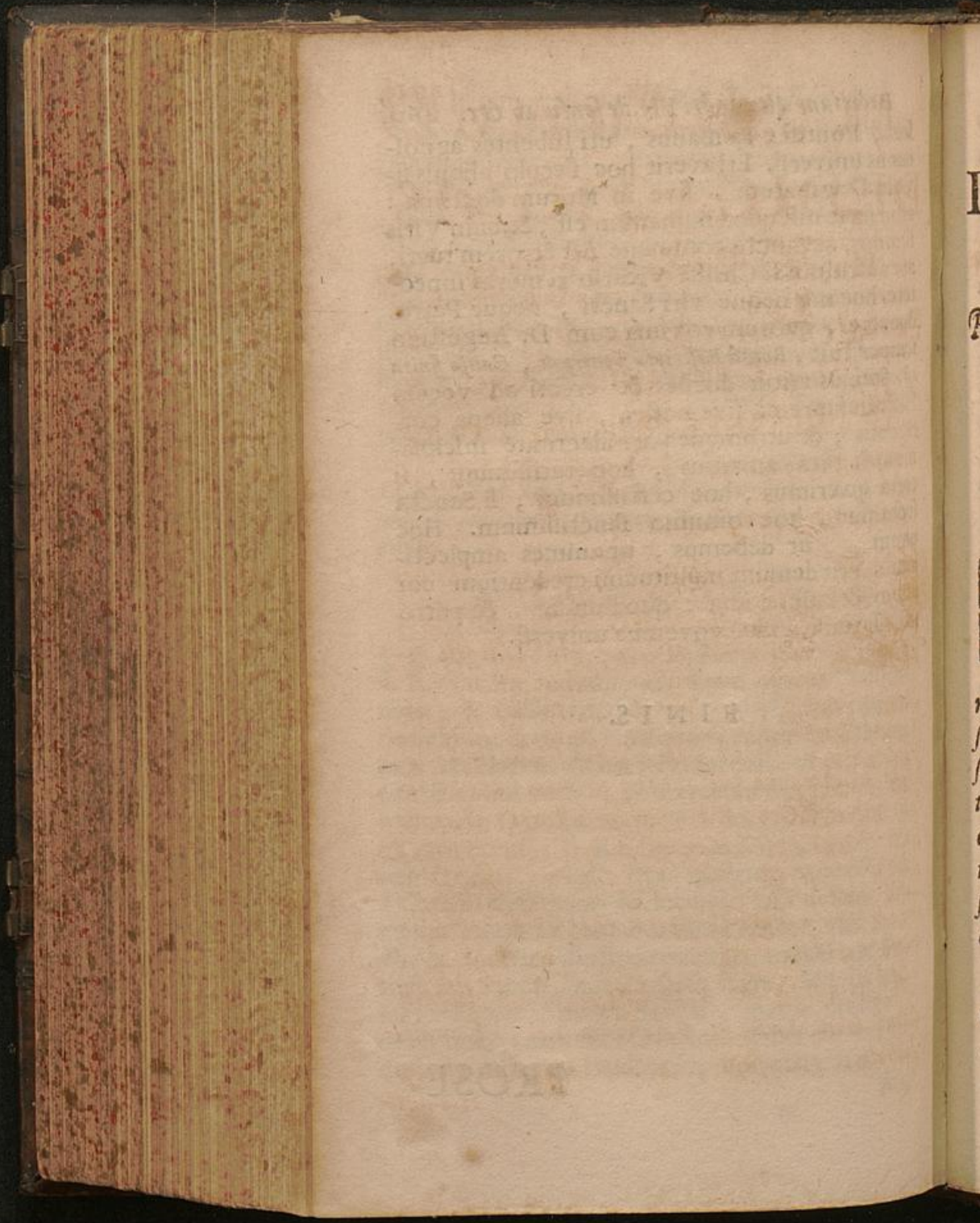
C O N C L U S I O.

Hæc sunt supremi Pastoris placita , hæc
 oracula indubitata. Quid igitur hæsitamus ,
 & hæsitando divini judicij interminationem
 incurrimus ? Assumpti sumus in Clerum
 tam Sæcularem quàm Regularem , ut populum
 Christianum verbo , & exemplo doceamus. At
 quomodo sperandum ut fideles vocibus nostris
 obtemperent , si ipsi supremi Doctoris placitis
 obluetentur ? Nulli sanè nostrum prouissa est
 à Christo auctoritas in docendo falli nescia. Er-
 rarunt etiam ex Patribus bonâ mente viri San-
 cti , & doctrinâ illustres : nec ideo minùs aut Pa-
 tres , aut Sancti , aut illustres fuere. Sed in hoc
 magis Patres , magis Sancti , magis illustres ,
 quod doceri non recusaverint. Unus est à Deo
 nobis constitutus Doctor supremus Petri succes-
 sor,

Decretum Alexandri VII. de sensu ab Ec. 469
for , Pontifex Romanus , uti lubentes agnos-
cimus universi. Erraverit hoc sæculo aliquis si-
ve in Dogmatum , sive in Morum doctrina :
nihil fecit nisi quod humanum est , & cum Viris
summis, ac sanctis commune. Ast errorem tueri,
aut auscultandi Christi Vicario remoras innec-
tere, hoc nos neque viri Sancti , neque Patres
docuere , quorum vox una cum D. Augustino
semper fuit , *Româ Rescripta venerunt , Causa finita*
est. Stemus igitur dociles & erecti ad vocem
Pastoris supremi, sive nostra , sive aliena cor-
rigentis , & utrumque pari alacritate suscipia-
mus. Si tuta amamus , hoc tutissimum , si
certa quarimus , hoc certissimum , si Sancta
sectamur , hoc omnino sanctissimum. Hoc
unum si , ut debemus , unanimes amplecti-
mur , erit demum multitudini credentium cor
unum & anima una : quod unum , & porrò
necessarium, unicè vovemus universi.

F I N I S.

PROSE-

PROSECUTIO DEDICATIONIS

Hujus Theologiæ Tipartitæ.

Patronis novis ac Missionarijs verè Apostolicis GERMANIÆ, ANGLIÆ, & HIBERNIÆ, qui pro Deo & Proximo vitam, aut sanguinem recenter profuderunt.

Nimadueto hos Fidei Pugiles quos recensere universos, intra Assistentiæ Germanicæ limites, in Collegiis Societati commissis, hujus militia primitias possuisse: idque sub auspicijs Reverendissimi Patris CAROLI DE NOELLE tunc Assistentis Germaniæ per annos plurimos, nunc Societatis universæ Generalis, omnium suffragijs recenter electi: cui ad communem universorum gratulationem, par est ut hæc sacrorum Pugilum, ac suæ Provinciæ Flandrobælgicæ aggratulationis qualiscunque accedat.

Auspicium igitur à Te duco augustum Imperij Caput GERMANIA. Palæstram tibi Charitatis Apostolicæ gloriosam, & lauream multiplicem
recenter

recenter præbuit non gladius carnificis, sed quovis ferro atrocior pestilentia, superioribus annis late grassata. Quanta hæc cum violentia Austriam, & Bohemiam undique invaserit, quot in ea Charitatis Victimæ ceciderint, nullâ debet unquam oblivione deleri: ex quibus ego ea tantum possum referre, quæ certissimis monumentis consignata, etiam ex Vrbe Romana, ad me devenere. In communi illa calamitate, tamquam in publico Charitatis theatro, inter alios, tam multi ex Societate Patres sese illicò ad pestiferorum subsidium certatim devoverunt, ut freno potius, quam stimulo opus fuerit. Ex quibus testantur suis literis ipsi Moderatores, in utraque seorsim Provincia ex Patribus plusquam centenos reipsâ in mediam aleam expositos fuisse. Sed nec frequentia præeuntium funera sequentes terruerunt: adeo ut ex illis in Austria quadraginta & unus, in Bohemia quinquaginta & unus, in hoc Charitatis obsequio vitam posuerint. Felices anima! sive ego vos totidem Martyres incruentos, sive Charitatis suprema victimas dixero, vos certè proximam martyrio lauream obtinuisse, orbis hodie Christianus merito gratulatur. Et sanè in Charitatis tam eximia publicam commendationem, data sunt in Urbem litera à sacris, urbanisque Magistratibus diserte profitentibus, vel maximum sese, vel totum inter tot mala subsidium in operarijs illis communi obsequio se ubique devotentibus reperisse. Hos Operis
hujus

hujus novos Mecanates, hos Apostolicorum viro-
rum in celo Patronos, hos futura posteritatis in
hac Charitatis palestra Praesides, Tibi in tali
prole ter felix Germania, deberi lubentes ag-
nosimus.

Hinc in ANGLIAM, nobilissimum semper,
nunc recentissimum Apostolicae gloriae theatrum
properamus. Annis proximè elapsis, Missiona-
riis Apostolicis, per Angliam & Hiberniam, à
custodiis, carceribus, exiliis, patibulis, novum
& immortale decus accessit. Intra solam ferè ur-
bem Londinensem, in palmari causa Religionis,
ex Societate omnino Octo illustres Hostia patibulis
suffixa, & in quatuor partes dissecta, vitam suam
Domino consecrarunt. Illustres, inquam, Ho-
stia, quibus ad illam immortalis gloriae lauream
dux simul & comes fuit ipse Societatis Anglicanae
Provincialis Thomas Harcottus, aliàs Whitebred:
atque ex eadem Societate eximii sanè viri, Guiliel-
mus Waringus, Antonius Turnerus, Ioannes Fen-
wickus, Ioannes Gavanus: & paulò ante hos
Guilielmus Irelandus, & eos secutus Carolus Ba-
kerus aliàs Lewis, & Philippus Evanus, hic Car-
diffa, ille Iska, anno 1679. eandem lauream
pari morte consecuti fuerunt. Horum omnium in
publico supplicii theatro vox suprema fuit, se pro
Religione Romanâ, & popularium salute, mil-
le si haberent vitas lubentes profundere, atque ex
animo Regi, ac Regno veram pacem, & felici-
tatem

iatem apprecari. Quorum invictam in veritate constantiam, atque oris, animique alacritatem admirandam, non tantum Catholici, sed etiam ex haeticis plurimi undique circumfusi summo plausu ac praconio excepere. Ac paulo post orbis Catholicus, & ipse supremus Antistes plausum hunc late ingeminarunt. Prater hos fidei pugiles, octo alii ex sociis eadem tempestate ab haeticis comprehensi, & dirissimis carceribus confecti in pari causa, gloria non impari vitam posuere: nisi quod illi cruenta carnificis manu, hi incruento carceris squallore extincti fuerint. Si tamen fas est extinctos dicere, qui ex ipso obitu lucem accepere omni aeo duraturam.

Abierunt quidem illi ad caelestem Catum tot suorum Patrum in illa sanguinaria palaestra pridem purpuratorum. Sed & alii qui supersunt in eadem Missionis sociis, in exiliis, & ergastulis, laboris & gloriae partem non parvam reliquerunt. Nam praeter communem ibi Sacerdotibus Catholicis exilii poenam, habuit aliquid singulare Sociorum proscriptio, quod eorum potissimum delatoribus certa constituta sint praemia; novo argumento veteris in illos odii, tanquam in perpetuos Romanos, ac Pontificiae auctoritatis Asseriores. Vivant haec in posteris vegeta ac robusta Charitatis exempla: longe enim potentius argumenti genus est, pro Charitate vitam moriendo, quam vocem vel atramentum scribendo profundere.

Ad

Ad te nunc tractu non longo, tuo jure sprope-
 randum HIBERNIA, quæ tot annis inter perpe-
 tuas persecutionum procellas fluctuas semper, mer-
 geris nunquam: hoc habes inter alia constantiæ
 decora cum Navicula Petri commune. Hujus ar-
 gumentum ingens præbet ipsum præsentis anni cur-
 riculum. Sileo Præsules Illustrissimos Corcagien-
 sem, ac Kildariensem, Religionis Romanæ odio in
 diuturno carcere Dublini nuperimè detentos. Præ-
 tereo Societatis nostræ ibi Superiorem Guilelmum ô
 Rian ex eadem causa, eodemque loco per menses
 plurimos arctè constrictum, ac demum extra Reg-
 ni fines relegatum, ablegatis etiam aut coactis so-
 ciis non paucis, & aliorum Ordium operariis præ-
 cipuis, ac strenuissimis: ut solent Ecclesiæ hostes
 firmissima ejus propugnacula fortius impugnare.

Sed vos quæ gens quæ lingua conticesset hujus
 Ecclesiæ gemini Pugiles, & inter Apostolicos Mis-
 sionarios Vertices supremi, PLUNQUETE, ac TAL-
 BOTE Præsules Illustrissimi? Vos inquam, qui tot
 carceres illustrastis, vincula decorastis, ac demum
 illustri morte, gloria vestræ coronam imposuistis
 immortalē, quam in sequentibus brevi saltem com-
 pendio spectandam exhibemus.

Vita & Mors

Vita & Mors gloriosa Illustrissimi D.
 OLIVERII PLUNKETI Archiepisco-
 pi Armacani, & Primatis Hibernia
 extremo supplicio Londini nuper
 affecti.

Oliverius Plunketus, ortus est ex nobili inter
 suos familia, cui ipse supremum vera nobili-
 tatis apicem apposuit & Primatis dignitate, &
 mortis gloria. Adolescens cum esset, huic gloria
 praefulsit in immatura adhuc etate, praematurum
 vera sapientia desiderium. Hanc ut acquireret
 securius, extra patria sua fines proficisci decrevit,
 ut solent illius Gentis Adolescentes ingenui, qui
 quam domi adipisci nequeunt, apud exteros in-
 runt sincera doctrina institutionem, sapientia ma-
 gis quam Patria studiosi. Hos ut sacros latices pu-
 rius hauriret Oliverius, non dubitavit Romam us-
 que ad ipsum sincerae doctrinae Fontem proficisci.

Est in urbe Romona nationis Hibernica Colle-
 gium, ab Eminentissimo Principe Cardinali Ludovi-
 sio pridem constitutum, ac Societatis administra-
 tioni commissum. Floret illud hodieque plurimum,
 & in ipsa Vrbe multum celebratur ab Alumnorum
 delectu, institutione, ac eruditione excellenti,
 quibus dotibus redduntur passim omnibus amabiles,
 &

& singulari probitatis & modestia charactere
conspicui: Vnde fit ut ex eo Collegio hæcenus pro-
dierint magno numero Viri illustres, ac maximis
muneribus perfuncti, qui in patria sua Vineæ fru-
ctus uberrimos protulerunt. In hoc celeberrimum
orthodoxæ Fidei Seminarium cõoptatus est Olive-
rius, in spem non modicam fructus eximii, quem
præclara illius indoles promittebat. Et sanè fru-
ctus ille communi expectationi ubertim respondit.
Studia in eo Collegio omnia tanto successu perfe-
cit, ut Doctoris in Theologia lauream adeptus fue-
rit, ac postea ad eandem Facultatem publicè pro-
fitendam in Collegio de Propaganda fide admotus,
ubi munus illud duodecim annis summa cum lau-
de exercuit.

Præbuit interea divina Providentia occasionem
inexpectatam, per quam acquisitum tot annis soli-
dæ Sapientiæ thesaurum in Patriam suam latius
erogaret. Postulabatur interea à summo Pontifice
Clemente IX. Præsul idoneus, qui Ecclesiam Ar-
macanam cum suprema Primatis potestate in Hi-
bernia administraret. Varii varios ad eam digni-
tatem pro suo quisque studio offerebant. Demum
sua Sanctitas, omnibus pro rei gravitate expensis,
in hanc sententiam conclusit: Non est cur ulte-
rius consulamus de incertis, quando rem certam
ante oculos habemus. En virum probatæ virtutis,
consummatæ doctrinæ, diuturnæ experientiæ, in
ipsa Urbis Romanæ luce omnibus dotibus conspi-
cuum

cuum Oliverium Plunketum. Hunc ego Archiepiscopum Armacanum, hunc ego Hiberniæ Primatem Apostolicâ authoritate constituo. Nec mora, humeros oneri subjicit Oliverius, manus operi pari alacritate mox appositurus. Pergit igitur Apostolicâ authoritate ac monitis instructus, iter in Hiberniam per Belgium instituere, ubi cum & Ego illius alloquio fruitus essem, inter primos auctor fuit, ut hoc Opus in Missionariorum Apostolicorum subsidium elaborarem, quo etiam titulo singulari, illum sibi inter primos Patronos vindicare debet.

In Hiberniam ubi pervenit, ibi demum campum animo suo, & Apostolicis laboribus parem invenit. Quis valeat dicendo complecti, quantum illi insudandum fuit ut plurima in rebus ac moribus iniquitate temporum collapsa restauraret. Quantum industria adhibendum ut pluribus locis idoneos animarum Curatores præsiceret. Quantum laboris exantbandum, ut per latissimas Ultoniæ plagas, populum illum Romanæ fidei semper tenacissimum, oportunis ubique documentis confirmaret. Sed quod omnium maximè arduum, quantâ illi vigiliantia tot annis incumbendum fuit, ut Gregem suum ubique Lupis admixtum, ab eorum dentibus & erroribus illa sum conservaret. Inter hæc indefessi Pastoris officia dum strenuè versatur, id demum expertus est, difficile quam sit Oves protegere, & Lupos non irritare: & ab ipsis
etiam

etiam Domesticis fidei insidias aliquando metuen-
das esse. Hoc habet Hæresis commune cum conscientia
furiis agitata, quod omnia timeat etiam tutissima,
sufficit illi qualibet sui cerebri suspicio, ut mox ad
calumnias, inde ad carceres & restes deveniatur.

Cum igitur alia non suppetere accusacionis ca-
pita, adornantur criminationes occultæ, quibus hic
tam validus Ecclesiæ Romanæ propugnator vel op-
primi possit, vel extingui. Fingitur cum Curia
Romana nimium commercii & notitiæ: in Aula
Gallica authoritas & gratia: atque inde exter-
na potestatis inducendæ conatus. Rapitur ergo in
vincula Præsul integerrimus, & Turri Dublinensi
sive novæ Portæ mancipandus traditur, ad diem 6.
Decembris anno 1679. Cum verò ex Tribunali sibi
adverso supremam sententiam assiduo expectaret,
per integrum pœnè annum in eadem Custodia de-
tentus est, nullâ in ipsum sententiâ prolatâ,
certum sanè probatæ innocentie argumentum. Sed
ubi sevit invidia, nec ipsa immunis est innocen-
tia. Novæ igitur machinæ, novumque Tribunal
excogitatur, quo nullum Catholico Præsuli infe-
stius deputari potuit.

Itaque circa finem Octobris anno 1680. Lon-
dinum deportatur, atque ibi arcto rursus carceri
includitur, nec famulo quidem proprio ad allo-
quium admissio. In illa custodia totis septem men-
sibus detentus fuit, omnibus vitæ solatiis orbatus.

Sed

Sed instar omnium erat illi Deus, & Mens recti conscia: adeo ut ad fidum Amicum non raro scripserit, se in illa solitudine nactum esse, quam maximè aiebat, liberam sibi, & sacris studiis vacandi facultatem.

Demùm sub diem tertiam Maji ad fatale Tribunal examinandus adducitur: proferuntur criminationes inanes, quas supra retulimus. Reposuit paucis Praesul modestissimus: Iniquam esse accusationem, ubi defensionis locus non datur: sibi autem à sua patria, testibus, tabulis, advocatis longè abducto, omnem defensionis viam intercludi. Post hæc rursus ad carcerem, suo tempore ad judicium revocandus dimittitur. Interea Praesulis optimi innocentiam vox communis eloquitur, sed non auditur: intercedit pro eo Legati Gallici autoritas & gratia, sed hæc quoque ut ingrata repellitur: frustra demum ipsa perorat aequitas, ubi ex adverso fremit accusantium iniquitas.

Tandem advenit decretorius dies, quo jubetur ante judicum tribunal consistere: inermis cum armatis, advena cum inquilinis, Praesul Catholicus cum iudicibus Catholico nomini infestis in iudicio congressurus. Quodque unum expectandum fuit, vicit demum innocentiam calumnia, vicit aequitatem perfidia, vicit illustrissimam viri virtutem, qua hanc semper sequitur & persequitur, invidia. Profertur igitur feralis sententia, qua jubetur ut laqueo suspensus, & in partes dissec-

tus extremo perduellium supplicio afficiatur. Quanta animi alacritate hanc ipse sententiam exceperit, testes mihi sunt litteræ Præsulis Catholici qui tunc rebus ipse intime præsens fuit, in hanc sententiam. Testatus est de se Oliverius, cum pronunciata in eum esset extrema mortis sententia, nec minimam sensisse animi perturbationem, nec deinceps vel unicum quadrantem suæ quietis aut tranquillitatis amisisse: quin & nocte ante mortem supremam, adeo placide somnum cepit, ut cum hora quintâ matutinâ a quodam excitaretur, ut ad supremam luctam se componeret, paulò post intrepidè responderit: Ecce me, paratus sum totus, veniant iustitiæ satellites quando ipsis libitum fuerit.

Sed juvat audire ipsius sacri Præsulis verba Spiritu Apostolico plena ex ipso carcere post latam mortis sententiam, ex litteris datis Bruxellas ad Virum sibi usque ad mortem merito dilectum Gregorium Ioyce D. Gudula Canonicum 22. Iunii 1681. Lata est, inquit, in me mortis sententia, quam non timeo, nec quietis mihi quidquam eripit, sum enim tam liber ab omni conspiratione mihi imposita, quam infans unius diei. Quod ad characterem, professionem, & functionem meam attinet, eam publicè professus sum: & cum hoc sit motivum mortis meæ, morior libenter, uti nunc Præsulum Hibernorum hic primus, ita exemplum, divinâ fretus gratiâ, aliis daturus, talem mortem non formidandi. Sed unde mihi creaturæ mi-

X

serrima

ferrima tantum suppetit animorum, cum videam instante morte, ipsum Creatorem meum capisse pavere, & tedere? Considero sanè Christum suo timore ac pavore id meruisse, ut ego sim à timore immunis. Tempus mihi sufficiens educendi ex Hibernia testes negatum fuit: octo diebus serius advenerunt post latam in me mortis sententiam, quam lubens amplector, pro mea professione, caractere, ac functione moriturus. Expecto in dies adduci ad supplicii locum, ubi mihi intestina extrahenda sunt, & coram me igne cremanda, & demùm caput amputandum. Cupio lubenter dissolui, & esse cum Christo. Condoneo ex animo, & precor ut Deus condonet, omnibus qui quovis modo morti meæ causam præbuerunt. Ita ille in litteris postremis cygnæâ voce, & spiritu verè divino, morti jam propinqua præcinebat.

Die igitur primâ Iulii (stylo veteri) extremo supplicio constitutâ, humili trahæ de more impositus, concurrente hominum multitudine, Tiburnum extra Londinum ad consuetum supplicii locum adducitur, spectaculum illustre Deo, Angelis, & hominibus futurus. In celebri illo tot Martyrum theatro extremam scenam peracturus, concessâ loquendi facultate, ad populum undique circumfusum orationem habuit præmeditatam, & propria manu anglicè conscriptam, quam hic summam exhibeo.

A diebus aliquotante Regium Tribunal examinatus

natus fui, & nunc brevi comparebo coram Regum Rege, & iudice supremo, qui nec falsis testibus falli potest, nec humano respectu seduci. Reddet enim unicuique secundum opera sua primum, vel pœnam sempiternam. Hæc cum veritas sit fidei indubitata, manifestum est; si ego in hoc mortis articulo aliquid veritati contrarium declararem, me mox damnationis æternæ sententiam incursum, à qua nulla datur ulterior appellatio. Veritatem itaque sincerè atque apertè manifestabo, abs-ulla verborum æquivocatione: mihi certissimè persuadens, nullam esse potestatem aut in terris, aut in caelis, quæ mecum possit dispensare, ut protestationem falsam exhibeam.

Vi igitur Causa mea orbi universo clarius innotescat, observandum est, me in Hibernia coram iudicibus perduellionis accusatum fuisse. Verùm dum Accusatores animadverterent mihi facile præstò futuras tabulas, & testes, quibus & eorum nequitiam, & meam innocentiam evidenter manifestarem, subdlexerunt illi se, & ad hanc urbem convolarunt, ut iudicium ad hoc tribunal transferrent, in quo & mea persona, & accusatorum qualitas, & status causæ incognitus fuit.

Postquam hic per sex circiter menses arcto carcere detentus fui, tandem ad diem tertium mensis Maji accusationes in Hibernia pridem allatæ, hic coram aliis iudicibus rursus instauratæ fuerunt. Factum sanè rarum & peregrinum, vix à quingentis

annis visum. Sed cum mihi pauca septimana concessa fuissent pro testibus & tabulis adducendis, quae ex partibus variis longinquis, & ultramarinis iam brevi tempore expediri non poterant, duodecim ulterius dies pro iudicii prorogatione postulavi, qui mihi denegati fuerunt. His igitur destitutus, & manibus ad defensionem quasi ligatis, in iudicium protractus sum, & hominibus perjuris expositus, qui in vitam meam omni studio collimabant.

Capita Accusationis summatim fuerunt, de litteris missis ad Pontificis Secretarium, & quosdam alios, ut externos Principes ad Hiberniam invadendam sollicitarent: de alio ablegato ad Regem Galliae: de subsidiis à Clero in eum finem postulatis: de septuaginta millibus hominum ad talem expeditionem comparatis: de institutis ad hoc variis conventibus, & quidem semel à decem vel duodecim annis, trecentorum nobilium, ut sumptibus armis possessiones sibi ereptas recuperarent.

Cum horum singula nullam habere veritatis speciem, & mera esse figmenta ad calumniandum excogitata, manifestum fecisset: Demum protestatus est coram Deo, & per salutem aeternam, se numquam istiusmodi litteras, agentes, aut sollicitationes sive in Urbem, sive in Galliam, aut alio quovis modo destinasse, nec ea sibi umquam in mentem venisse: imo ab omni rebellionem etiam minima contra Regem & Patriam semper toto animo abhorruisse. Denique tam aperte ridiculum esse

esse tanti exercitus apparatus, ut ipse cum Catholicis sibi addictis, agrè possit vel mediam legionem sustentare, idque cuius rerum non prorsus ignaro luce meridiana clarius patere.

Atque, inquit, ut magis appareat quam sincero folius veritatis amore hæc ego moriturus attestor, vobis hic palam notum facio, ex præcipuis Magnatibus unum curasse mihi declarari, se vitam mihi conservaturum, si alios vellem accusare. Cui disertè professus sum, me nullius umquam conspirationem novisse, & ut vitam hanc mortalem servarem, me nolle quemquam falsò accusare, cum præiudicio meæ salutis aeternæ, quod minimè deceret meam personam, aut quemlibet virum Ecclesiasticum professionis Romanæ.

Hoc demum palam profiteor, me in Hibernia exercuisse functiones Prælati Catholici, ac conatum fuisse tam prædicando, quam docendo, adducere Clerum, & gregem mihi commissum ad normam, & mores suo muneri competentes: in quo si aliquid mihi acquisitum sit invidia, meminisse debeo, in Collegio Apostolorum aliquem etiam Iudam extitisse. At ego cum lapidato Stephano pro accusatoribus meis toto animi affectu precor, Domine statuas illis hoc peccatū. Nec minus oro pro meis iudicibus, & aliis qui quocumque modo morti meæ cooperati fuerunt. Veniam vicissim supplex deprecor ab omnibus quos ego in meâ vita verbo, aut opere umquam offendi.

Rogo insuper divinam Majestatem & omnipotentiam, ut concedat Regi nostro, Reginae, Duci Eboracensi, ac Regiae familiae vitam diuturnam, omnemque prosperitatem in hoc mundo, & in altero felicitatem aeternam.

Ad extremum, uti meam innocentiam in criminibus mihi objectis satis manifestam feci, utinam pari facilitate possim me eximere ab omni reatu contra Majestatis divinae praecepta, quae ex toto corde doleo me saepius violasse: firmissimèque statuo ac propono tuam (mi Deus) fretus gratiam, etsi ad annos mille vitam protraherem, divinam me bonitatem numquam offensurum. Tuamque rogo Majestatem infinitam per Christi merita, perque intercessionem sanctissimae Matris, omniumque Angelorum, ac Sanctorum, ut mea mihi peccata remittas, & hanc animam meam ad requiem recipias sempiternam.

Haec cum ingenti spiritu ac pietatis sensu protestatus fuisset universa, & manu sua subscripta reliquisset, consuetam subiit carnificinam, laqueo primum strangulatus, capite dein amputato, & corpore in quatuor partes dissecto. Corpus ut honesto ritu sepeliretur Rex concessit, qui fertur de ipsius morte non modicum sensum habuisse. Populus certè undequaque circumfusus summo animorum sensu ipsius innocentiam, Christianam constantiam, & incredibilem mortis contemptum ita deprædicavit, ut plurimi palam affirmaverint, etsi
ad

ad annos centum vixisset, numquam sibi, Deo, Patria sua, ac Religioni Romana tantum gloria consequi potuisse.

Rodat sese infelix, invidia ut Innocentiam opprimat: conspiret haeresis ut fingat Conspiraciones: summa Ecclesia capita in odium fidei violenter excutiat: sed vel sic Ipsa conteret caput suum. Vera namque Christi Religio, uti ab incunabulis inter insidias crevit, inter insectationes adolevit, sic per eadem de Invidia & Haeresi latius semper triumphabit.

Vita & Mors beata Illustrissimi Domini PETRI TALBOTI Archiepiscopi Dublinensis in Hibernia in Custodia Dublini nuper obita.

Petrus Talbotus, familiâ fuit illustris in vita exortu, illustrior in progressu, illustrissimus in occasu. Originem duxit ex nobilissima stirpe Comitum Salopiensium in Anglia, postea in Hiberniam propagatâ, ubi illius majores in Equestri ordine variis muneribus claruerunt, & quod clarissimum est, in Religione Catholica semper constantes extiterunt. Adolescens doctrinâ ac virtutis desiderio impulsus in Lusitaniam profectus est, ubi litteris operam dedit anno salutis 1635. etatis suae anno 15.

X 4

Ad

Ad superiora alacri constantiâ progressus, Philosophiâ ac Theologiâ studia insigni profectu emensus est sub disciplina Societatis partim in Lusitania, partim Romæ, ubi & sacris Ordinibus initiatus fuit. Inde reversus in Lusitaniam, & paulo post progressus in Belgium, Aula Anglicana eâ tempestate illic cum Rege residenti charus, & oportunus exiit. Non multo post tam Regis, quàm Religionis perquam studiosus in Angliam perrexit, ubi demum inter Regina Eleëmofynarios cooptatus, munus illud singulari cum laude & integritate exercuit. Post aliquot annos in Hiberniam commigravit rei Catholica in conditione privata operam navaturus. Sed illius conspicua virtus, ac doctrina singularis non potuit diu sub modio latere, quæ etiam scriptis pro re Catholica in lucem editis reddita est ubique illustrior. Replevit viri fama jam pridem Angliam, collustravit Hiberniam, in exteris quoque Regnis inclaruit, ac tandem ad Romanam etiam Aulam ejus splendor emanavit. Hinc Sede illâ vacante multorum votis postulatus, à summo Pontifice Clemente IX. Archiepiscopus Dublinensis creatus fuit, & Gandavi in Belgio consecratus.

Inter varias temporum procellas Gregem sibi commissum pastorali sollicitudine & vigilantia curavit, ac protexit. Sed dum oves proteguntur, Lupi Pastorem invadunt. Periculum ab his adeo increvit, ut maluerit se ad tempus subducere, quam nocituras Gregi turbas suâ causa concitari. Itaque cedens tempori

tempore se in Gallias recepit, Parisiis ab omnibus in honore habitus. Sed nec ibi destitit Ecclesiam suam litteris, & aptis pro tempore documentis à longè administrare: inter quæ extat, Epistola Pastoralis ad Catholicos in Hibernia de officio & solatio patientium subditorum, typis tradita Parisiis anno 1674. Nec desunt alia ejusdem opera diversis temporibus edita. De natura fidei & hæresis, Antverpiæ anno 1657. Politicorum Catechismus ad hos instruendos divina fide & morali honestate, ibidem anno 1658. De nullitate Ecclesiæ Anglicanæ Protestanticæ, Bruxellis anno 1658. Tractatus de Religione & Regimine, Gandavi, anno 1670. Historia Iconoclastarum, Parisiis anno 1674. & alia contra Stillingfletum & Albiium ibidem impressa.

Post aliquod temporis intervallum, mitigatâ potius quam sedatâ tempestate, in Hiberniam regreditur, ubi Ecclesiæ suæ negotia componere, Catholicos confirmare, hæreticorum artes eludere omni ope conatur. Verùm ægri horum oculi diu lucem ferre non valent. Odiosa illis erat viri industria, suspecta authoritas & gratia: hinc, ut fit, quod quisque formidat, id aboleri desiderat. Instituuntur igitur in tribunali hæretico accusationes occulta, suspiciones invidiosæ, & cetera artes opprimendi justum suis operibus contrarium: maximum denique in hoc judicio crimen, Catholicæ Sacerdotis doctrina, nomen, officium, authoritas.

Demum Praesul optimus, & conscientia bona testimonio confusus, ab impiis satellitibus ex improviso comprehenditur, & ad publicum Carcerem innocens damnatur. Hic quidem tenebatur strenuus Christi athleta diuturnam custodiam arcte conclusus, sed pastoralis animi libertatem non custodes, non carceres, non vincula constrinxere, suorum magis, quam sui sollicitum.

Interea dum haeretici Tribunalis sententiam (quae plerumque feralis esse solet) per plures menses magna animi aequitate expectat, corpus animo impar gravi infirmitate concutitur. Luctatur Christi miles cum morbo corporis, cum pudore carceris, humanis perfidiis magnam ex parte destitutus. Solum supererat magna mentis & innocentiae solatium. Tandem per hanc carnificinam tam multiplicem ac diuturnam, mortem quam securis non attulit in satellitum custodia securus invenit, eodem demum translatus, ubi legitime certantibus promissit Dominus coronam justitiae.

At vivet in perpetua posteritatis memoria, vivet in aeterno Beatorum Praesulum catu, Praesul Illustrissimus, cui gloriosi certaminis lauream nulla hominum injuria, nullus Haereticus astus aut invidia surripere potest. Falleris nimium caca crudelitas: quidquid agas, quidquid moliaris, semper fuit, semper erit sanguis Martyrum semen Christianorum. Hujus documentum tot saeculis dedit ac futura est, fida semper Deo, ac Regi Hibernia.

Epi-

Epilogus.

Vobis quos recensui universis, Apostolici Pugiles, vobis in celo Patronis non tantum hujus Operis exigua moles, sed Europa simul tota gratulatur. Tristem in vos, ac cruentam machinata est Hæresis tragædiam: cruentam consequi potuit, tristem non potuit. Obstupuit ipsa Impietas frontis latitiam, mentis constantiam, & ipsum ferale pegma, in theatrum honoris conversum. Excepit plausum mortis, exordium vita, inter lata in calis trophæa semper duratura.

Latere & tu sorte tua tot fidei Pugilum fœcunda semper parens Anglia. O quot hæctenus Ecclesia, & Cælo Machabæos una peperisti! Sed adhuc nec fracta, nec sterilis, nec effata, nova semper gloria novam sobolem administras. Crescunt tibi sub Hæresi ferro armata anni luctus & doloris, sed nec minus accrescunt cum meliori fœnore novi semper monumenta decoris. Cernis quidam sub carnificis manu cladem non raram charorum pignorum, sed quot spectas funera, tot numeras trophæa. Pati nosti, nescis superari: premi sustines, nunquam opprimi: lacerari potes, sed sine funere: concidi potes, sed sine vulnere: quin ab ipso cadentis ferro altius assurgit tua laurus, & victoria. Hæc tibi Palastra quamvis cruenta, aded nunc in gloriam versa est, ut nunquam in ea sive triumpho deceris

decertes. Ter *felix* Tiburnum, tot, tantorumque triumphorum illustre theatrum. Non ego te dicam cruentum supplicii locum, sed lacteam ad calum viam! non funestum mortis sepulchrum, sed gloriosum vitæ exordium, non triste Calvarium, sed campum Elysium.

Hæc tua rursus gloria est, tali prole *felix* Anglia, & tuæ gloriæ consors Hibernia. *Felix*, inquam, Anglia, non vasto maris imperio, non opibus ab orbe extremo advectis, non classibus vincinesciis, non candida pacis beato otio: sed potius purpureis tot Pugilum tuorum triumphis, orbe toto, caloque celebratis.

Spectat quidem è propinquo Hibernia tot cognata Gentis cruenta & gloriosa certamina, sed ipsa nec incruenta, nec ingloria. Offert illa sese non Anglicæ potentia, non opum, non imperii æmulam, sed Catholicæ Constantiæ Sociam, ac consortem. Habet illa domi assiduam patiendi palæstram: habet non rara tuendæ Fidei cum insidis certamina. Ambit tamen adhuc nobilissimum illud Tiburni theatrum, & in eo tot recentia sacrorum Pugilum vestigia. Hæc ut illa suo quoque sanguine condecoraret, Athletam ex suis non rudem, non ignobilem, sed supremum sacra militiæ Præsidentem ac Primatem transmisit. Quanto ille animi robore, quàm invictâ fide & constantiâ scenam illam peregerit, nos pro viribus supra exhibuimus, nec ulla deinceps Gens aut lingua conticescet.

Sed

Sed nec adhuc hi sacri Pugiles pedem ex arena retulerunt. Vivunt etiamnum, & in posteris spirant novi Oliverij, novi Harcotti, qui priorum exemplo non fracti, sed roborati; non territi, sed animati, indictum Hæresi bellum fortius instaurabunt. Non desunt porro Germania sua Aquila, non Anglia, non Hibernia sacri Leones, qui Christi Ecclesiam tueri non desistent. Fortia quidem sunt Hæresi arma, enses, restes, catasta, secures. Sed fortiora sunt Fidei Clypeo munita pectora: hæc enses in lauros, restes in torques pretiosos, sanguinem in purpuras, secures in coronas convertent. Hæc ab exordio militantis Ecclesiæ experta est Impietas, hæc ætas nostra recentibus jam exemplis toties comprobavit, nec ab his se degenerem sera posteritas exhibebit. Ita voyet qui supra

Cliens Humillimus

Richardus Arsdekin

SOC. JESU. ANNO 1682.

Annotatio

*Annotatio præclara ex Emin. Cardinali Casare
Baronio circa prædicta.*

JUvat hic breviter annotare tam circa hos fidei Athletas quos recensui, quam circa alios: Ad veram Martyrij coronam apud Deum obtinendam, nihil officere inanes prætextus ad mortem inferendam Hæreticis omni tempore familiares. Dum scilicet odium suum in Catholicam fidem, Pontificem Romanum, ejusque affectas & defensores palliare nituntur sub ficto nomine conspirationis in Regem aut Regum, conjurationis cum Papa, aut alijs Principibus Catholicis: ne ex iniqua Catholicorum laniena incurrant apud externos odiosum nomen tyrannidis, aut eos irritent ad vindictam de injurijs personis Ecclesiasticis, aut Reipublicæ Catholicæ illatis. Sic certè primis Ecclesiæ sæculis, ad Fideles Christi opprimendos, Imperatores ethnici illos fingebant authores incendiorum, bellorum, cladum, eluvionum, aliorumque eventuum etiam naturalium: nec ideo apud Deum & Ecclesiam martyrij lauream amiserunt. Et quamvis hoc sæculo iisdem artibus Hæresis ab initio in Romanæ Religionis affectas grassata fuerit, non ideo minus eorū gloria à summis viris, salvo Ecclesiæ judicio passim celebratur. Instar omnium hic erit judicium gravissimum Eminentissimi Cardinalis *Casaris Baronij* in suis Annalibus, dum occasione S. Thomæ Cantuarienensis ad hæc tempora digneditur, cujus verba solidissima subijcio.

Videre meruit sæculum nostrum, ex hac parte felicissimum, quam plurimos Thomas, Sanctissimos Sacerdotes, aliosque nobilissimos viros Anglicanos, ampliori

ampliori (liceat dicere) martyrio coronatos, duplicif-
que tituli coronis auctos: cum non solum, ut Tho-
mas, pro Ecclesiasticâ libertate, sed pro fide Catho-
licâ tuendâ, restituendâ, ac conservandâ nobilissi-
mo Martyrio occubuerint: ut inter alios, quos nuper
Sancta Societas IESV velut agnos innoxios in Sacris
septis, Sanctis eruditionibus ad Martyrium accep-
tissimas Deo hostias saginavit; quos Romanum,
quos Rhemense sacra Collegia, quæ dixerim celsas
turres à facie Aquilonis, & fortissimâ propugnacula
fidei, emiserunt ad triumphos, provexerunt ad coro-
nas. Macte animo, macte virtute Anglicana iuven-
tus, quæ tam illustri militiæ nomen dedisti, ac Sa-
cramento sanguinem spondidisti. Æmulor sanè vos
Dei emulatione; cum vos Martyrii candidatos, ac
nobilissimæ purpuræ Martyres designatos aspicio:
Compellor, & dicere: moriatur anima mea morte
Iustorum, & fiant novissima mea horum similia.

Quod Baronius in particulari expressit, & nos
hic subinde attigimus de Societatis personis aut
alumnis, non minus locum habent in alijs Viris
tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus, ad quorum
necem præ cæteris odium Catholicæ Religionis
incitavit: quales fuerunt hac ipsâ persecutionis
tempestate in Anglia, nobilissimus Vicecomes
Guilielmus Staffordus, & clarissimus ille Advocatus
Richardus Langhornus, qui in extremo supplicij
loco Religionem Romanam professi sunt, nul-
lamque aliam ex objectis criminationibus sibi
unquam in mentem venisse. Quo in genere haud
dubium est fuisse alios, qui hic ad nostram noti-
tiam non devenerunt.

INDEX

